

Muntanya

www.cec.cat

ANY 139 • SETEMBRE 2015

913

MONOGRÀFIC

En homenatge al **Nepal**

3,95 €

VIGILA AMB AQUESTA BÈSTIA

Per molt inofensius que semblin, uns focs d'artifici poden convertir-se en el pitjor depredador del bosc i són una de les causes més freqüents d'incendis forestals a Catalunya. Perquè qualsevol descuit pot convertir-se en una bèstia perillosa per al nostre entorn. L'espurna d'una barbacoa, d'una radial o d'una eina de bricolatge, una cigarreta mal apagada, uns focs d'artifici, una crema no ben controlada de rostolls... La prevenció és la millor arma per combatre-les, i garantir la protecció de les persones i del medi natural.

**AL BOSC, QUALSEVOL DESCUIT POT SER EL PITJOR DEPRADOR.
EN CAS D'INCENDI, TRUCA AL 112.**

Diputació
Barcelona

Mancomunitat
de Catalunya

Generalitat
de Catalunya

Informa't del risc d'incendis en temps real a #alertafoc

@112 @emergenciescat @bomberscat @agentsruralscat @agriculturacat @mossoscat @meteocat @transit

Muntanya

Edita

Centre Excursionista de Catalunya
Paradis, 10
08002 Barcelona
Telèfon: 933 152 311
Fax: 933 151 408
revista.muntanya@cec.cat

Director

Ferran Alexandri
ferran.muntanya@cec.cat

Secretari de Redacció

Ernest Godó
ernest.muntanya@cec.cat

Consell de Redacció

Ton Barnils, Jordi Bernat,
Joan Campañà, David
Mengual, Alfred Montserrat,
Enric Nosàs, Josep M. Sala

Edició i correcció

Estudi Ferran Alexandri
ferran@alexandri.cat

Disseny i maquetació

Estudi Toni Inglés
toni@toni-ingles.cat

Cartografia

Albert Martínez

Publicitat i subscripcions

Telèfon: 933 152 311

Distribució a llibreries

Altair Distribució
Telèfon: 933 427 177

Impressió

Gràfiques BASSÓ
www.grafiquesbasso.com
IMPRESSIÓ EN PAPER ECOLÒGIC

Dipòsit legal: B-545-1958
ISSN: 0212-2111

La revista *Muntanya* respecta les opinions expressades a través dels articles dels seus col·laboradors, però no les comparteix necessàriament, fent propis només els continguts de l'editorial.

La revista *Muntanya*, editada pel Centre Excursionista de Catalunya, segons el que preveu l'article 32.1 paràgraf segon del TRLPI vigent, s'oposa expressament a què qualsevol de les pàgines d'aquesta revista, o bé una part d'aquestes pàgines, siguin utilitzades per a la realització de resums de premsa. Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser feta amb l'autorització dels titulars, tret de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si us cal fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta publicació (www.conlicencia.com; 917 021 970 / 932 720 447).

Associació de Publicacions
Periòdiques en Català

Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

Muntanya

ANY 139 • SETEMBRE 2015

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA
Club Alpí Català

Un vell, conegut i estimat país

Fer un monogràfic especial dedicat a Nepal, en un moment tan difícil com el que està vivint la seva població, és una mostra de solidaritat que la revista *Muntanya* i el Centre Excursionista de Catalunya volen emprendre amb el poble del Nepal.

Una mostra de solidaritat envers tots els nepalesos, especialment als que han sobreviscut a la tragèdia dels dos terratrèmols esdevinguts el 25 d'abril i el 12 de maig del 2015, de conseqüències devastadores, i que ja formen part de la història recent del Nepal. La revista *Muntanya*, amb aquesta iniciativa, s'ha proposat l'objectiu de conscienciar no solament el col·lectiu muntanyenc i alpinístic, sinó tota la població en general.

Immediatament després d'aquesta tragèdia, l'equip de Redacció es va posar a treballar en la planificació i la logística d'aquest número especial, que no hauria estat possible, almenys en la qualitat que ens vam exigir, sense l'ajut voluntari i desinteressat de tots els autors i col·laboradors, que d'una manera o altra han participat en aquesta edició.

Els nepalesos ens han transmès el missatge que avui dia ja podem tornar al Nepal. Ells estan preparats. No els decebem.

Aquesta és una pregària que ens ha arribat dels tibetans que viuen a l'exili, al nord del Nepal, i que tradicionalment han utilitzat col·lectivament o de forma individual, per apaivagar els terratrèmols.

Pregària per revertir els terratrèmols

Esperits Gyelpo, senyors del terreny de color daurat, esperits Tenma, 12 deesses de la terra:

de l'est i de l'element fusta,
del sud i de l'element foc,
de l'oest i de l'element ferro,
del nord i de l'element aigua,
i dels quatre punts cardinals intermedis.
Accepteu les nostres ofrenes rituals,
cants i libacions.

No actueu amb malícia ni enveja
envers aquestes terres de temples sagrats,
i beneïu-nos amb la vostra bondat.
Amb alegria i sense acumular preocupacions.
Amb amor i sense fer mal
i amb paciència quan apareguin les ofenses.

i Us demanem que apaivagueu la fúria dels quatre elements
en els diferents tipus de terratrèmols
i actueu amb bondat i benevolença!

TRADUCCIÓ: FERRAN MESTANZA, ENRIC SOLER I MILA MARTÍNEZ

LEVEREST DES DE KALA PATHAR (THINKSTOCK)

10 DOSSIER: A PEU PELS CAMINS DEL NEPAL

12 Ambient tibetà al tresc del Manaslu i la vall del Tsum Núria García Quera

Una travessa que envolta el Manaslu pujant per la vall del riu Buri Gandaki fins al port de Larkya (5.100 m), i baixant per la vall del Marsyangdi, a través d'una de les zones més genuïnes del Nepal.

18 Langtang National Park. La vall del rododendre i del monestir budista de Kyanjin Ferran Alexandri

Un petit tresc de sis jornades, ideal per anar-hi durant les vacances de Setmana Santa, abans que vinguin els monsons, i que permet pujar fins al Tsergo Ri (4.984 m), a l'entorn de l'imponent Langtang Lirung (7.727 m).

24 El tresc de Solukhumbu. Al peu de l'Everest David Mengual / Jordi Mengual

Aquest tresc segueix la ruta d'aproximació al camp base de l'Everest pel vessant del Nepal. Una travessa a peu de 16 dies i 24.000 m de desnivell acumulat, que comença al poble de Lukla i fa un periple fins al Kala Patthar i Jiri.

30 La volta als Annapurnes. Una lliçó perfecta de muntanyes i etnografia Maria Puigdueta / Ignasi Vidal

Un dels millors trescs del món per la combinació de muntanyes i de cultura budista. Una diversitat de paisatges, ètnies i pobles fan que aquesta sigui una travessa extraordinària que ens permet arribar fins als 5.000 m.

36 A través del Ganesh Himal Trek. Del país dels gurung a la vall remota del Tsum Aurèlia Sans Rontein

A l'est del massís dels Annapurnes, aquest tresc ens duu a conèixer els gurung, a través de la vall del Dorandi, un tast del tresc del Manaslu per la vall del Buri Gandaki i, finalment, la vall sagrada del Tsum fins a arribar al monestir de Mu.

42 DOSSIER: CATALUNYA AL SOSTRE DEL MÓN

44 Everest 82. Expedició catalana a l'Everest (Sagarmatha), Aresta Oest Redacció

Report sobre la primera expedició catalana a l'Everest durant la tardor de 1982 per la difícil aresta Oest, que va haver d'abandonar als 8.500 m. Una expedició, però, que va obrir el camí cap a l'èxit del 1985, en què s'aconseguí el cim.

48 ¡Hem fet el cim! Everest 85, 30 anys després Conrad Blanch

El 28 d'agost de 1985, ara fa 30 anys, l'alpinisme català, després d'un segon intent pel vessant tibetà de l'any 1983, va assolir finalment el sostre del món: 8.848 m, fet que va situar Catalunya al capdamunt d'un nou repte esportiu.

52 ¿Per què tremola l'Himàlaia? Els sismes i els seus efectes

Alfred Montserrat

Els terratrèmols que sacsejaren el Nepal aquesta primavera són excepcionals per la seva magnitud, tot i que ens trobem en una regió amb risc de moviments sísmics.

58 Quan la muntanya tremola. Reflexions des del Makalu

Ferran Latorre

Des del camp base del Makalu, a 5.680 m d'altitud, patim el primer terratrèmol del 25 d'abril. Les notícies ens van confirmar aviat que havia estat una autèntica tragèdia. Les expedicions que érem a aquest cim vam decidir avortar el projecte d'escalada.

62 Algunes nocions sobre cooperació després dels terratrèmols del Nepal

Albert Arnau i Trias

Després de veure les imatges i les notícies tràgiques del Nepal, un indret tan especial per als qui estimem les muntanyes, tot seguit molts de nosaltres vam sentir aquest sentiment tan humà de voler ajudar.

66 Nepal: de la catàstrofe a la impermanència

Enric Soler i Raspall

Davant les maltempades del destí, potser convé saber quatre pinzellades de la vida dels budistes per endinsar-nos una mica més en la filosofia d'aquest conjunt de creences ancestrals.

72 Runchet Khola. Un canyó remot als vessants del Manaslu

Fernando Caro

El projecte Runchet Khola va permetre obrir un canyó desconegut en un lloc remot que cap home ha trepitjat abans, una oportunitat única per a l'exploració dels llocs més salvatges, on només la pràctica del barraquisme permet arribar-hi.

SECCIONS 6 Editorial 7 La columna 8 La motxilla de muntanya

84 Guies pràctiques 88 Publicacions 90 Crònica alpina 94 L'entrevista 98 Noticiari

Solidaritat amb el poble del Nepal

Els recents terratrèmols que van assolar una part del nostre estimat país del Nepal han portat als ulls del món la seva trista situació, d'un dels països més pobres del tercer món, amb tota la cruesa de les imatges i amb una sensació d'impotència, com si fos un espectacle més de desgràcies a què ens tenen acostumats els mitjans de comunicació, i que un cop han deixat de ser notícia cau tot plegat en el més cruel oblit. Per aquesta raó, fem arribar des d'aquí el nostre més sentit condol als familiars de totes les víctimes que han mort en aquest esdeveniment tan tràgic.

El Nepal és probablement el país més singular del món, en el seu territori hi ha de tot: des dels cims més alts de la Terra fins a les selves tropicals, amb animals tan singulars com el rinoceront asiàtic, i parcs naturals d'una bellesa excepcional, però d'una orografia molt abrupta, que en les seves valls profundes no permeten uns cultius productius.

Aquesta singularitat fa del Nepal el lloc del nostre planeta amb els contrastos més grans, no solament de paisatges, sinó de diferents ètnies i diferents creences religioses. Això representa una cultura molt diversa però molt rica, que fa del Nepal

un punt d'encontre únic dels principals corrents de l'humanisme asiàtic.

Amb tot això n'hi hauria prou per pensar que podria ser el paradís del turisme, i que juntament amb l'explotació hidroelèctrica, podrien ser els grans motors econòmics que permetessin una renda per capita més alta per poder viure millor.

Res de tot això, solament el turisme d'altura en les expedicions a la serralada de l'Himàlaia proporcionava uns ingressos substancials, però que a causa dels terratrèmols, que han afectat les comunicacions per camins i carreteres, colgats per enormes esllavissades, fan del tot impossible l'accés a les expedicions i els turistes i, per tant, això fa que els ingressos d'aquest sector s'hagin vist molt afectats.

El Centre Excursionista de Catalunya, conjuntament amb altres entitats, està tractant de sensibilitzar la societat de la necessitat de fer un esforç per ajudar un país colpit per la desgràcia, on l'alpinisme té la seva màxima expressió i on encara hi ha molt per explorar i conquerir esportivament.

Fem des d'aquesta edició especial de la revista *Muntanya* una crida per demanar la vostra ajuda i compassió envers tots els habitants del Nepal.

Josep M. Puente

President del Centre Excursionista de Catalunya

ISTOCK

Nepal, un paradís al peu de l'Himàlaia

Jordi Pons Sanjinés

L'any 1979 amb el títol *Nepal, un paradís al peu de l'Himàlaia* vaig fer un breu documental sobre aquesta terra i la seva gent que, ves per on, m'havien robat el cor tant o més que la muntanya que feia pocs dies acabava d'assolir.

No tots els indrets que havia conegut fins llavors arreu del planeta m'havien impactat tant com el Nepal, motiu pel qual m'he preguntat moltes vegades on calia cercar el perquè d'aquest sentiment.

La resposta tal vegada calia buscar-la el dia que en un de tants pobles que omplen la vall Kali Gandaki vaig coincidir amb un vailet que, a manera de joguet, arrossegava una caixa de cartró lligada a un tros de cordill, o a la del nen d'onze anys que amb la mà a la panxa em demanava quelcom de menjar a canvi de dur la meva motxilla. Són coses difícils de pair, són coses que fan estimar aquesta terra.

Tot i que sempre m'han molestat les grans aglomeracions, no entenc per què m'agraden els carrers atapeïts de barri de Thamel, on els botiguers et saluden amb un somriure contagiós després d'haver comprat una simple samarreta amb els ulls de Buda mirant a tot arreu.

He tornat al Nepal més d'una vegada i al poc temps de ser a casa ja tinc ganes de tornar-hi, perquè lluny de ser un caprici és gairebé una necessitat.

Fa un parell d'anys vaig trepitjar una vegada més els carrers de Badgaon, Bhaktapur i Patan, on els temples ofereixen el mateix atractiu que quan els vaig descobrir quaranta anys enrere en el decurs de l'expedició catalana a l'Annapurna. Ja sé que la població s'ha massificat, que les motos han arraconat les bicicletes i que de vaques sagrades ja no se'n veuen pels carrers centrals de Kàtmandu. Fa temps que les noies joves han descobert els pantalons texans i els nens aspiren a altres joguines més enllà de les caixes de cartró, però no és menys cert que el Nepal segueix mostrant al món la seva cara amable i el somriure a flor de llavis.

El passat 25 d'abril una breu comunicació de ràdio donava compte d'un terratrèmol de tràgiques conseqüències i d'un abast inimaginable a mesura que passaven les hores, amb la pèrdua de milers de vides arreu del país. Del viatge que havia previst fer amb la meua dona el dia 9 de maig només quedaria constància en els nostres passaports, on el cònsol del Nepal i amic Lluís Belvis havia imprès els visats d'entrada, un viatge que quedava supeditat a la lenta recuperació d'un país que ho havia perdut tot, i potser per una vegada, fins i tot el somriure.

Jove monjo de l'escola Janangpa de Kàtmandu.

YUNGSHU CHAO

ARA FA QUARANTA-CINC ANYS...

Tres cims nepalesos vençuts per l'expedició Trans-Himàlaia del CEC

És una agradable coincidència que en el n° 651 (octubre de 1970) David M. Aloy, com a cap d'informació de l'expedició Trans-Himàlaia –iniciada l'any 1968, i que acabà just el 1970–, donés notícia d'aquests fets en la secció de la Crònica del Centre. A continuació reproduïm aquell text, que tan bé s'adiu amb aquest número especial de la nostra revista.

Després d'una detinguda visita al Sikkim i a Assam, reialmes prohibits de l'Himàlaia, els membres de l'expedició van fer rumb cap a Kàtmandu, capital del Nepal. A Kàtmandu, lloc, avui, de concentració dels hippies i punt de partida de les grans expedicions a l'Himàlaia, hi ha la Sherpa Association, on els expedicionaris van contractar els xerpes Passang Tandi i Pyama, els dos experts coneixedors de la zona per a la qual havien demanat permís d'exploració: les valls de Langtang i de Gosainkund. Més tard, foren contractats nous portadors coolies. Amb López de Ceballos, cap de l'expedició, l'andinista equatorià Mario Cruz i el periodista barceloní Víctor Vidal, com a repòrter, el grup quedà constituït per catorze membres.

El dia 30 de març d'aquest any, el grup expedicionari va sortir cap a Trizuli Bazar i d'allí cap a Betrawati, lloc on acabà el recorregut motoritzat. D'allí, amb un parell de dies de marxa, van arribar on s'ajunten les valls de Langtang i Gosainkund. Van remuntar aquesta darrera i després que el periodista es va quedar en un poblet, van continuar per camins abruptes fins al circ Gosainkund (dominat per un sistema de cims verges), on van arribar el dia 3 d'abril. Van instal·lar el campament base (4.311) a la vora del llac més gran, al costat d'una cabana i d'un altar al déu Xiva. Després d'una breu exploració, el dia 4 d'abril, la cordada formada per Cruz i Pasang Tandi van ascendir a un cim verge de 4.864 metres, al qual van

arribar a les 9 del matí. Al mateix dia, aprofitant les excel·lents condicions atmosfèriques, van aconseguir també un cim proper, amb una cota de 5.119, que assenyala la màxima altitud assolida per l'expedició

en aquesta fase. Aquest cim ja havia estat conquerit per una expedició anglesa l'any 1967. Per la seva banda, la cordada Ceballos-Pyama ha escalat un cim de 4.611, que representa, també, és clar, una primera nacional. Reunides les dues cordades al campament, celebren amb te calent l'èxit esportiu de l'expedició Trans-Himàlaia, que ja arriba a la seva fi.

L'endemà mateix emprendem el camí del retorn. A Betrawati, després d'haver abonat els honoraris dels camàlics, retroben el Land Rover amb el qual tornen a Kàtmandu, on són rebuts per la senyora Ceballos. I finalitzades les activitats al Nepal, l'expedició prossegueix el seu recorregut per l'Índia fins a Bombai.

Ascendent al Ganesh Himal, a les muntanyes de l'Himàlaia del Nepal. (La fotografia es va publicar en la Crònica del Centre del n° 650 de Muntanya, l'anterior, a la pàg. 41.)

Nepal necessita la nostra solidaritat.

Viatjant pots contribuir a la seva recuperació

ORIXA
www.orixa.com

NOVETATS DE MATERIAL

TENDA FERRINO LHOTSE 3

Pensada per a alpinistes i excursionistes

La nova opció de tendes de Ferrino es presenta amb el model LHOTSE 3. Es tracta d'una quatre estacions per a muntanyencs que necessitin una tenda àmplia, resistent, lleugera i polivalent. Dos absis generosos completen l'habitabilitat a l'interior.

Disposa de canals de ventilació, portes dobles àmplies, amb una reixeta i una butxaca específica per recollir la porta; vents reflectants; costures triples; piquetes hexagonals, perquè tinguin més resistència i lleugeresa. Una tenda que destaca per la facilitat i rapidesa de muntatge.

El teixit exterior és de polièster Ripstop aluminat termoïllant. L'habitació és de polièster Ripstop que repel·leix l'aigua, però alhora transpira. Les vares són d'alumini 7001T6. Pes màxim: 3.200 g. Pes mínim: 2.900 g.

www.ferrino.it

CARE PLUS WATER FILTER

El nou filtre d'aigua portàtil

Un filtre purificat portàtil per higienitzar l'aigua sigui quin sigui el teu destí o activitat. Tant si viatges a països on l'aigua envasada no ofereix garanties de seguretat, com si vols beure en qualsevol rierol, font o llac sense por a una possible contaminació per bacteris, o bé per fer rutes itinerants a països exòtics sense accés a aigua embotellada.

Aquest filtre està fet amb una membrana de fibra buida de 0,1 microns, que elimina el 99,99 % els bacteris i protozoos. És molt compacte, i el podem agafar amb una mà. Només pesa 65 g i té una vida útil de 375.000 litres. És molt fàcil d'usar: només cal col·locar-lo en el recipient o font d'aigua i xuclar, o bé bombejar l'aigua que ens interessa filtrar, o bé cargolar-lo en la bossa d'aigua que inclou o en la majoria d'ampolles PET. Té una càndula de succió amovible, i a més és molt fàcil de mantenir, amb una xeringa de neteja. Tots aquests avantatges van fer que el filtre d'aigua CARE PLUS fos premiat a la fira Ispo 2014.

www.careplus.eu

FOGONET PRIMUS LITE PLUS

Per a incondicionals de les solucions tot en u

La sèrie LITE PLUS aglutina tota l'experiència de la marca Primus en el disseny de fogonets outdoor des de 1892 per diversos motius. En primer lloc, per l'eficàcia amb la qual el cremador i el sistema de preescalfament treuen partit del combustible. Pel nou cremador LBF patentat, que redueix l'altura total del fogonet i guanya en estabilitat. També pel piezoelèctric integrat i per la junta de connexió triangular que fixa el recipient al cremador només amb un gir. A més, la nansa es transforma en un penjador pràctic quan el terreny ho exigeix.

L'opció LITE PLUS incorpora una tapa hermètica que contribueix a reduir el temps d'ebullició i que també serveix per abocar de manera dosificada el contingut. El cassó de 0,5 l d'alumini anoditzat té una capacitat per a un cartutx de gas de 100 g. Es presenta amb una funda tèrmica en feltre laminat en teixit G-1000, per a més aïllament. Potència del cremador: 1.500 W. Temps total d'ebullició: 2 h 45 min (0,5 l). Pes total: 390 g.

www.primus.se

A peu pels camins del Nepal

Recórrer el Nepal, sobretot per la muntanya, ofereix encara avui moltes possibilitats, fins i tot per anar a la descoberta. Amb aquest dossier volem oferir-vos diferents trescs, alguns ben coneguts i altres no tant, que ens duren als cims i a les valls remotes, als temples budistes o als parcs naturals. Des del tresc del Manaslu, la volta als Annapurnes o el camp base de l'Everest fins a la vall de Langtang, el país dels gurung o la vall del Tsum.

ISTOCK

Vall del Khumbu.

Ambient tibetà en el tresc del Manaslu i la vall del Tsum

Text i fotografia: **Núria García Quera**

El tresc del Manaslu circumval·la aquesta muntanya pujant per la vall del riu Buri Gandaki fins al port Larkya (5.100 m), i baixa per la vall del riu Marsyangdi, a través d'una de les zones més genuïnes del Nepal.

Durant la volta, les dues puntes del Manaslu són omnipresents i tan aviat dansen il·luminades per les llums ataronjades de primeres hores del matí, com les veus reflectides en un llac d'aigües verdoses o s'amaguen rere els núvols que, rutinàriament, creixen a mig matí i desapareixen al final del dia.

És un recorregut exigent pels seus desnivells, però també perquè de vegades els pobles estan distanciats i, per tant, si volem dormir en cases d'hostes, algunes etapes es fan llargues. Tanmateix, a mesura que els camins del tresc de l'Annapurna han anat quedant substituïts per pistes, el tresc del Manaslu —situat al costat i amb el qual comparteix les dues últimes etapes— ha anat guanyant adeptes, fins al punt que en els últims anys s'hi han obert nous allotjaments que el fan més còmode. Un altre factor que ha contribuït a l'augment de visitants és que, almenys fins ara, es desenvolupa per valls més verges i menys freqüentades.

Per tenir un record inoblidable d'aquest tresc és imprescindible fer tres desviacions de la ruta principal: a la vall del Tsum, de la qual la majoria de nepalesos en desconeix l'existència, al poble de Prok i el Kal Tal, un llac amb un enclavament espectacular, i al camp base del Manaslu, la glacera del qual mostra tots els colors del fred.

LA VOLTA DEL MANASLU

Les llargues caminades del Nepal acostumen a començar amb una aproximació –inoblidable per la durada, la incomoditat i el risc–, en bus o en qualsevol altre mitjà, fins al punt de sorti-

da. En el cas de la volta del Manaslu, l'inici de la caminada és al poble d'Arughat. Triguem tot un dia en arribar-hi i no és fins l'endemà quan ens carreguem la motxilla amb la intenció de no separar-nos-en fins setze dies més tard.

Els primers dies són els dels paisatges calorosos i humits, de cases i pobles entre arrossars, bananers, grans ficus i bambús gegants. Paisatges tropicals de 600 a 900 m d'altitud. Imatges esporàdiques de micos juganers i imatges quotidianes de gent carregada i cara-

vanes de rucs ornamentats amb borles i cascavells. Aquí, la població és gurung, magar o newar. Els vells gurung llueixen arracades d'or. A elles també els pengen arracades de les aletes i el cartílag del nas. Aquestes dones de pell arrugada fumen i tenen la veu rogallosa.

Els pobles es van succeint a mesura que passen el dies. Des de Machhakhola el camí i el riu

*El Manaslu (8.163 m)
des del monestir de Lho.*

es van engorjant. A Tatopani la gent es banya a les fonts d'aigües calentes del costat del camí. A Dobhan s'acostuma a fer una parada per dinar. A Jagat s'ha de segellar el permís d'accés a la zona en un dels Tourist Check Point del Manaslu Conservation Area Project. Després de Philim (1.570 m), ja s'entra a la vall del Tsum, una de les zones més genuïnes del Nepal. Fins a l'any 2008, en ser frontera amb el Tibet ocupat, va estar prohibida als ulls forans. La vegetació va canviant a mesura que es guanya altura entre gorges profundes i boscos de falgueres, nerets i pins.

LA VALL DEL TSUM

En aquesta vall gairebé mineral trobem uns quatre mil tumbas, gent espartana acostumada al fred i a treballar la terra fins als 4.000 m. Tan sols fan una collita anual d'ordi, fajol i patates. L'altiplà on viu la majoria de la població

DESPRÉS DE PHILIM, JA S'ENTRA A LA VALL DEL TSUM, UNA DE LES ZONES MÉS GENUÏNES DEL NEPAL

està rodejat d'imponents muntanyes nevades: Ganesh Himal, Shringgi Himal, Baudha Himal, Himal Chuli, etc. Enmig dels camps, allà veus un cavall, aquí un iac. La presència del turista es fa estranya. No se saluda amb el *nā-maste*, sinó amb el *tashi delek* tibetà. Qualsevol trobada amb algú comporta d'on véns i on vas. Les dones llueixen els vestits tradicionals tibetans, amb variants locals com els mocadors de

Dona filant al davant d'una paret amb buïnes de vaca i iac assecant-se.

quadres i el cinturó d'on penja una cullera de plata treballada. Infants de galtes cremades pel fred, mocs i brutícia riuen i juguen demostrant agilitat, energia i fortalesa. A dins de les cases, les olors del te salat de mantega, les farinetes del tsampa i el licor txang. A l'era, el teler i la collita assecant-se. El bestiar dorm a la quadra de sota de casa. Les façanes decorades amb buïnes de vaca i iac, assecant-se al sol i al vent, abans de servir de combustible. Pel camí passa una caravana de iacs carregats amb tota mena d'objectes que vénen de la Xina. Uns nois fan de traginers. A la primavera també guanyen algunes monedes amb la collita i venda del cucbolet *yarsagumba*, que els xinesos utilitzen com a Viagra. Una vella lama et regala rodanxes de pomes seques i fideus de formatge sec de iac.

Olor de cànnabis pel camí i el budisme en qualsevol racó. En una paret, la cova de Milarepa, on s'amaga una de les relíquies d'aquest famós iogui. Trobem diversos monestirs on van a parar els segons fills de cada família i on podem dormir i menjar. La cacera prohibida i una colla de langurs menjant-se les patates d'un camp. Els monuments budistes flanquegen els camins. Quilòmetres de parets de pedres gravades amb el mantra de la compassió, desenes de txhötens antics. I els sons que s'escapen dels temples: les llargues trompes, els tambors o els platerets.

Edificis del monestir Lundang i la muntanya Ganesh Himal al darrere.

L'ALTA MUNTANYA DE NUBRI

Després de visitar la vall del Tsum, toca baixar altre cop a la vall principal. A Bihi Phedi (1.990 m) ens desviem de nou per pujar al poble de Prok i al seu meravellós llac. Pel camí s'ha de vigilar de no trepitjar la vellutada flor de neu.

UN NOIS CULLEN CANYA DE BAMBÚ PER TEIXIR ELS CISTELLS QUE ES PENGEN A L'ESQUENA

De nou a la vall principal, seguim. En un cobert una noia torra blat de moro i després el mol en un rudimentari molí hidràulic. Olor de crispetes. Un nois cullen canyes de bambú per teixir els cistells que després es penngen a l'esquena.

Des de Namrung s'entra a la regió de Nubri, ja fora de la part més tancada del Buri Gandaki. El paisatge s'esbatana i l'ascensió se suavitza. Estem a l'alta muntanya. La població són descendents d'immigrants tibetans, cosa que es

fa evident en tot: la llengua, les tradicions, les construccions, els monuments budistes. Als camps, blat de moro, blat i mill fins als 2.800 m.

Travessem més pobles: Banjam i Lihi. A Sho les cases llueixen finestres pintades de colors. A Lho s'ha de visitar el temple de dalt del turó. És ple de nens petits, vestits amb les túniques morades. És imprescindible llevar-se aviat per delectar-nos amb la imatge ataronjada del Manaslu. A Shyala, ja a 3.500 m, s'hi respira l'ambient rocós de les altures. Sama és estètica pura: els seus monuments budistes, el so de les rodetes d'oració, el bategar de les banderoles, el nadó que plora perquè vol mamar, el crit dels corbs, l'ase que brama, el petit iac que juga... Sama és també el punt de sortida per l'ascensió al llac glacial de Birendra i el camp base del Manaslu. La glacera que ens acompanya durant l'ascensió encongeix el cor només de mirar-la.

Els pobles i els paisatges cada vegada són més inhòspits. Samdo i, finalment, el campament de Dharmashala, a 4.460 m, on es passa la nit abans de travessar el port Larkya. Un grup de barals (l'ovella blava de l'Himàlia) rosten herba punxeguda a tocar de les tendes. Vent. Fred. Se surt en negra nit, a les 5 de la matinada. L'aproximació al port no és difícil, però és llarga i es nota l'alçada. Al port es veu poc trànsit de cavalleries i traginers. La baixada cap a l'altre costat es fa incòmoda perquè la tartera és dreta, relliscosa i descomposta.

A l'altra banda, ja queda poc per acabar el trespàs. Es dorm a Bimtang, sota l'impressionant vessant nord del Manaslu, i després tornen les pujades i baixades típiques d'aquesta volta. Rius de color turquesa. Boscos humits amb arbres gegants coberts de molsa. Roques vermelloses. Més pobles: Karche, Gho. A tots s'hi estan construint cases d'hostes. Una dona es renta el cabell a la

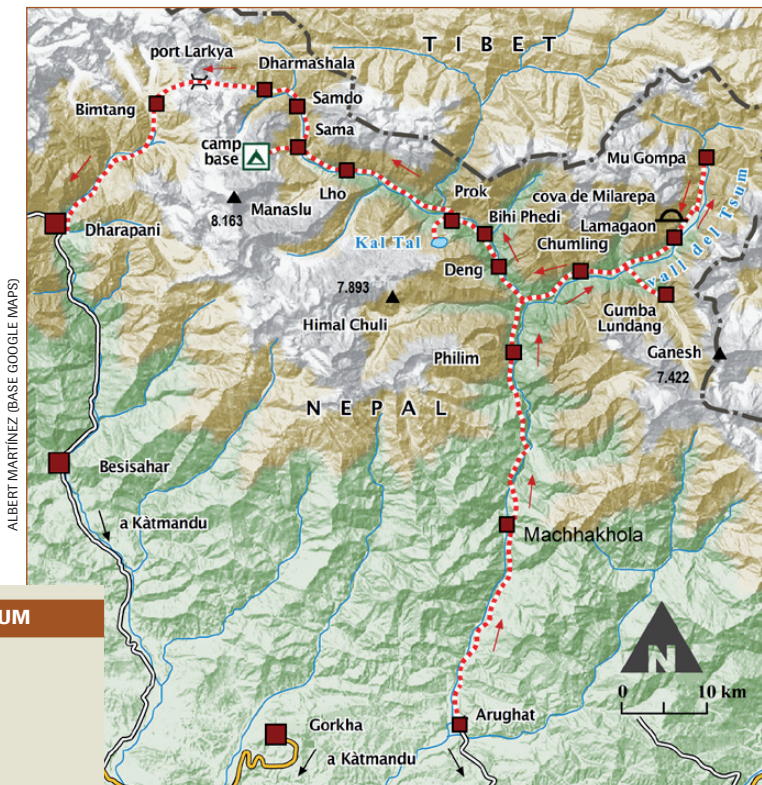
Txhòten rudimentari de la vall del Tsum.

A la vall del Tsum, un nen carrega canyes de bambú.

font pública, un home teixeix un cistell. Al poble de Tilje es va acabant l'ambient tibetà i tornen les dones amb saris i robes occidentals. Finalment, a Dharapani, poble de pas del tresc dels Annapurnes, s'acaba la nostra tranquil·litat: turistes, jeeps, pols, cases d'hostes, botiguetes, excursionistes, traguers, portadors... Des d'aquí es pot agafar un taxi fins a Kàtmandu o tirar avall tot seguint el tresc dels Annapurnes fins al seu punt d'inici: Besisahar.

TRESC DEL MANASLU I LA VALL DEL TSUM

Nombre d'etapes: 16

Desnivell: 12.392 m (acumulat)

Temps: 110 h

Dificultat: mitjana / alta

Langtang National Park

La vall del rododendre i del monestir budista de Kyanjin

Text: **Ferran Alexandri**

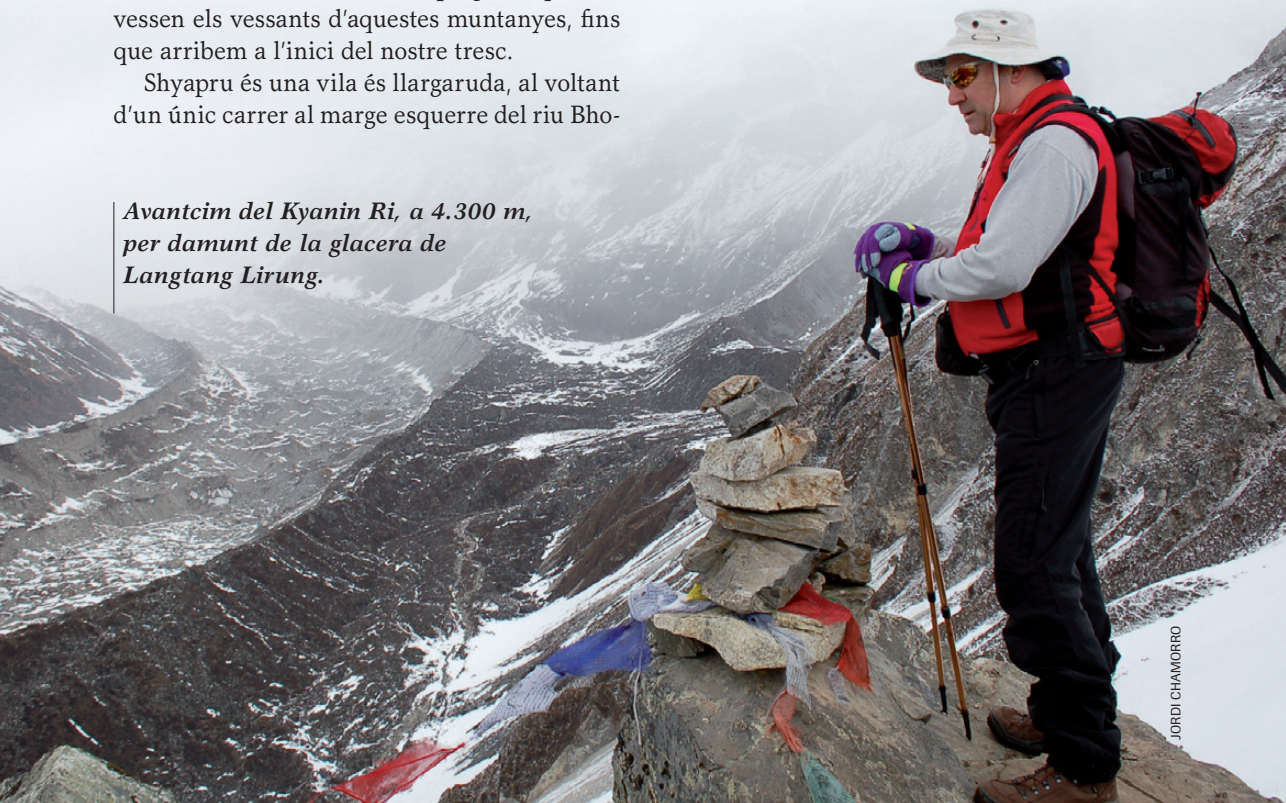
Un petit tresc d'altura que pot fer-se molt bé en sis dies de caminada, ideal per anar-hi en un viatge llampec durant les vacances de Setmana Santa, abans que vinguin els monsons, que permet pujar fins al Tsergo Ri (4.984 m) entre colossals glaceres a l'entorn de l'imponent Langtang Lirung (7.727 m), el cim més alt del parc.

Al nord de Kàtmandu hi ha el Langtang Himal, una serralada de muntanyes on és possible de fer un bonic tresc remuntant la vall del riu Langtang. S'hi arriba per carretera i per pista, fins a Shyapru, després d'haver fet no gaire més de 100 km i 8 h llargues i emocionants de trajecte. Però això també forma part del viatge; és ben interessant el fet de poder observar des de la finestra d'un bus les viles i poblets que vesen de vida, o les barrancades pregonas que travessen els vessants d'aquestes muntanyes, fins que arribem a l'inici del nostre tresc.

Shyapru és una vila és llargaruda, al voltant d'un únic carrer al marge esquerre del riu Bho-

teskoshi Nadi; després es dissemina una mica, fins a Syabrubesi, a l'altre vessant, on conflueix ja amb la vall de Langtang. Botigues, petits hotels i locals es distribueixen al llarg d'aquesta avinguda costeruda. En un replà uns escolars canten cançons a les muntanyes. A la nit, el carrer s'omple d'una festa popular amb gresca i danses.

Avantcim del Kyanin Ri, a 4.300 m, per damunt de la glacera de Langtang Lirung.

URSULA PERRETTEN

EL TREC DE LANGTANG

Langtang National Park és un espai natural protegit de l'antiga zona administrativa de Bagmati. És el primer parc nacional de l'Himàlaia des de 1971, ubicat en una regió habitada per les races tamang i xerpa, amb uns costums més aviat tibetans, perquè no som gaire lluny de la frontera amb el Tibet. Som en una regió, al nord de la vall de Kàtmandu, amb molts climes, des de la subtropical fins a l'alpí. El bosc cobreix una bona part del parc, amb arbres ufanosos com el captivador rododendre, on viuen els langurs, i més enlaire, el lleopard de les neus. El parc està presidit pel monestir budista de Kyanjin (3.830 m). El cim més alt és Langtang Lirung, de 7.227 m, que apareix sempre als ulls de l'excursionista cerimoniós i agudíssim.

L'inici de la travessa de la vall de Langtang és entre bosc humit, que recorda una selva plujosa, una vall verda d'arbres altíssims, prades i timbes que el riu Langtang provoca en el seu engorjament. Per això la necessitat dels ponts metàl·lics, que permeten creuar d'un vessant a l'altre. De sobte apareix un marge esplendent del vellut verd del cànem, que popularment en

Cims imponents del parc nacional de Langtang, com el Pangen Dopku (5.930 m).

diem *maria*, típica del continent asiàtic, i que cal deixar-la aquí, tranquil·la, en aquest jardí de l'alegria. Molses i líquens recobreixen fantasmagòricament branques de roures, aurons i pins amb vestits de pelleringues. No t'esperaries de veure cap langur, les mones que viuen en aquests boscos, però de sobte n'apareix un. Després un altre. És una festa, el bosc.

Rius cabalosos amb còdols immensos, torrents que fereixen la vall. A mesura que es va guanyant altura la vegetació va canviant, menys exuberant, fins que desapareix i comença la praderia on pasturen els iacs.

El tresc de Langtang atreu per la bellesa dels paisatges, però també per la facilitat en infraestructures: cases d'hostes, petits poblats i llocs on podem menjar i comprar vitualles. Nosaltres vam optar per contractar un guia local amb portadors, perquè ens guiés per la zona i coordinés la marxa del grup, tasca que es complementa sempre amb fer-nos conèixer els costums de la gent que viu en aquesta vall, cosa que agraïm de cor.

Tot i que és un tresc que no presenta cap dificultat tècnica, cal que tinguem en compte que començarem l'ascensió 1.460 m d'altitud, a Shyapru; però que el final del tresc supera els 4.900 m si s'assoleix el Tsergo Ri. Per tant, el desnivell és considerable, i tan sols es fa en quatre dies, fet que pot ocasionar algun símptoma del mal d'altura, a més del fet que algunes etapes són llargues. Tot i que en Setmana Santa no és habitual que trepitgem neu, hi ha indrets on trobarem congestes permanents. I encara: les pluges tan freqüents a la tarda, en les etapes d'altura esdevenen una nevada segura, que deixarà tot el paisatge ben emblanquinat i provocarà que algunes rutes siguin impracticables si no es duu equipament d'alta muntanya hivernal.

LA RUTA FINS A KYANJIN GOMPA

Comencem el tresc creuant un llarg i espectacular pont penjant que travessa el riu Bhotekoshi Nadi, que ens ve del Tibet, i ens duu a la barriada de Syabrubesi, amb casetes de fusta i pedra d'estil tibetà. Mentre travessem el carrer estret i llarg, envoltat de cases, els infants criden alegrement i juguen i s'empaiten.

ENMIG DE BOSCOS DE VEGETACIÓ FRONDOSA SORPRÈN

EL VERMELL ENCÈS DE LA FLOR DEL RODODENDRE

Els plau la festa i l'esbarjo, i creuen que el món s'acaba al final d'aquest mateix carrer. El seu cel de meravelles i jocs atrafegats és petit i fresc com les maduixes.

Continuem fins a l'indret de Domen, enmig de boscos de vegetació frondosa, on em sorprèn el vermell encès de la flor del rododendre, que aquí, curiosament, és un arbre enorme. Caminem a l'inici de la ruta, doncs, en un ambient calorós i humit, ple de natura viva. El camí s'enfila cada vegada més per un fort pendent fins a Bamboo (1.970 m), on hi ha cases on podem dinar i recuperar forces. De fet, al llarg del camí anirem trobant locals on es pot fer un mos o prendre un te o una *Everest*, la cervesa que es beu més al Nepal –i prou bé de preu per al lloc on som–, creada l'any 2003 en commemoració al 50è aniversari de la primera

ascensió a l'Everest. Des d'aquest lloc, el camí torna a pujar abruptament fins a Rimche (2.399 m), indret on farem nit. Els equipaments de Rimche són els més modestos del tresc, i l'espai disponible no és gaire gran, però el paisatge és bonic. Hi arribem amb una pluja fina. Deixem el sac de dormir i la motxilla als barracons que ens han assignat, i ens dirigim de pressa cap a la casa restaurant. Una bona llar de foc ens dóna la benvinguda, i de seguida amb el caliu reconfortant que tenen els refugis de muntanya, ens esperem una bona estona per sopar, mentre aprofitem per jugar a cartes i fer un beure, la millor manera d'acabar una etapa dura.

L'endemà al matí, després d'esmorzar uns ous ferrats amb xapati o pa àzim, ens dirigim en mitja hora cap al conjunt de cases conegut com *Lama Hotel* (2.560 m), ubicat en un indret cobert de bosc i sense gaires vistes, però no menys interessant. Parem una estona i contractem una casa per a la tornada. Després d'això, l'ascens continua a través d'esplèndids boscos de roures fins a l'indret de Gumnanchowk (2.769 m), i d'aquí pugem fins al pla de Ghodatabela (3.030 m), on albirarem per primer cop el cim de Langtang Lirung, la màxima altitud del parc. Poc després el camí ens duu a un post militar, on hi ha un control de documents: cal-

drà ensenyar el permís d'accés al parc, que hem d'haver gestionat prèviament a Kàtmandu. El camí segueix en ascensió suau fins al poble de Thangshyap (3.140 m), fins que a poc a poc i amb deler arribarem a l'indret de Langtang, la vila més important que dóna nom a la vall, construïda totalment de pedra i fusta. Si ens ve de gust, abans podem desviar-nos un moment del camí per anar a visitar el petit monestir de Langtang. Quan arribem finalment a la vila de Langtang, a 3.575 m d'altitud, trobem les muntanyes que hem vingut a veure: el Luri Himal, amb el Langtang Lirung (7.227 m) i el Langtang II (6.596 m); el Langtang Himal, presidit pel Tsergo Peak (5.749 m) i el Yala Peak (5.000 m). Fem nit en una casa que sembla un hotelet, la Tibetan Guest House. Després del primer terratrèmol, lamentablement

E. DURAN-SINDREU

Després de la pluja, els nens juguen a fer globus d'aigua.

aquesta població entranyable va quedar totalment destruïda i arrasada per una allau.

Comença la tercera jornada, en la qual partim del poble de Langtang a pas lent, amb el blau intens d'un cel esplendent per un viarany fressat, garlant i esplaïant-nos i rient tota la colla. Travessem el poble que vessa de vida: infants juganers, dones atrafegades, algun vell que ens mira estranyat mentre fuma la seva pipa. Una munió de cases de fusta, bellament

cendim fins a Sindun, un indret de quatre cases. Ens sorprenen durant el camí els portadors carregats amb bigues de fusta, caixes d'ous o cabassos de patates que s'enfilen costes amunt per dur l'avitual·lament a cases i refugis. Així es guanyen la vida molts joves nepalesos.

Més endavant travessem una morena fins que arribem a un mirador, on ja veurem el monestir de Kyanjin i la glacera que flueix del Langtang Lirung i el Kinshung. Passarem el darrer pont d'aquest circuit, el que fa nou o deu, gràcies als quals ens permeten de passar amb rapidesa les valletes que fereixen profundament la muntanya. Ara el camí va baixant fins que arriba al poble Kyanjing Gomba (3.830 m), que s'obre de sobte, espectacular, davant dels nostres ulls, dominat per la silueta fascinant del Langtang Lirung. Avui també és un poble molt malmès, dissortadament. El monestir budista és a la part encimbellada del poble, la resta és un complex de cases i hotels –que aquí tothom anomena *Tea Houses*–, i una típica fàbrica de formatge de llet de iac, que paga la pena comprar, que senyoregen la vall i miren cap als cims més alts del parc. La vall de Langtang, a banda de l'excursionisme, la gent del país la freqüenta com a motiu de pelegrinatge pels diferents monestirs que s'hi troben.

EL CIM : KYANJIN RI (4.773 m)

Arriba el dia de fer el cim, l'etapa més esperada i llarga del tresc, perquè des de Kyanjin Gomba cal culminar l'objectiu de la travessa: pujar al pic de Tsergo (4.984 m). Però la tarda i la nit anterior va nevar molt i això ens dificultarà l'ascens, perquè no duem –ni ho havíem previst– material per progressar damunt la neu.

No fem marxa enrere però, i avancem per un pendent fort i directe cap a un altre cim menor, el Kyanjin Ri (4.773 m) que, encara que trobem una mica de neu i un temps rúfol,

ens permet arribar-hi amb moltes ganes, però amb una mica de mal de cap. L'aclimatació ha estat breu i ho paguem, però ho acceptem. Abans, però, assolim l'avantcim a la cota de 4.300 m, curull de cavalls de vent, que voleiant ens criden perquè apressem el pas. La vista que

DESPRÉS DEL PRIMER TERRATRÈMOL, LAMENTABLEMENT L'ENTRANYABLE VILA DE LANTANG VA QUEDAR TOTALMENT DESTRUÏDA I ARRASADA PER UNA ALLAU

decorades amb l'art tibetà. No havíem fet més de dues mil passes, a l'eixida de la vila, que arribem a un bellíssim planell, on trobem el primer mur mani, amb una llarga filera de pedres gravades amb diversos mantres. Com mana la tradició, l'envoltem per l'esquerra. As-

ens regala aquest cimet de la immensa glacera de Langtang Lirung s'ho val. No cal dir que la panoràmica des del Kyanjin Ri encara és més sublim.

La davallada la fem pel monestir i arribem de nou al nostre refugi de Kyanjin, on passarem tota la tarda –tal com vam fer la tarda anterior– explicant històries per matar el temps al voltant d'una estufa de llenya, mentre esperem el sopar: el típic Dhahi Bhaat, fet de lleties amb arròs i d'una varietat de curris i verdures, la felicitat que es menja, ben acompanyada, però, d'una Everest. Torna a ploure i tot seguit a nevar. La mestressa del Sherpa Hotel, on ens estem, s'ha assegut al terra arran de l'estufa amb nosaltres per prendre te. Va abillada amb un mocador al cap, del qual li surt per clatell una trena llarguíssima, negra, amb puntes de fils de colors. Duu unes arracades grans d'or, que fan un cercle oblong, lligades amb un cordillet perquè el pes no li perjudiqui l'orella; també hi ha una turquesa incrustada i un parell de petits robins. És l'arracada de les dones nepaleses. Més històries a la vora del foc fins a l'hora d'anar a dormir.

Etiqueta de la cervesa Everest, la més popular del Nepal.

La darrera etapa del tresc és el retorn. Comença la davallada fins a Shyapru, que farem tan sols en dues jornades prou llargues. Sortim de la vila de Kyanjin a les 8 del matí i baixem de nou desfent tot camí fins a Lama Hotel, on ens allotjarem i passarem la darrera nit en aquesta vall immensa. La baixada final es fa més pesada a hores d'ara, però estem contents. De fet, mai ens cansarem de contemplar aquestes muntanyes de l'Himàlaia.

Nota: Tresc fet la Setmana Santa del 2015 per un grup de socis del CEC, dinou dies abans del primer terratrèmol del Nepal.

TRESC DEL LANTANG

Nombre d'etapes: 6
Desnivell: 6.626 m (acumulat)
Temps: 33 h 90 min
Dificultat: mitjana

Flor del rododendre, la flor nacional del Nepal.

ALBERT MARTINEZ (BASE GOOGLE MAPS)

El tresc de Solukhumbu Al peu de l'Everest

Text: **David Mengual i Jordi Mengual**

En aquest tresc vam seguir la ruta d'aproximació al camp base de l'Everest pel vessant del Nepal. És una travessa a peu de 16 dies i més de 24.000 m de desnivell acumulat, que comença al poble de Lukla, fa un recorregut fins al cim de Kala Patthar per retornar al punt de sortida i prosseguir fins a la vila de Jiri.

Vam arribar en un vol domèstic des de Kàtman-du fins al precari aeròdrom de Lukla. Aquests vols interns entre muntanyes només operen si fa bon temps i avui hem tingut sort. És el primer dia i només hem de baixar fins a Phakding.

Ben aviat ens adonem que aquests dies caminarem per una ruta molt transitada. Durant tot el dia veurem caravanes de portadors i iacs que van carregadíssims dels objectes més inimaginables, però també d'aliments i estris de la vida diària. En aquesta regió no hi ha carreteres i tot el transport es fa a peu o amb animals. De tot el camí, els ponts que permeten creuar el riu són els passos més entretinguts. Namche és la capital del Khumbu. La capital

del poble xerpa. Un poble prou gran, envoltat de muntanyes i amb alguns refugis, hotels, un banc, un dispensari i un mercat local. Hem anat a parar a l'Hotel Khumbila i ens fa gràcia veure que al mig del menjador, fent de font, hi ha un bidó de color blau amb l'adhesiu de l'expedició del CEC a l'Everest de l'any 1982.

VISTES A L'AMA DABLAM

Des de Namche volíem remuntar la vall del riu Dudh Kosi fins a Gokyo i des d'allà arribar a Pheriche pel pas del Gokyo Ri (5.400 m); però ens diuen que la neu impedeix el pas i decidim anar-hi pel camí directe de la vall de l'Imja Khola. Així doncs, l'objectiu del dia és arribar fins al monestir de Thyangboche. Com sol passar, haurem de baixar a creuar el riu i remun-

*Pedra d'oracions budistes
a la vall del Khumbu.*

Thame, poble que s'enlaira fins als 4.300 m. Al fons el pic de Teng Kang Poche (6.487 m).

tar l'altre vessant de la vall. Ens emociona pensar que veurem l'Ama Dablam, però la boira ens impedeix les vistes.

De bon matí per la finestra de l'habitació veiem alçar-se majestuosament l'Ama Dablam. Per uns moments recordo el documental de Jordi Pons, *Ama Dablam. La muntanya sagrada dels xerpes* (1981), i des d'aquí sembla que la tenim a tocar. Poques muntanyes són tan impressionants i tan boniques com aquesta, alçada sobre un monestir llegendari a la vall de l'Everest, i amb l'Everest al fons. Avui, a mesura que caminem abandonem els boscos i avancem per una zona àrida. Les dimensions de la vall són enormes i, tot i que van passant les hores, sembla que no avancem.

A Pheriche hi ha un petit dispensari atès per voluntaris europeus. L'alçada comença a ser important i disposen d'una cambra hiperbàrica portàtil. L'aridesa de la vall per on caminem queda compensada per les vistes que tenim al fons del Lhotse i de l'Everest. Comencem a aproximar-nos de debò a les més altes muntanyes del planeta.

L'EVEREST MÉS A PROP

Hem dormit gairebé a 5.000 metres i a mesura que anem pujant cap al Kala Patthar descobrim la imponent paret del Nuptse, el Pumori i l'Everest. A poc a poc em ve a la memòria l'amic Pere Rodés que, formant part d'una expedició del Club Excursionista de Gràcia, van protagonitzar la primera ascensió estatal al Pumori, que tenim al davant. Em vénen al cap les imatges de la pel·lícula de Jordi Pons de la primera expedició catalana a l'Everest del 1982, i les de l'expedició del 1985 de Conrad Blanch, amb allò de «¡Hem fet el cim!», els relats de Lord Hunt, de Messner... Tenim l'Everest al davant

TENIM L'EVEREST AL DAVANT EN UN DIA IMPONENT, CLAR, NÍTID I PRECIÓS. EL PANORAMA ÉS ESPECTACULAR

en un dia imponent, clar, nítid i preciós. El panorama és espectacular. Els records s'amunteguen, l'alçada es fa notar i la imaginació vola encara més amunt. Al cim estem sols i ens fem les fotos amb l'estelada. Uns dies més tard, en un refugi, després de sopar, uns portadors ens preguntaran si som els catalans que portàvem l'estelada. Nosaltres ens pensàvem que no ens havia vist ningú. Algú abans que nosaltres els ha ensenyat a dir «catalans collonuts» i els ha explicat què som i qui som.

GETTY IMAGES

Fa dies que només mengem arròs, la motxilla pesa 18 kg, i tot i que anem de baixada, el cansament es fa notar. Però l'espectacularitat del paisatge que ens envolta compensa el cansament i el que pugui venir. A mesura que baixem recuperem l'alè i deixem enrere les àrides valls de l'alta muntanya per recuperar

ruta. Avui dia, la majoria de turistes i totes les expedicions volen fins a Lukla o fins al mateix camp base de l'Everest. Tot plegat ens permetrà trespasar una setmana per una regió sense veure pràcticament cap turista. Tan sols caravanes de iacs i portadors que traguin tota mena de mercaderies amunt i avall.

UNA GENT AMABLE I MOLT HOSPITALÀRIA, QUE NO TENEN GAIREBÉ RES, PERÒ QUE DESTIL·LEN FELICITAT PERTOT

les zones boscoses i més amables del recorregut. Caminar al peu de l'Ama Dablam sempre és un plaer.

TRESCANT ENTRE CAMPS D'ARRÒS I BLAT

A Namche, per primer cop en molts dies, hem pogut menjar un bistec de iac, que sembla una hamburguesa; però ben aviat tornarem a la dieta de l'arròs perquè aquí no hi ha res més. En tornar a passar per Lukla hem tingut la temptació d'agafar un vol fins a Kàtmandu, però ens fa gràcia deixar el Khumbu enrere i entrar a la zona Shorong-Hinku i Tamba Kosi-Likhu Khola, menys turístiques però més rurals. Fins que es va construir l'aeròdrom de Lukla, totes les expedicions havien de seguir aquesta

Si haviem triat aquesta regió per veure les muntanyes dels nostres somnis, a mesura que han passat els dies el nostre interès

s'ha anat decantant cap a les persones que viuen al peu d'aquestes muntanyes. Una gent amable i molt hospitalària, que no tenen gairebé res, però que destil·len felicitat pertot. Amb els nois joves ens entenem en anglès, i al seu torn ens fan d'interpres amb els grans, que només parlen nepalès. És important poder demanar el menjar sense picant.

Els dies transcorren lluny de les grans muntanyes, enmig d'una regió agrícola on treballen la terra, amb iacs vells que tiren arades de fusta, com han fet tota la vida. Per aquesta regió ja no passen gaires estrangers i quan arribem als pobles, sols, s'estranyen de veure'ns i entrem en converses complicades que d'alguna manera ens permeten justificar la nostra presència.

Tresquem entre camps de blat i arròs; també per algunes extensions de camps de pomes. En aquesta zona, entre els 2.500 m i 3.000 m, cultiven unes pomes petites i molt dolces de les quals treuen suc i fan pastissos boníssims. Tot i l'escassetat de turistes, a tots els pobles i al llarg de la ruta s'estan construint refugis per allotjar-los. Els homes es dediquen a fer de portadors i les dones i els fills regenten aquests establiments. La majoria de nens estan escolaritzats, en part pels ajuts del govern, però sobretot per les ONG, que construeixen i mantenen els edificis i poden pagar els professors. Per a molts d'aquests nois, anar a l'escola representa una caminada de diverses hores cada dia.

Ja feia alguns dies que no menjàvem carn i avui hem comprat un pollastre a una família que en tenia uns quants en un corral. Segur que ens han donat el més vell, però tenim ganes de variar una mica la dieta d'arròs. Ens l'han donat viu i l'hem hagut de penjar de la motxilla per endur-nos-el. La jornada ha estat diferent, perquè el pobre animal mirava d'escapar-se contínuament i es defensava de nosaltres tant com podia.

Després de tants dies, ja estem a poques ho-

Espectacular vista des del Kala Patthar i l'Everest, amb la glacera de Khumbu al peu de la muntanya.

res de la carretera i a poc a poc es va notant que hi ha més gent, que els pobles són més grans, que el camí està més ben conservat i que els

PER A MOLTS D'AQUESTS NOIS, ANAR A L'ESCOLA REPRESENTA UNA CAMINADA DE DIVERSES HORES CADA DIA

ponts sobre el riu són més sòlids. Durant tota la ruta el pas pels ponts ha estat una constant. N'hi ha de tot tipus. Arran d'aigua i penjats a grans alçades. De fusta i molt precaris i de metàl·lics i molt sòlids. En qualsevol cas, sempre ponts penjants i que es balancegen més o menys en funció del trànsit del moment. Ens comenten que alguns els construeix el mateix govern, però que els metàl·lics i més moderns els estan finançant associacions i empreses suïsses que col·laboren en el desenvolupament de la regió.

Jiri és el final del trànsit rodat i on s'organitzen les caravanes de transport cap a la muntanya. Hi ha una munió de persones impressionants. Hem comprat el bitllet de l'autobús per

*Poques muntanyes són tan
impressionants i boniques com
l'Ama Dablam (6.814 m), la
muntanya sagrada dels xerpes.*

DANIEL PRUDEK

anar a Kàtmandu i ens han dit que sortirà a les cinc de la matinada. Una hora abans, els autobusos comencen a tocar els clàxon i desperten a tota la població. El viatge és un infern de 180 km per una carretera que en molts trams està sense asfaltar. Ens tortura el volum de la música que ens atabala i ens acaba de marejar. Dotze hores de viatge tortuós per fer 180 km que requeriran de més hores de descans que qualsevol dia de caminada.

Abans de tornar a casa hem deixat la farmaciola en un hospital de Kàtmandu, perquè no té massa sentit tornar els medicaments i el material cap a Europa estant en un país on falta de tot. Els darrers dies de la ruta vam anar donant part del material a les famílies dels refugis per on passàvem, perquè de ben segur que els feia més falta que no pas a nosaltres.

Vam fer el tresc amb l'ajut d'una guia Lonely Planet i els mapes de la sèrie Schneider, seguint els consells de l'amic Pere Rodés, que ja havia trescat lliurement per aquestes terres. Vam anar sols, sense guies ni portadors, amb unes motxilles d'uns 20 kg. Volíem tenir llibertat per aturar-nos a qualsevol banda. Menjàvem i dormíem als lodges i compràvem als mercats locals i als venedors que anàvem trobant. Hi ha moltes famílies que viuen d'aquells que passem pels camins; per tant, la seva feina, depèn de les nostres passes.

Nena xerpa de la vall del Khumbu.

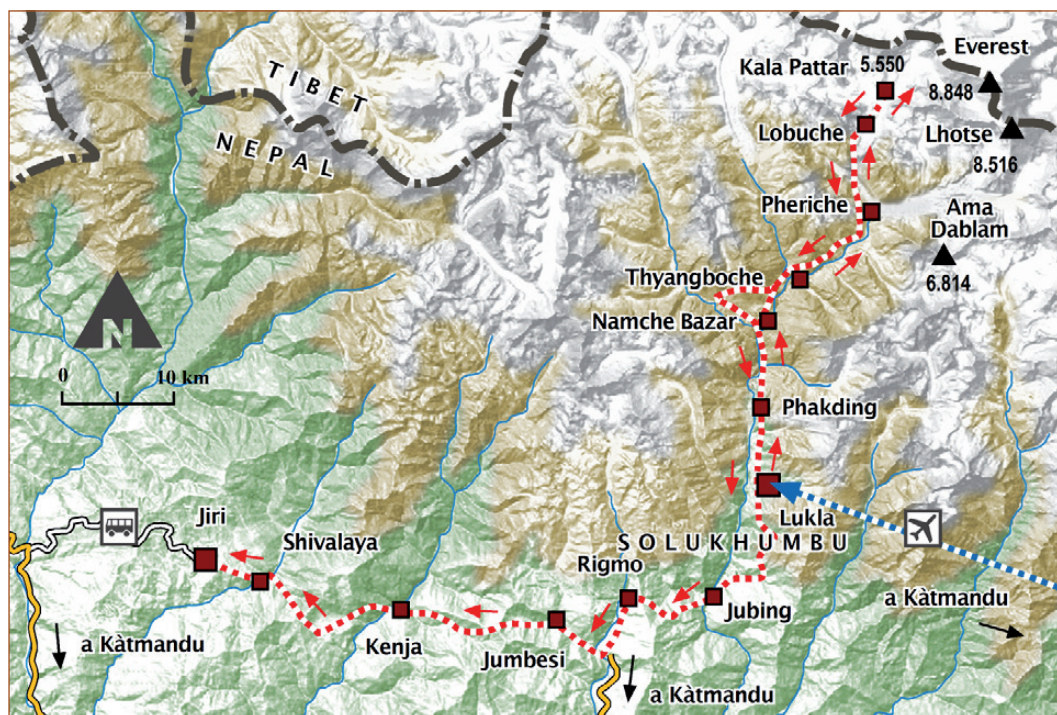
TRESC DEL SOLUKHUMBU

Nombre d'etapes: 16

Desnivell: 24.460 m (acumulat)

Temps: 70 h

Dificultat: mitjana / alta

La volta als Annapurnes

Una lliçó perfecta de muntanyes i etnografia

Text: **Maria Puigdueta i Ignasi Vidal**

El circuit que envolta el massís dels Annapurnes és un dels trescs més famosos del Nepal i del món. Un bon exercici per al cos i per a la ment, ple de paisatges variats i molt interessant culturalment perquè permet conèixer molts pobles nepalesos.

Vam descobrir que la volta als Annapurnes és un dels millors trescs del món, malgrat que cada vegada hi hagi més pistes i calgui buscar els camins. Simplement, la combinació de grans muntanyes amb la cultura dels pobles fan que sigui una ruta especial, amb una gran diversitat de paisatges, des dels 800 fins als 5.400 m. ¡Impressionant!

COMENÇA EL TRESC

Ens traslladem des de la capital fins al petit poble de Beshishar per carretera. Són unes 6 hores de trajecte. La circulació és caòtica i les

carreteres estan en bastant mal estat. De totes maneres, tot el que veiem capta la nostra atenció i ens sorprèn.

Quan arribem a Besishahar estem desitjant començar a caminar. El guia passa davant i ens va explicant coses referents a tot el que atreu les nostres mirades. En aquest primer tram la majoria de gent que trobem són hindús. Els co-

Camps d'arròs en terrasses als vessants de les valls dels Annapurnes.

lors dels vestits de les dones ens captiven: blaus, grocs o vermells. Travessem camps de conreus i granges, és un ambient completament rural. Passem els pobles de Kudi Khola i Bulbule fins a arribar a Ngadi, on dormirem.

La segona jornada s'inicia amb una progressió ascendent. El paisatge ens recorda altres indrets del sud-est asiàtic, amb camps d'arròs en terrasses que semblen quadres. Observem els búfals treballant els conreus. Dinem al turó de Bahundanda (1.311 m), situat entre dues comunitats de la raça gurung. Després hem de baixar per creuar el riu Marshyangdi. Ens adonem de la dificultat de les comunicacions d'aquesta regió, i en la necessitat dels ponts penjants, que són un dels atractius de l'Himàlaia nepalès. Tot seguit descobrim que el camí està excavat a la roca, ja que la vall s'estreny, fins que arribem al poble de Jagat, on farem nit.

En començar l'excursió de la tercera etapa contemplem unes espectaculars cascades d'aigua. Passem pel poble de Chamche i pugem fins a Taal, on comença el districte de Manang. En aquest indret una gran esllavissada va bloquejar el riu i va formar un estany, que actualment està sec. La majoria de gent que trobem són tibetans i manangs. El final de la jornada acaba a Dharapani.

Pont sobre el Kali Gandaki, amb el Nilgiri al fons (7.061 m).

ENTREM AL VESSANT DELS ANNAPURNES

Avui visitarem el primer monestir budista al poble de Bagachhap, a una alçada de 2.100 m. Però el que més ens sorprèn d'aquesta jornada és que podem contemplar els impressionants cims de l'Annapurna II i el Lamjung Himal.

VAM DESCOBRIR QUE LA VOLTA ALS ANNAPURNES ÉS UN DELS MILLORS TRESCS DEL MÓN

Veiem també el Manaslu (8.162 m). Entrem al vessant dels Annapurnes, on fa ja més fred i l'aire és més sec. El paisatge és completament diferent. Passem per Lattamarang i arribem finalment a Chame. A l'entrada trobem els típics molins d'oracions budistes, que ens donen la benvinguda.

Seguim la vall del riu Marsyangdi. És una zona de frondosos boscos de coníferes. Quan arribem a Pisang, tenim dues parts ben diferenciades, l'alta i la baixa. Visitem un altre monestir budista a l'Upper Pisang. Val la pena fixar-se en l'ornamentació recarregada, sense cap espai buit. Un interior fosc, només il·luminat per espelmes, que convida a la meditació.

Durant la sisena jornada veurem els primers iacs. Aquests bòvids robustos de pèl llarg i llanut, que habiten els altiplans himalaïans fins als 6.000 m, tenen una gran importància en la subsistència tradicional d'aquests pobles, als quals forneixen de carn, llet, llana, i a partir dels excrements assecats, de combustible. A Manang hi ha una gran comunitat tibetana. La majoria són exiliats, a causa de l'ocupació xinesa del Tibet i la repressió posterior. Aquí han trobat unes condicions de vida semblants a les del seu país, i també una bona acollida. Les vistes de l'Annapurna II i del IV són colpidores. També destaca el Tarke Kang.

ACLIMATACIÓ I BUDISME

L'endemà és un dia de descans, per aclimatar-nos millor a l'alçada, i l'aprofitem per fer una petita excursió a un monestir situat als afores, on podem compartir una estona amb un lama. Rebem la seva benedicció i prenem un te relaxadament. El lama té una edat avançada, tot i que ni el mateix guia, que ens fa d'interpret, sap quants anys té. L'únic que sabem és que transmet pau i saviesa. Just davant nostre s'alcen imponents les muntanyes nevades de l'Himàlaia. Per a nosaltres, un somni fet realitat. A la tarda tenim l'oportunitat de participar en un espectacle folklòric, la dansa dels guerrers de Manang, abillats amb els seus vestits típics.

Anem guanyant alçada de mica en mica i la vegetació va canviant: prats alpins i arbustos. Els arbres desapareixen. Després, tot pedra

amb alguna planta solitària, un ambient d'alta muntanya. Arribem a un conjunt d'edificis, que són el darrer refugi abans de creuar el punt més alt del tresc. Fa bastant fred, i ens posem tota la roba d'abric, els guants i la gorra de llana. Som a 4.416 m i a alguns ens costa dormir. És curiós com en aquest lloc, que sembla un campament aïllat, tinguin connexió a internet.

**LA NOSTRA MIRADA
ES DIRIGEIX CAP A
L'ESPECTACULAR
DHAULAGIRI, QUE
CULMINA A 8.167 m**

GETTY IMAGES

ARRIBEM ALS CINC MIL METRES

Ens aixequem ben d'hora, cap a quarts de cinc de la matinada. Avui és el dia clau de la travessa, perquè assolirem el coll del Thorung La (5.416 m). Tot un repte per a nosaltres, que no sabem si patirem el mal d'alçada. El sender puja fent giragonses. El ritme és lent, per evitar problemes, i la respiració profunda. Trepitem la neu, però hi ha bona traça i no cal material (ni piolet ni grampons). A dalt una gran fita de pedres, una placa i moltes banderoles de colors impreses amb mantres. Una petita aturada per fer fotos i comencem el llarg descens.

Primer per neu tova i després per la morena de la glacera. Entrem a la ciutat de Muktinath, un important centre de pelegrinatge, tant d'hindús com de budistes. A primera hora del matí, visitem el temple de Muktinath, on hi ha representats els tres elements: aigua, terra i foc. Vènen una gran quantitat de pelegrins, de totes les classes socials, rics i pobres. Fins i tot, veiem aterrar un helicòpter que porta algunes personalitats. Ens adonem que el Nepal és un país de grans contrastos i també de grans desigualtats. Continuem el camí, de baixada. En aquesta regió limítrof amb el Mustang, el pai-

La rodalia de la població de Muktinath.

satge és molt àrid. Recorda l'altiplà tibetà. Més endavant anem paral·lels al riu Kali Gandaki, enorme i cabalós. Dinem a Jomsom, on hi ha un aeroport. Passem per una zona d'abundants i fèrtils conreus. Ens aturem a Marpha, anomenada la capital de la poma.

LA RUTA DEL KALI GANDAKI

L'etapa següent segueix la ruta del riu Kali Gandaki. Passem per Tukuche, un antic centre comercial. Deixem la part seca del tresc, per

entrar un altra vegada ens els boscos de coníferes. La nostra mirada es dirigeix cap a l'espectacular Dhaulagiri, que culmina a 8.167 m, coronat per primera vegada el 1960 per una expedició austrosuïssa liderada per Max Eisselin i formada també per Kurt Diemberger, Peter Diener, Ernst Forrer, Albin Schelbert, Nyima Dorji i Nawang Dorji. Més endavant, una expedició catalanonavarresa, en la qual participà l'alpinista català Jordi Pons, amb els bas-

cos Iñaki Aldaya, Javier Garayoa i Gerardo Plaza, n'assolí el cim l'any 1979.

Som ja a la dotzena jornada i tornem a trobar un paisatge de vegetació subtropical. Seguim el congost que forma el Kali Gandaki. Un impressionant pont penjant ens permetrà

*Els Annapurnes ennuvolats,
vistos des del mirador situat al
cim del Poon Hill.*

canviar de vessant. En el mateix moment, un ramat d'ovelles ve en direcció contrària i ens obliga a retrocedir. Es pot dir que en aquest país, els animals tenen preferència. A Tatopani hi ha aigües termals, on podem aprofitar per prendre un bany, i recuperar-nos, després de tants dies de caminada.

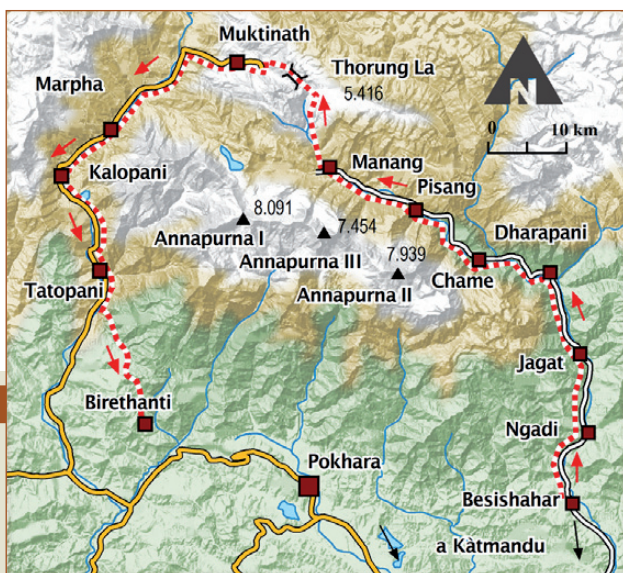
En l'etapa següent deixem de perdre alçada i pugem de nou. El camí està perfectament empedrat, són les seves principals vies de comunicació. Abandonem els cultius i ens endinsem en un frondós bosc de nerets gegants, que sembla un bosc encantat. Trobem nens que, malgrat la seva poca edat, van sols a l'escola. El seu uniforme ens crida l'atenció, segurament per la influència del colonialisme anglès a l'Índia, els seus poderós veí.

En la penúltima etapa matinem molt per veure sortir el sol des del cim del Poon Hill (3.210 m). A dalt hi ha instal·lat un mirador, des del qual la panoràmica que es veu des del Dhaulagiri

El Dhaulagiri destaca majestuosament per damunt dels altres cims

fins a l'Annapurna ens deixa sense paraules. Aquí ja trobem molts turistes que vénen atrets per la fama d'aquest indret. Després de fer moltes fotos, baixem un altre cop a Ghorepani, a esmorzar, i en acabat continuem el nostre camí fins a Tikhedhunga.

La darrera etapa d'aquest tresc que fa la volta als Annapurnes acaba a Birethanti. De nou retornem a la bullícia de les ciutats, al soroll dels cotxes i de les motos.

TRESC DELS ANNAPURNES

Nombre d'etapes: 15

Desnivell: 11.000 m (acumulat)

Temps: 77 h

Dificultat: mitjana

A través del Ganesh Himal Trek

Del país dels gurung a la vall remota del Tsum

Text i fotografia: **Aurèlia Sans Rontein**

A l'est del massís dels Annapurnes, aquest tresc de 18 dies ens duu a conèixer la gent gurung a través de la vall del Dorandi, un tast del tresc del Manaslu per la vall del Buri Gandaki, i finalment a descobrir la vall sagrada del Tsum fins al monestir tibetà de Mu.

Som al novembre del 2011 i ens trobem a l'est del massís dels Annapurnes. Des de Gorkha primer trescarem per la vall gurung del Dorandi. Els gurung són el grup ètnic predominant a la regió dels Annapurnes. Són famosos com a soldats, i pertanyen a cossos d'elit indis o britànics. Es caracteritzen per tenir pobles molts agrupats i una cultura de treball col·lectiva. Posteriorment saltarem a la vall del Buri Gandaki, per coincidir amb algunes etapes del preciós tresc del Manaslu. Arribarem finalment al monestir tibetà de Mu, havent remuntat la vall sagrada i remota del Tsum. Aïllada durant molt de temps –els estrangers hi poden accedir des de fa pocs anys– aquesta vall ha conservat tota

la seva cultura tibetana. La tornada es fa per les mateixes valls, excepte a partir de Khorla Besi, on continuarem resseguint el Buri Gandaki fins a Arughat. Seran 18 dies de tresc amb tendes (els refugis són escassos als pobles gurung i a la vall del Tsum).

ENVOLTATS DE VEGETACIÓ TROPICAL

A Gorkha, ens despertem a les 6. Els primers dies ens costa d'arrencar. Fa humitat i la boira sota els nostres peus cobreix la vall. El camí serpenteja pels arrossars i tothom saluda amablement «¡Nàmaste, nàmasteee!». Les dones llueixen vestits acolorits. Tenim bones vistes sobre les muntanyes nevades. Anant a buscar el fons de la vall per creuar el riu Dorandi, ens trobem amb els nois que pugen cap a l'escola. De l'altra costat de la riba, agafem el camí amb pujades i baixades, i trepitgem els nostres pri-

***Etapas Barpak-Korla Bensi.
Vistes sobre els Ganesh
Himal.***

mers ponts penjants. La part final és una pista fangosa on passa tomballejant l'autobús 4x4 que cobreix la ruta Gorkha-Jagat (ben mirat, estic bé caminant a peu). Acampem a Arkul, a prop del riu eixordador (i amb prudència, aprofitem per prendre un bany). Tots els ponts metàl·lics estan fets per una ONG suïssa, i saber-ho em tranquil·litza enormement.

Ja al segon dia, comencem a acostumar-nos a la rutina dels matins, però avui, per recollir es fa més difícil ja que tot està xop, dins i fora de la tenda, per la humitat intensa de l'indret. Continuem per una pista en muntanya russa

que, sota un sol de justícia, es fa llarga. Passem per pobles de cases blanques i ocre, envoltades de bananers i conreus de canya de sucre, alguna cascada i ponts penjants. Vistes precioses sobre la vall i sense la presència d'occidentals (aquestes valls queden apartades dels trescs principals). Una última pujada sense treva ens acosta a les primeres cases de Mandre. Els portadors suen de valent. Vistes amples des d'aquest poblet penjat i florit. Anem a dormir amb els sorolls de fons del poble (vaixel·la que es renta a la casa del costat, nens que parlen, grills d'estiu i algú que toca la flauta).

POBLES GURUNG

Després d'esmorzar (xapati amb sucre, truita a la francesa, te i cereals) agafem el sender que segueix pujant cap al poble de Barpak. Barpak és un poble gran, preciós, on predominen les teulades de pissarra i les banderoles de pregàries. Té molt bona vista sobre el Buda Himal (6.672 m). Després del poble, seguim pujant i pujant, suant i bufant fins al coll (2.750 m). Ens creuem amb portadors carregats i cansats. Les vistes sobre el Ganesh Himal i el Buda Himal són meravelloses. Des d'aquí en espera una baixada llarga, un trencacames enmig de conreus fins a Laprak, poble gurung de carrers estrets i fresquets. Aquí hi viuen unes 2.500 / 3.000 persones repartides en més de 500 cases.

L'endemà anem a buscar el pont penjadís-sim que travessa el Maccha Khola, per remuntar l'altre vessant fins als 2.100 m. Estem en un

trèmol de magnitud 5. Intento recordar on som... el poble es troba al fons de la vall, en un replà sorrenc envoltat de parets verticals. Trec el cap fora de la tenda. És negra nit i sense sorolls inquietants. ¡Realment, hi ha gent que dorm com un tronc! Jo no m'adormiré fins passada bona estona, el cos tens, esperant rèpliques que no vindran.

A la sortida del poble, passats els txhötens, travessem el riu i agafem un sender empedrat que va pujant i baixant. Aquí les gorges esdevenen més amples. Els nens van sols a l'escola. De vegades tenen una hora de camí, per això l'escola comença a les 10. Pont penjant llarguís-sim fins al poble de Philim (on hi ha l'escola). Es nota que el poble és turístic per la presència d'occidentals, botigues i refugis. Nosaltres continuem per un sender ample (compte amb les mules) fins agafar el desviament cap a la vall tibetana del Tsum. Aquí ens separem del sender comú del tresc del Manaslu i avancem per un camí recentment condicionat. Aquest pas ha suposat l'obertura de la vall del Tsum cap al Nepal i

els turistes. Ens enfilem per un bosc de pins preciosos. A Lokpa, on muntem el campament, la gent és tibetana, i tot i ser al Nepal, es parla i es vesteix tibetà. Fa fred, la boira es torna a instal·lar i plou durant la nit.

POBRESA A LA VALL DEL TSUM

És el tercer dia amb boira. Deixem enrere la vall del Buri Gandaki per remuntar la vall del Cheppe Khola. Dins del bosc de coníferes i rododendres, el sender va perdent alçada fins a arribar al riu blau turquesa de corrents ràpids, i torna a pujar sense treva. Esdevé ample però vertiginós. Sort que la boira amaga l'estimball. En arribar a un coll, tornem a baixar per anar a buscar un pont penjant de taulons de fusta i barana metàl·lica. Ens queda una última pujada en ziga-zaga per guanyar alçada ràpidament i ja som al poble encimbellat de Chumling. Aquesta zona és molt pobre. Passat uns txhötens en mal estat, visitem un petit monestir ruïnós i fem donatius. Amb un estri de fusta, unes dones fuetegen el mill al pati de casa seva. Són escenes d'una altra època. No

DE MATINADA EM DESPERTO BRUSCAMENT

RODOLANT FORA DE LA MEVA MÀRFEGA. ACABEM DE PATIR UN BREU TERRATRÈMOL DE MAGNITUD 5

balcó llarg al flanc de la muntanya amb algun pas aeri. Arribarem a una mena de coll, a partir del qual tindrem unes vistes espectaculars entre núvols sobre el Ganesh Himal. El sender continua, i per arribar a Khorla haurem de baixar per escales durant una hora. Necessitarem una altra hora per arribar a Khorla Besi (final d'aquesta etapa), a la vora del riu Buri Gandaki, on retrobem la calor, els bananers i els mangos, típics del clima subtropical.

Comencem caminant una hora fins a Tatopani (sortidors d'aigua calenta). A la sortida del poble, agafant el sender que s'enfila per les gorges del Buri Gandaki, m'he menjat unes ortigues gegants fent una foto. La cara em cou com un dimoni durant dues hores. Passem per Dhoban i diversos ponts penjants en un ambient humit, boirós i fantasmagòric, digne d'una pintura japonesa. Acampem al poble empedrat i preciós de Jagat. Al vespre es poden recarregar els mòbils i mirar la tele, ja que una petita central elèctrica abasteix el poble. De matinalda em desperto bruscament rodolant fora de la meva màrfega. Acabem de patir un breu terra-

es veuen els cims i comença a ploure. En aquestes valls, si algú es posa greument malalt, l'evacuació es fa molt difícil. Per portar el malalt a l'hospital més proper s'utilitza una cadira portada per familiars i amics durant dies, quilòmetres i salvant molts desnivells. Això, sempre que els senders siguin transitables. L'helicòpter és privat, és molt car i els nepalesos no s'ho poden permetre.

De Chumling sortim al matí dins la boira i resseguim el riu Cheppe per un sender balcó fàcil i pla fins a Dumje. Aquí conflueixen tres rius: el Cheppe, el Sarpu i el Torogompa. Aquest últim prové de la base del Ganesh i és per aquesta vall que pugen els pocs alpinistes que van a fer els cims del Ganesh. Nosaltres agafem un altre sender, que puja en ziga-zaga pel bosc fins a Rejam, i després fins a Chekkam. Ens acullen txhòtens i cavalls de vent. Aquesta vall és molt més rica que les valls anteriors, ja que la vall de Chekkampa és una regió sagrada per als tibetans, rep ajudes i beques d'associacions tibetanes i del govern del dalai-lama exiliat. Els monestirs estan restaurats i hi ha nombrosos monjos estudiant-hi. Les cases són de pedra i les teulades de pissarra. Els fems de iac s'assequen enganxats a les parets de les cases. La boira intensa no ens deixa veure res. Per els carrers del poble, la gent tibetana ens defuig, però podem visitar una casa típica de la vall i compartir vora l'estufa encesa, el te ranci tibetà. Tot el dia hem tingut fred: 4°C de màxima.

Quan apareix el primer raig de sol després de tots aquests dies de boira, la visió de la vall és impactant. Estem envoltats de cims que superen els 7.000 m. Agafant un petit corriol pugem a visitar el monestir de Milarepa. Milarepa (s. XI) era un dels més famosos ioguis i poetes del Tibet, que va meditar en aquesta cova. Hi ha un molí de pregàries i l'empremta

Les dures feines del camp a la vall del Tsum.

d'un peu a la roca (diuen que és de Buda). L'ermita domina tota la vall i les vistes són impressionants. Baixem i anem a visitar un monestir de monges tibetanes (són 83 monges; la més jove té 8 anys) de Rachen Gumpa. Bufa un vent gèlid i ens acullen a la seva cuina enorme, únic lloc temperat de tot l'edifici. Les condicions de vida són dures i austeres. Parlem amb la metgessa que ens mostra el consultori mèdic, amb les seves boletes naturals típiques de la medicina tibetana i alguns envasos de medicaments occidentals deixats pels turistes. Ha estudiat les dues medicines i atén la gent dels pobles gratuïtament. Fem un donatiu per tal que puguin comprar més medicaments. Campament a prop del convent.

COMPARTINT

0°C dins la tenda en despertar. Ha gelat durant la nit i els camps estan gebrats. En sortir del poble anem a buscar un pont de fusta per agafar el sender àrid que ens durà a Mu. M'acompanyen dos nens petits que van sols i que pugen a ajudar al seu pare i germans als camps. L'alçada es fa notar, però els nens desborden energia. Al monestir de Mu, un monjo ens ensenya la sala principal. Sembla que no hi ha gaire activitat. Tot i haver-hi 11 alumnes, no veurem ningú més. Des de fa uns anys, els monestirs de Rachen i Mu estan units al monestir de Kopan, a prop de Bodnath. La seva prosperitat va lligada als nombrosos donatius dels estrangers, que permeten que aquests monestirs pobres de muntanya sobrevisquin. Decidim passar la tarda vora el monestir, sobre el sender que va cap a la frontera. A un dia de camí, passant per un coll de més de 5.000 m que fa de frontera, hi ha el primer poble tibetà i xinès, amb camions, electricitat i botigues. Quin contrast amb aquesta vall remota, tranquil·la i suspesa en el temps. Comparteixo el meu dinar amb els tres germans. Passem la tarda jugant i

rient mentre els meus companys de tresc descansen. Utilitzo un diccionari anglès-nepalès i anglès-tibetà. En tindrè un record meravellós de felicitat compartida. De tornada anem a buscar un pont precari fet de troncs sobre el riu blau turquesa i baixem per l'altre vessant fins a Nile, on hem deixat les tendes. El sol va baixant i les caravanes de iacs arriben del Tibet xinès carregades d'arròs, te i galetes.

-4°C fora de la tenda. Al fons de la vall comença a despuntar el sol, però nosaltres encara haurem d'esperar una hora per notar-lo. Ens queda una llarga baixada de Nile a Dumje, passant per preciosos murs manis plens de pedres que es treballen durant els llargs mesos d'hivern i es dispositen en fileres o al voltant d'un txhōten. A mesura que baixem, la temperatura esdevé més suau. Les vistes magnífiques sobre els cims nevats ens acompanya fins al pont penjant de Dumje. Ens creuem amb japonesos exhaustos i monges tibetanes que van de pujada. Acampament al pati d'una casa particular.

Camí de trànsit a la vall de Tsum.

Tornem a Lokpa per l'altre vessant, gens transitat. Per aquí no passen els estrangers. El sender puja suaument dins el bosc de coníferes. Hem de passar quatre ponts de fusta, un dels quals en molt mal estat. Tot i ser ample i no molt llarg, és tant precari que hem de passar d'un en un. Li falten la meitat de les baranes i entres les fustes es veu el fons de la gorja. Passem tensos i concentrats (¡fins i tot els ajudants del guia se'l miren amb desconfiança!). Ens envolten muntanyes nevades de més de 6.000 m. Arribem al poble de Ripche (2.470 m). El poble és buit, fins i tot falten els nens a l'escola. Tothom està als camps treballant. Travessem el poble i desfem el camí de pujades i baixades de l'anada, tornant a passar pel sender vertiginós ample (ara sense boira).

SORTIM DE LA VALL DEL TSUM

Etaqa molt llarga. Avui hem de desfer una etapa i mitja. Baixem pel sender que pujava per dins del bosc de pins i anem a buscar el sender comú amb el del tresc del Manaslu (1 h). És una etapa molt més transitada (bestiar inclòs) i encadenem els diferents pobles, ponts penjants i camins empedrats de l'anada. Als pobles, tothom es renta i estén la roba sobre les pedres. Avui és dilluns i és dia de neteja. Acamparem a Dhoban. Ha estat un dia preciós, però avui sí que em fan mal els peus.

Seguim desfent el camí de l'anada. Caminem una hora fins a Tatopani. Després de tants dies, aprofito per rentar-me els cabells, que ja s'aguanten sols. A mesura que avancem –entre pujades i baixades– la vegetació esdevé més densa i subtropical.

Ahir al vespre, a Lapu Besi, per festejar el final del tresc, els portadors, el guia, els seus ajudants i els companys de viatge han begut alcohol de mill casolà. De matinada, ens desperten les trencadisses de vidre i els crits que provenen de la casa on hem sopat. Al matí em trobo cosint el llavi partit del guia que s'ha endut un cop de puny intentant separar dos homes beguts. El sender per baixar fins a Seti és impressionant per la seva verticalitat. Està penjat, excavat a la pedra. Hi coincidim amb portadors que van de pujada, carregant tubs

enormement llargs i pesants. Arraulits contra la paret i amb el cor encongit (el camí és molt estret i l'estimball important), els deixem passar d'un en un. L'ambient és molt tens, qualsevol desequilibri pot ser fatal. L'esforç i les difi-

TOT I SER AMPLE I NO MOLT LLARG, EL PONT ÉS TANT PRECARI QUE HEM DE PASSAR D'UN EN UN

cultats que afronten són dignes d'admiració. Darrere ells, les mules aprofiten per passar. Abans d'arribar a Seti, el sender esdevé pista i hi circula algun jeep. Envoltats de camps d'arròs i de papallones grogues i negres ben grans, arribem a Arughat. Fa calor. Estem lluny dels cims nevats del Ganesh Himal.

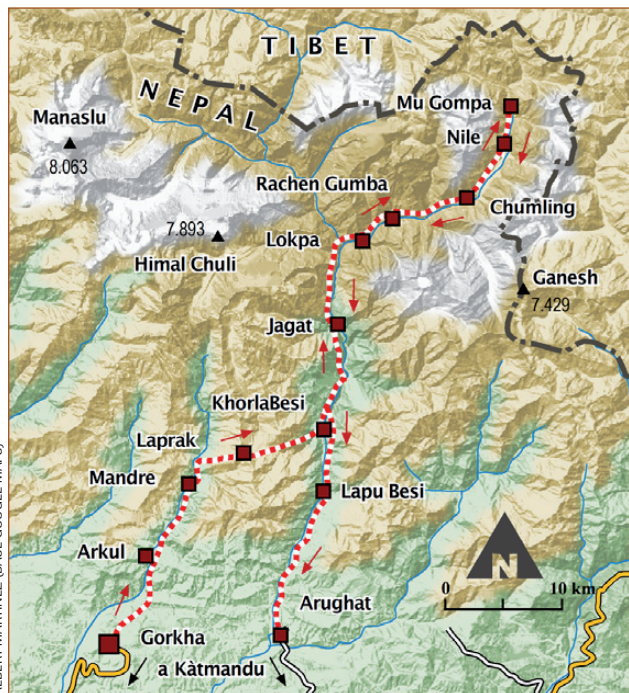
TRESC DEL GANESH HIMAL

Nombre d'etapes: 18

Desnivell: 19.000 m (acumulat)

Temps: 95 h 50 min

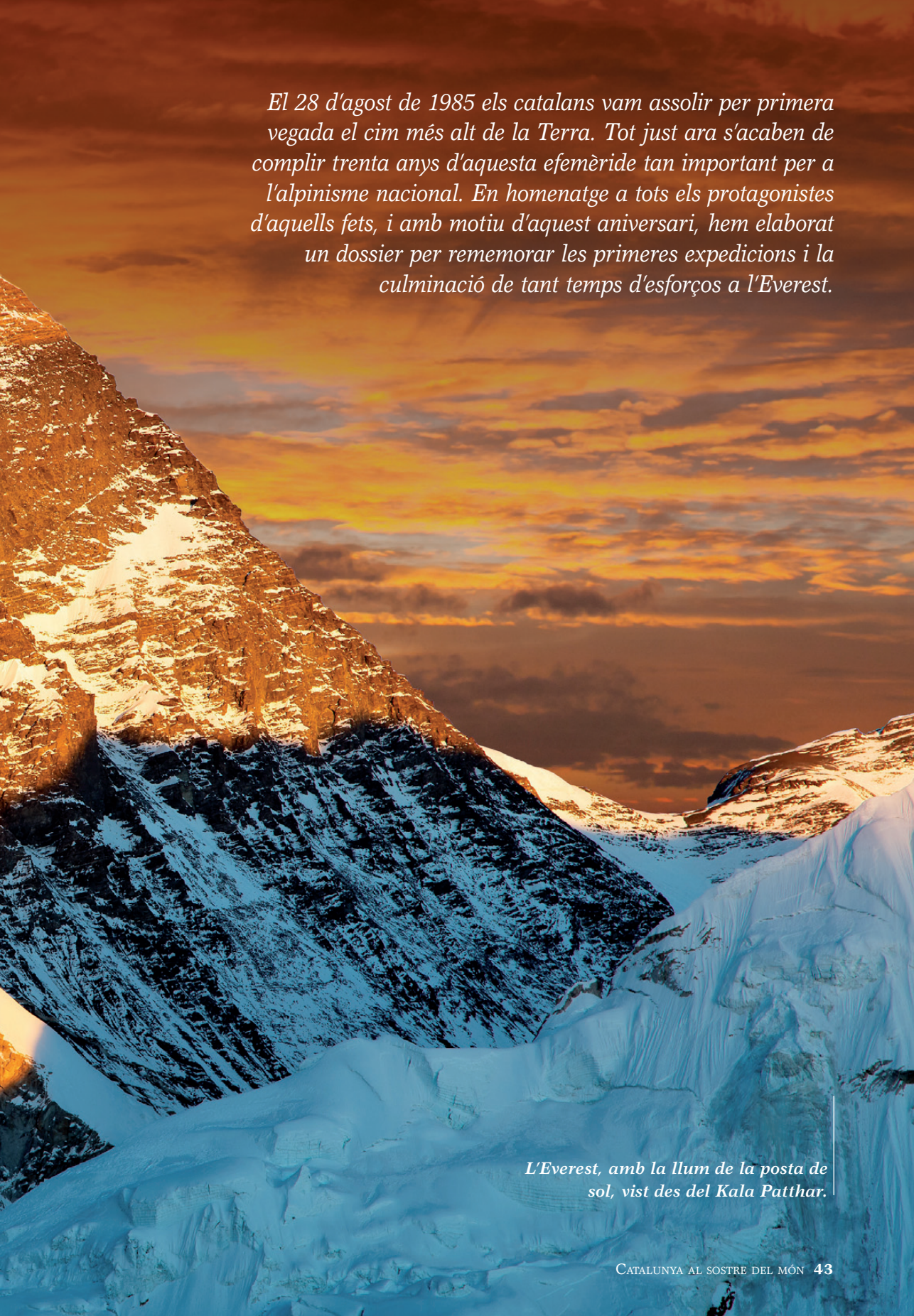
Dificultat: mitjana

Catalunya al sostre del món

**Les primeres expedicions
catalanes a l'Everest**

DANIEL PRUDEK

El 28 d'agost de 1985 els catalans vam assolir per primera vegada el cim més alt de la Terra. Tot just ara s'acaben de complir trenta anys d'aquesta efemèride tan important per a l'alpinisme nacional. En homenatge a tots els protagonistes d'aquells fets, i amb motiu d'aquest aniversari, hem elaborat un dossier per rememorar les primeres expedicions i la culminació de tant temps d'esforços a l'Everest.

L'Everest, amb la llum de la posta de sol, vist des del Kala Patthar.

Everest 82

Expedició catalana a l'Everest (Sagarmatha), Aresta Oest

Text: **Redacció de Muntanya**

El Centre Excursionista de Catalunya va organitzar l'any 1982, amb el lema «Catalunya al sostre del món», i sota la direcció de Lluís Belvis, el primer intent nacional de fer l'Everest per l'aresta Oest; però la cordada formada per Xavier Pérez Gil, Òscar Cadiach i el xerpa Nima Dorje va haver d'abandonar tan sols quan mancaven 350 m. Amb tot, aquest intent va obrir el camí cap al cim de les dues expedicions catalanes següents. Muntanya va dedicar el número 726, un monogràfic sobre l'Everest 82, l'abril de 1983.

Amb motiu de la conquesta de l'Everest, l'agost de 1985, en el n° 740 de *Muntanya*, Lluís Belvis escrivia: «Quan vam realitzar la primera expedició catalana a l'Everest, la tardor de 1982, tot l'equip era conscient de les dificultats de l'itinerari triat –l'aresta O– i de la muntanya per ella mateixa, ja que l'Everest, amb els seus 8.848 m és tot un os i ha estat ben demostrat que no hi ha cap ruta fàcil. A l'Everest, quan arribes a la cota vuit mil (punt on altres cims tenen la fi) encara resten uns 800 metres més, els qual per l'alçada i moltes vegades per la climatologia, són realment els més difícils i compromesos. Únicament quan el temps acompanya és quan les cordades poden tenir esperances d'assolir l'èxit final, com ha estat en aquesta ocasió.»

Però ja en el número 726 de *Muntanya* (abril de 1983) es va comunicar detalladament el report de l'expedició que es va dur a terme l'any 1982 al cim de l'Everest. Heus aquí un extracte d'aquelles noves, que convé recordar avui, trenta-tres anys després.

EL VIATGE DEL MATERIAL

El permís per a l'aresta Oest de l'Everest es va concedir definitivament el mes de juny de 1980. Des d'aquesta data fins al retorn dels alpinistes, l'expedició va treballar de forma in-

tensa i permanent. L'equip i el material van estar llestos l'abril de 1982. Vint tones era el pes total del material que es va enviar al Nepal en quatre grans contenidors de fusta, els quals amb un camió TIR, anaren des de Barcelona a Venècia, i des d'aquesta ciutat i per mar, arribaren a Calcuta, port de destí a l'Índia. Novament foren enviats en camions fins a la frontera indonepalesa, a Raxoul. Després d'un nou canvi de camions, finalment arribaren a Kàtmandu.

En diversos vols dels petits Twuin Otter, enviaren les vint tones cap al petit altiport de Lukla. Dos dies de marxa, i amb l'ajut dels portadors, el material va arribar a Namche Bazar i es va emmagatzemar en diferents llocs d'aquesta població, mentre s'esperava l'arribada de l'expedició a principis del mes d'agost.

Els 17 membres d'aquesta expedició, acompanyats per un càmera de RTVE (Miramar-Barcelona) i d'un periodista d'*El Periodico*, sortiren de Barcelona el 17 de juliol. Arriben tres dies després a Kàtmandu (escales París-Bombai-Delhi). Cinc dies a Kàtmandu van ser necessaris per resoldre els darrers tràmits oficials davant les autoritats esportives del Ministeri de Turisme del Nepal; també per comprar els darrers aliments frescos i alguns atuells de cuina. El dia 25 de juliol, els expedicionaris van sortir

de Kàtmandu amb autocar cap a la població de Lamosangu. Des d'aquest lloc, i en camió, van arribar al poblet de Muldi. Encara van caldre tres dies per contractar tots els portadors necessaris per arribar a Namche Bazar. L'expedició realitzà la marxa d'aproximació durant el monso, que aquells anys era benigne en el mes d'agost. Només pluvia a partir de migdia. El 8 d'agost van arribar a Namche. Un cop revisat tot el material, es van contractar 180 iacs per fer diversos viatges fins al campament base. Un primer equip de membres i xerpes es traslladà a la glacera de Khumbu per trobar el lloc més adient per aquest campament, el qual s'instal·là definitivament l'11 d'agost, a 5.350 m, proper al final de la cascada de gel de la glacera de Khumbu i de la paret d'accés al coll del Lho-La. El 14 d'agost van arribar la resta dels membres de l'expedició.

EL CAMP BASE I ELS PRIMERS RECONeixEMENTS

En els dies següents, i després d'instal·lar totalment el camp base i de fer els primers reconeixements, es va començar a col·locar corda fixa a la paret d'accés al camp I (6.050 m). En els darrers metres, que eren molt verticals, van trobar restes d'escales electron utilitzats en ex-

pedicions precedents (japonesos i iugoslaus). L'equip català va seguir la ruta oberta pels iugoslaus a la primavera de 1979. Per salvar aquest darrer tram es va haver d'instal·lar un telefèric que recorria un desnivell d'uns 250 m des de la plataforma iugoslava (5.800 m) fins al coll del Lho-La (6.050 m). Aquest telefèric funcionava amb un cable de transport de 5 mm de diàmetre, i un cable de tracció de 4 mm, instal·lat en una torre de 3 m d'alçada. El sistema ideat va funcionar perfectament i va ser molt útil per al transport de les càrregues des del campament base als campaments superiors.

En cadascun dels viatges es transportaven de l'ordre de 25 a 30 kg, i s'operava amb dos equips de dos homes cadascun (plataforma camp I) comunicats per radiotelèfon. S'hi transportaren aproximadament unes 6 tones de material. El 28 d'agost es va establir el primer grup de xerpes i components en el camp I. Oficialment seria el 3 de setembre, ja que la temporada del postmonso no comença fins a l'1 de setembre.

JOSEP MANUEL ANGLADA

ALFONS VALLS

Ascensió al camp II per una banda de roques, a 6.450 m). A la pàgina següent, foto de grup al camp base.

LA VIA DELS CATALANS

El 7 de setembre a les 5:30 un soroll terrible els va despertar. Es tractava d'una gran allau de pedres a la paret del Lho-La. Tot un diedre havia desaparegut i, amb aquest, la instal·lació de cordes fixes que els catalans havien muntat. Aquest fet tindria conseqüències molt greus per a l'expedició, ja que el camp I va quedar incomunicat durant uns dies. Només els unia la ràdio. En els dies següents, es va treballar des dels dos camps per restablir la ruta, la qual resultà ser un nou itinerari d'accés al coll, més segur i més lògic i elegant, a la dreta de l'esperó que havien seguit fins en aquell moment. Aquesta variant a l'itinerari original fou batejada pels xerpes com la «via dels Catalans». Diàriament continuaren caient blocs de pedra

per l'antic diedre, cosa que impossibilitava reprendre aquell itinerari.

En els primers dies del mes de setembre es va consolidar el camp I. A causa dels forts vents, es va haver d'excavar una cova de gel (de 55 m²), la qual permetia algunes comoditats que transformaren el camp I en un camp base avançat. Paral·lelament als treballs de transport del camp base al camp I i la construcció de la cova, també es va instal·lar l'itinerari del camp I al camp II. El dia 15, després de molts dies de mal temps amb fortes nevades, que arribaren a soterrar les cordes uns 50 cm, els alpinistes catalans van assolir la cota 6.750 m, on instal·laren el camp II. El dia 17 hi havia tres tendes. El recorregut entre els dos camps era molt bonic i vertical.

UN COP DUR: MOR EL XERPA LHAKPA TSHIRING

El 21 de setembre van muntar el camp III a la cota 7.150 m, proper al cim de l'espatlla oest de l'Everest (7.220 m). Els següents dies, tant les nevades com els forts vents van impedir un progrés normal. A més de les dificultats meteorològiques s'afegiria un desafortunat incident: el xerpa Lhakpa Tshiring va morir víctima d'una perforació gàstrica quan es trobava en el camp II. Van ser necessaris un total de cinc dies per traslladar i incinerar, segons el ritu budista, el cos del malaurat xerpa. Es paralitzà tota l'activitat, l'expedició havia rebut un cop dur, tant en la moral de l'equip com en el calendari que tenia previst per a l'ascensió. El camp IV es va instal·lar al final de la llarga aresta que el separava del camp III en una distància de més de 2,5 km. Tot i que només es pujaven uns 400 m de desnivell, aquest tram resultava molt llarg i cansat, a causa de l'alçada. Un cop instal·lades les cordes fixes de la interminable aresta, finalment, el 6 d'octubre, van instal·lar les tendes i el primer equip va dormir al camp situat a 7.550 m.

LA CORDADA DE L'ATAC FINAL

L'11 d'octubre van arribar a l'emplaçament del darrer camp, el cinquè, a 8.100 m. En els dies següents es transportaren les provisions: ten-

des, oxigen i alimentació per fer l'atac final. Xavier Pérez Gil, Òscar Cadiach i el xerpa Nima Dorje tenien previst iniciar l'escalada a les 12 de la nit. El fort vent i les baixes temperatures, que no permetien treballar correctament les bateries, tant de les làmpades frontals com dels radiotelèfons, van fer posposar l'atac fins a les 4 de la matinada. Tant les càmeres fotogràfiques com la de cinema i el radiotelèfon van quedar inutilitzats per les baixes temperatures (-47°C). La força del vent (120 km/h) feia que la progressió fos molt lenta, tot i utilitzar en aquest darrer tram i per primera vegada al llarg de l'expedició, l'oxigen. La cordada va assolir la cota 8.500 m i, aleshores, un mur de roca de considerables dificultats tècniques els va fer optar per la retirada. La constant caiguda de masses de neu arrossegades pel vent, i la baixa temperatura, van fer que, després d'uns intents de superar la muralla, en Xavier i l'Òscar, decidissin retornar al camp V. Sabien positivament que haurien de fer un bivac a la baixada i que, amb aquell fred, les possibilitats de sortir-ne ben parats eren molt poques. Prèviament a l'arribada en aquest punt, el xerpa Nima Dorje decidia abandonar l'intent i retornar en solitari al camp V. Mentrestant, els dos membres restants feien un forat a la neu, on poder deixar les ampolles d'oxigen i la corda fixa per ser utilitzada pel següent equip en un proper intent. Nima Dorje, molt segur en el seu descens, i pel que sembla que a causa d'un cop de vent molt fort, va perdre l'equilibri i va caure fatalment pel fort pendent, gairebé 2.500 m de desnivell, que portà el seu cos al peu de la glacera de Rongbuk, ja en territori tibetà.

Cent dies de lluita, d'esforç i de sacrificis eren massa dies perquè, ara, en el breu espai d'un minut tot s'hagués acabat. Pocs metres havien faltat perquè l'expedició catalana, i per tant Catalunya, hagués sortit airosa d'una empresa esportiva per a la qual no havien mancat ni possibilitats ni condicions per fer-ho. Però en el darrer moment, aquella muntanya, la més alta de la Terra, havia demostrat una vegada més la seva superioritat sobre l'home. Tornarien casa, però no abatuts: sabien que amb l'Everest quedava un repte pendent per al futur.

ALBERT MARTÍNEZ (BASE GOOGLE MAPS)

JAUME ALTADILL

EXPEDICIONARIS 1982

Jaume Altadill, Josep Manuel Anglada, Lluís Belvis, Òscar Cadiach, Josep Casanovas, Emili Civis, Lluís Hortalà, Antoni Llasera, Manuel Mateu, Xavier Pérez Gil, Josep Vidal Ponce, Jordi Pons, Joan Ribas, Francesc Sàbat, Narcís Serrat, Jordi Sugrañes, Alfons Valls, Tshambu Tamarg, Ang Tshering, Lhakpa Tshiring (†), Nima Dorje Sherpa (†), Phurba Kittar, Tamarg, Sonam Temba.

¡Hem fet el cim! Everest 85, 30 anys després

Text: **Conrad Blanch**

L'any 1983 Conrad Blanch va encapçalar la segona expedició catalana a l'Everest amb un nou equip d'alpinistes, que aquest cop intentarien fer el cim pel vessant del Tibet. Un altre cop, però, la climatologia no els va acompanyar i els muntanyencs hagueren de renunciar quan eren a la cota 8.350. Caldria encara una altra oportunitat, que va es va acomplir el 28 d'agost de 1985, quan finalment l'alpinisme català, en aquesta tercera expedició, va assolir el sostre del món: 8.848 m.

En la columna «Una escala al cel», publicada en el número 911 (març 2015) d'aquesta revista, l'autor, Enric Soler, parlava dels canvis que ha sofert l'himalaisme des dels anys vuitanta, i en particular la seva pràctica a l'Everest. I no tots per a bé: la massificació de la muntanya, la manca d'escrúpols a l'hora d'utilitzar tots els mitjans (oxigen, xerpes, cordes fixes...) o la falta de sensibilitat per l'entorn (turisme d'alçada), etc. Davant d'aquest panorama de banalització de l'Himàlaia, recordo amb enyorança i nostàlgia les expedicions de les dècades de 1970 i 1980, i concretament les dues de l'Everest dels anys 1983 i 1985.

LES EXPEDICIONS DE L'EVEREST DE 1983 I 1985

Aquestes expedicions eren per a nosaltres un projecte integral, que començava en la gestió dels permisos, la recerca del finançament i la preparació acurada de tots els àmbits de l'expedició. Aquest procés era una eina formidable per conèixer el grup i per aconseguir un millor encaix posterior a la muntanya. En el cas de l'Everest, la tramitació del permís va ser ja un primer gran obstacle a salvar. Recordo que vam fer els primers passos a principis de l'any 1980. Es tractava d'assolir la muntanya des del vessant tibetà: la mítica cara Nord de

les èpiques expedicions de Mallory. L'objectiu era difícil, ja que el Tibet, annexionat a la Xina des de la dècada de 1950, acabava d'obrir les seves portes als estrangers. Per obtenir el permís va ser imprescindible que em desplaçés a Pequín l'estiu de 1981 per signar un protocol amb la Federació Xinesa de Muntanya, el qual,

*Òscar Cadiach al mur
del coll Nord.*

LLUÍS GÓMEZ

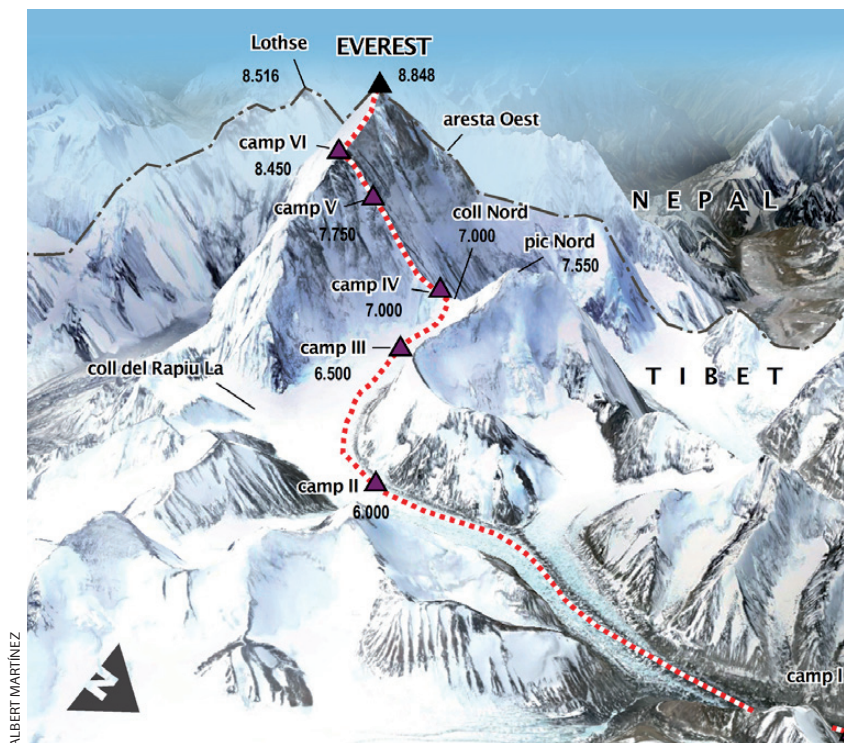
ens permetria organitzar la primera expedició a la tardor de 1983. Abans però, quan faltava només un mes per sortir, vam necessitar un segon viatge llampec per resoldre els darrers esculls.

LA FLETXA QUE MIRA CAP AMUNT

El finançament, peça clau de tot projecte, va ser possible gràcies al compromís i la visió de Caixa de Barcelona. El seu eslògan «La fletxa que mira amunt» va ser com una premonició del que seria el resultat final. La preparació de l'expedició ens va dur gairebé un any i va representar tenir cura de tots els àmbits: logística, alimentació, material, aspectes mèdics, comunicacions, fotografia, etc. Cada membre de l'equip tenia una tasca assignada que calia compaginar amb l'activitat professional i amb la convenient preparació física. Les reunions que fèiem, a part de coordinar tots els temes, ens van servir per dissenyar l'estratègia de l'expedició, centrant-nos bàsicament en dos punts: utilització o no d'oxigen i la composició de les cordades a la muntanya. Respecte al primer punt, vam decidir portar oxigen només per dormir en el darrer campament d'alçada a 8.450 m o per a ús en situacions extremes. Quant a la composició de les cordades, es va decidir que serien rotatives seguint un ordre: una d'atac, una de suport i una de descans.

Ara bé, el punt bàsic de tot projecte és l'equip humà. I crec que vam aconseguir reunir un equip molt potent, que combinava experiència i motivació. Els dotze alpinistes de l'any 1983 vam repetir expedició l'any 1985, prova del repte que representava per a tots assolir l'Everest i de la cohesió aconseguida.

L'any 1983 vam instal·lar el camp base un 12 d'agost. Després de tres intents, arribant a la cota 8.300, el fort vent, el fred i la neu ens va

obligar a renunciar al cim. El mateix dia de la renúncia vam demanar un nou permís per a l'estiu de 1985. «Hi tornarem», aquesta va ser la consigna.

CATALUNYA ASSOLEIX EL SOSTRE DEL MÓN

El permís ens el van concedir per a l'estiu de 1985. No era fàcil trobar altres opcions a curt termini, ja que en aquells moments el vessant del Tibet començava a estar molt demanat. Es van esmerçar diversos intents a la muntanya fins que finalment el 28 d'agost, en un darrer atac i amb un esforç gegantí es va assolir el cim per l'aresta nord-est, després de superar el segon graó, un mur de roca i gel d'uns cinquanta metres de desnivell a 8.650 m. Eren les cinc de la tarda quan l'Òscar Cadiach ens va colpir a tots amb les seves paraules: «¡Catalunya ha assolit el sostre del món! ¡Visca Catalunya!» Juntament amb Toni Sors, Carles Vallès i els xerpes Shambu Tamang, Ang Karma i Narayan Shresta s'havia acomplert el somni d'arribar al sostre del món. Des del camp base es va retransmetre «Els Segadors», que va ressonar als vessants del Tibet i del Nepal. Aquesta era la tercera ascensió per l'aresta nord-est (la

primera mundial després de les dues xineses dels anys 1960 i 1975) i la segona absoluta en plena època monsònica, després de la de Reinhold Messner l'any 1980.

UN DESCENS DRAMÀTIC

El descens va ser dramàtic. Toni Sors, baixant el segon esglaó caigué, i va quedar atrapat entre dues roques. Fou deslliurat amb l'ajuda de l'Òscar, però era ja de nit i començava a nevar. Això els va obligar a fer un bivac a 8.600 m. Pocs alpinistes han sobreviscut en un bivac a aquesta alçada. Durant la nit el contacte per ràdio va ser constant, però a la matinada les notícies eren molt descoratjadores per l'estat d'esgotament en què es trobaven. A poc a poc, amb un gran esforç i una gran voluntat van iniciar el descens, el qual, va tenir grans moments d'incertesa i angoixa. Es va perdre la comunicació per ràdio durant unes quatre hores i una altra vegada, caigué una nevada que, a poc a poc, anà augmentant d'intensitat. Estàvem molt angoixats quan a les 6 de la tarda vam sentir la veu del Toni Sors des del camp VI a 8.450 m. Havien arribat tots i la falta de comunicació era per esgotament de les piles de la ràdio. Vint-i-quatre hores més tard començava a veure's el final d'èxit de l'expedició.

UNA VICTÒRIA MERESCUDA, UN SÍMBOL D'IDENTITAT NACIONAL

L'1 de setembre, al camp base, un cop tots reunits, va ser una festa, que va tenir una emocionant cloenda amb l'arribada el 14 de setembre a Catalunya. Diuen que el pas del temps posa les coses al seu lloc i recordant aquestes vivències inesborrables m'agradaria fer algunes consideracions. Crec que vam ser uns privilegiats per poder realitzar el nostre somni en unes circumstàncies ben diferents a les que es viuen ara a l'Everest. En primer lloc, la solitud que tot alpinista busca a la muntanya. L'any 1983 érem tres expedicions i l'any 1985 només la nostra. I en segon lloc, l'experiència intensa de la vida de l'equip, tenint en compte que l'únic mitjà de comunicació exterior era una emissora xinesa, telegràfica, alimentada per un generador. Les notícies tardaven unes sis hores a arribar al seu destí. No té res a veure amb l'actualitat, en què la immediatesa en les comunicacions porta al moment, i a tot el món, l'experiència que s'està vivint. Així mateix es poden rebre a l'instant tot tipus d'informacions, com ara la meteorològica, clau en la definició de l'estratègia de l'expedició.

Grup d'alpinistes pujant al coll Nord.

CONRAD BLANCH

ÒSCAR CADIACH

*Toni Sors al cim de l'Everest.
A sota l'equip expedicionari al camp
base de l'Everest.*

Vam ser també afortunats de poder conèixer un Tibet, encara prou autèntic. Pensem en la massificació que va provocar l'arribada del tren l'any 2006, el qual, va enllaçar els 4.000 km que separen Pequín de Lhasa, i també en la transformació cultural i urbanística que ha patit la regió.

L'equip de l'any 1985 el formàvem 14 alpinistes i cinc xerpes. Tots plegats vam fer possible una ascensió pel vessant tibetà pionera en aquell moment, de la qual guardem un gran record, tant per la vivència personal com pel que significà per a Catalunya: aconseguir un repte més com a símbol d'identitat nacional.

No voldria acabar aquest escrit sense referir-me a l'estimat amic Toni Sors i a l'entranyable xerpa Narayan Shrestha. Tots dos ens van deixar fent l'activitat que ens motiva, ens omple i ens fa sentir que ens realitzem. En aquesta cordada de la vida ells ja no hi són, però el seu record és ben viu en el nostre pensament.

ALBERT MARTÍNEZ (BASE GOOGLE MAPS)

MIQUEL SÁNCHEZ

EXPEDICIONARIS 1985

Conrad Blanch, Nil Bohigas, Òscar Cadiach, Jordi Camprubí, Jordi Canals, Lluís Gómez, Enric Lucas, Jordi Magriñà, Joan Massons, Xavier Pérez Gil, Ton Ricart, Miquel Sánchez, Toni Sors, Carles Vallès i els xerpes Ang Karma, Shambu Tamang, Nima Dorje, Narayan Shrestha i Nawang Yonden.

Els dos
terratrèmols que
els mesos d'abril
i maig van
sacsejar el Nepal
són excepcionals
per la seva
magnitud, però
gens infreqüents
en una zona on
les muntanyes
més altes del
planeta encara
s'aixequen
un centímetre
cada any.

¿Per què tremola l'Himàlaia?

*Efectes devastadors
del terratrèmol a
la zona de Durban,
a Kàtmandu.*

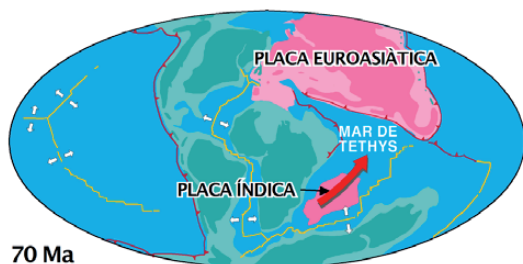
Els sismes i els seus efectes

Text: **Alfred Montserrat**
Assessor: **Albert Martínez**

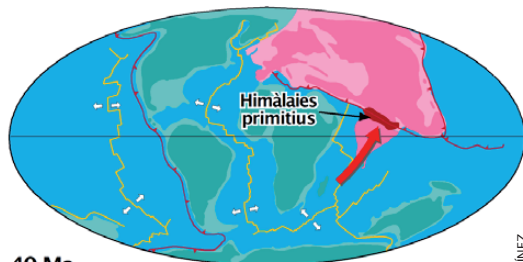
La història sismològica del Nepal, i per extensió de tota l'àrea de l'Himàlaia, és coneguda des de fa molts anys. L'estructura geològica peculiar d'aquesta regió fa que tota la zona estigui afectada per un elevat risc de patir terratrèmols, com ja ha passat en diverses ocasions i com malauradament continuarà passant. Altres punts del planeta també es troben en condicions similars, com ara Amèrica Central, el Japó, Indonèsia o l'oest dels Estats Units. Tot i això, dels gairebé mig milió de moviments sísmics que es produeixen en un any a la Terra, només uns quants són capaços de provocar danys materials i pèrdues humanes.

L'HIMÀLAIA ENTRE DUES GRANS PLAQUES TECTÒNIQUES

L'Himàlaia és una gran serralada de més de 2.500 km de longitud i de 200 a 300 km d'amplària mitjana. S'estén, en sentit longitudinal, de la vall de l'Indus, al nord-oest, a la vall del Brahmaputra, al sud-est, i en sentit transversal, del Tibet, al nord, a la plana indogangètica, al sud. Molts dels seus cims superen els 7.000 i els 8.000 m d'altitud. Separa la Xina i l'Índia, però comprèn territoris d'altres països, com el Pakistan, el Nepal i Bhutan. Però l'existència i situació d'aquest gran sistema muntanyós de l'Àsia meridional no és fruit de cap casualitat. L'Himàlaia és el resultat de la col·lisió de dues

70 Ma

40 Ma

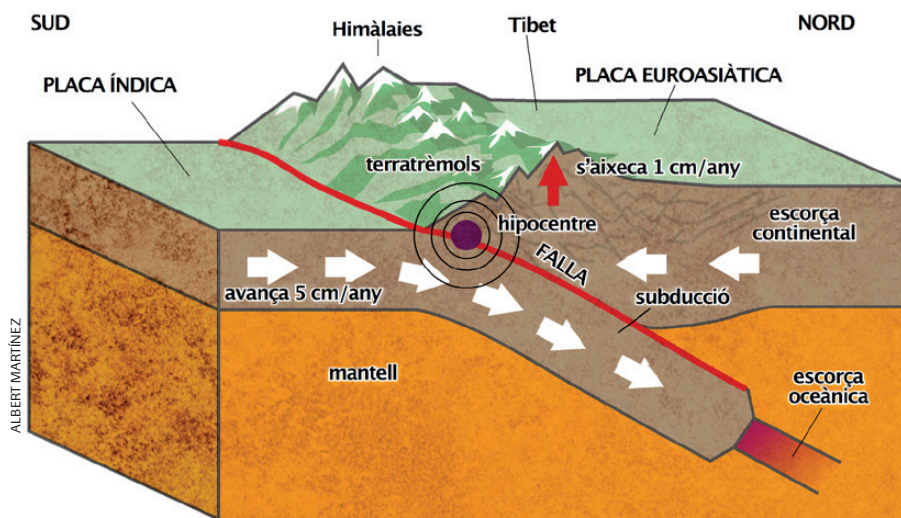
Actualitat

Moviments de les plaques tectòniques en els últims 70 milions d'anys.

L'Himàlaia continua elevant-se 1 cm a l'any. A la foto, la regió de l'Everest vista des de Gokyo Ria, al Nepal.

ALBERT MARTÍNEZ

Xoc de la placa índica amb l'euroasiàtica i formació de la serralada de l'Himàlaia.

plaques tectòniques que va començar al Cretaci superior. Ara fa uns 70 milions d'anys, la placa índica es va anar apropant des del sud cap a la placa euroasiàtica. Entre les dues plaques s'estenia una mar àmplia, la mar de Tetis (nom donat pel geòleg austríac Edward Suess). 20 milions d'anys més tard, la placa índica, que es desplaçava un 15 cm cada any, va xocar amb l'euroasiàtica i va reduir la seva velocitat d'avançament fins a l'actual, que és de 5 cm anuals. La col·lisió entre aquestes dues plaques va provocar que la placa índica, la del sud, llisqués uns 500 km per sota la veïna euroasiàti-

ca, al nord, i es va enfonsar fins a uns 250 km de profunditat i va crear el que es coneix com a *zona de subducció*. Aquest mecanisme, encara actiu, provoca el replegament del marge de la placa euroasiàtica, i no sols l'aixecament de la serralada de l'Himàlaia, sinó també de l'altiplà tibetà. Tot aquest procés va generar una sèrie de falles que encara avui són molt actives. En un sentit ampli, aquest xoc entre plaques es coneix amb el nom d'*orogènesi alpina*, la mateixa que va donar lloc al Karakoram, l'Hindu Kush, el Caucas, els Alps i els Pirineus, entre altres muntanyes.

APARICIÓ I EFECTES D'UN TERRATRÈMOL

El frec entre de totes dues plaques genera zones on s'acumulen grans esforços. Quant aquests esforços sobrepassen el límit de resistència dels materials, s'alliberen de cop, generant enormes quantitats d'energia de manera brusca. Aquesta energia es propaga en forma d'ones. Unes ones que sacsegen el terreny en la superfície. Si la zona és vulnerable, perquè està habitada, i si les construccions no són sismoresistents, els terratrèmols originen greus desperfectes que comporten una gran quantitat de pèrdues econòmiques, però també de vides humanes.

En el cas del Nepal, al marge de les víctimes causades per l'ensorrament d'edificis, cal tenir en compte les que han estat sepultades pels esllavissaments. La sacsejada va trencar el perfil d'equilibri dels vessants de les muntanyes i va desencadenar veritables esllavissaments de pedres i terra que van sepultar nombroses pobla-

cions de les àrees de muntanya, com és el cas de la vall de Langtang, una de les més afectades. Aquestes esllavissades també han format embassaments precaris en els fons de les valls que amenacen en trencar-se i originar grans avingudes d'aigua i fang molt perilloses per a les poblacions situades riu avall.

PREVENCIÓ I POSSIBILITAT

La possibilitat de preveure un terratrèmol està lluny de ser efectiva. Els indicadors, anomenats *precursors*, que poden donar dades de quan es produirà o com podria ser un sisme, són poc fiables. Fina ara, l'únic que es pot fer és conèixer el grau de perillositat d'una zona i actuar d'una manera preventiva per reduir el grau de vulnerabilitat.

Diferents aspectes de les conseqüències dels terratrèmols sobre les cases de Kàtmandu.

El coneixement de l'estructura geològica de la regió i les dades històriques sobre altres terratrèmols que hagin afectat la mateixa àrea, poden donar una idea de la perillositat de la zona, i d'aquesta manera es poden definir unes normes destinades a minimitzar els danys, com és el cas de la construcció d'edificis amb sistemes antisísmics. Però cal tenir en compte que Nepal és un dels països més pobres del món i, per tant, la prevenció serà sempre una acció més difícil d'assolir que no pas pujar als cims imponents que l'envolten.

Tanmateix, tot hi que l'Himàlaia tremola de tant en tant, com ho fan moltes altres zones del planeta (p. ex., la costa oest del Estats Units, els Andes o el Japó), la revisió històrica dels terratrèmols que han tingut lloc al Nepal demostra que la intensitat i el grau de destrucció d'aquest últim no és gens habitual. Si hem de buscar moviments sísmics de conseqüències similars a les del 2015, caldrà que reculem 81 anys, fins al 15 de gener de 1934. I anant encara més enrere, no és fins al 1833 quan es troba constància històrica d'un terratrèmol de la mateixa intensitat que els actuals del 2015. Per tant, la conclusió final que podem deduir és que els grans terratrèmols del Nepal no són freqüents.

Quan la muntanya tremola.

Reflexions des del Makalu

Text: **Ferran Latorre**

*Des del camp base del Makalu,
a 5.680 m d'altitud, patim el
primer terratrèmol del 25 d'abril.*

*Les notícies ens van confirmar
aviat que havia estat una
autèntica tragèdia. Les
expedicions que érem en aquest
cim, però també a les grans
muntanyes d'aquest país que ens
ha donat tant, vam decidir
avortar el projecte d'escalada.*

*El Makalu (8.463 m)
vist des del pas de
Kongma La.*

Tot i que feia unes setmanes que havia tornat del Nepal quan vaig començar a escriure aquestes reflexions per a la revista *Muntanya*, no vaig arribar mai a perdre el contacte amb el Nepal, el nostre país amic, i vaig seguint tot el que va passant, gràcies al contacte permanent que tinc amb alguns amics nepalesos.

25 D'ABRIL, CAMP BASE DEL MAKALU

El 25 d'abril estava a la tenda de comunicació del camp base del Makalu, situat a 5.680 m d'alçada, on just acabava d'arribar del llarg tresc que remunta les valls de l'Arun fins al peu d'aquest impressionant vuit mil. Només hi portava un dia, i més enllà de la curiositat de viure un terratrèmol, durant els primers instants no li vaig donar més importància: uns anys abans n'havia viscut un de similar al Cho Oyu, sense conseqüències. Però les notícies ben aviat van anar confirmant que es tractava d'una veritable catàstrofe.

La decisió majoritària de totes les expedicions que hi havia al Makalu, i com vàrem saber, després també per extensió a totes les grans muntanyes de l'Himàlaia, va ser la de cancel·lar-les. La consternació pel que havia passat al país, i el fet que familiars i amics dels nepalesos que treballen amb nosaltres durant les expedicions, estiguessin directament afectats pel terratrèmol, feia inviable continuar amb l'escalada. Moralment, tampoc volíem seguir escalant i vivint al marge d'un país que ens ha donat tantes coses i que estava vivint una situació dramàtica i catastròfica.

SOLIDARITAT AMB EL POBLE DEL NEPAL

De fet, entre la gent del Nepal que hi havia al camp base, que serien una cinquantena, va haver-hi un cert debat sobre si seguir o no. Tots depenen del sou que cobren durant la temporada de primavera a través de les expedicions, i temien perdre'n una part si tornàvem tan aviat a casa. En el nostre cas, com ja he dit, no havíem ni començat l'escalada. En aquest sentit, cal dir que no conec cap occidental del nostre grup –i em consta que de la resta de grups tampoc– que reclamés part dels diners per haver

GETTY IMAGES

avortat l'expedició tan aviat. Alguns podrien haver-ne tingut raons, sobretot els que tenien contractats xerpes d'alçada, que no van arribar a treballar ni un sol dia, i que solen cobrar entre 5.000 i 6.000 dòlars. Però en qualsevol cas, ningú no va fer cap reclamació ni va apuntar-ne la intenció.

Aprofito per recordar-ho, ja que ningú no n'ha fa esment, perquè la ràpida decisió que vàrem adoptar i el fet que ningú no insinués ni el retorn d'una part del cost de l'expedició, ja va

com he sabut més tard, el segon terratrèmol ha afectat també la zona del Makalu, just a l'est de l'Everest. És a dir, que la població més afectada directament ha estat la gent que viu a les valls de l'Himàlaia i que en gran part depèn exclusivament del turisme d'aventura.

Per una part hi ha la gent que, instal·lada a les valls, en viu directament. Es tracta de tot el sector d'hostaleria i restauració, i dels guies locals i dels portadors. D'altra banda, hi ha les agències que organitzen tota la logística dels trescs i expedicions. Aquí hi ha un rang molt extens de gent, que va des dels mànagers i alts càrrecs directius i intermedis, així com personal administra-

tiu, passant pels cuiners, *sirdars* (caps dels portadors) fins als xerpes d'alçada. Cal precisar però, que en moltes ocasions la major part d'aquesta gent viu a Kàtmandu, però els seus orígens, i per tant també els seus familiars, són de les zones muntanyoses. Per tant, d'una manera o altra, la repercussió econòmica també retorna a les valls.

D'altra banda, hi ha una part del pastís que també es queda a Kàtmandu, en el sector d'hos-

POTSER SERVEIXI L'OCASIÓ PERQUÈ EL POBLE NEPALÈS AGAFI CONSCIÈNCIA D'UNITAT I DE VOLER FER UN PAS ENDAVANT EN LA SEVA EVOLUCIÓ CAP A UN ESTAT MODERN

ser una primera mostra de solidaritat de tots els clients occidentals envers els nepalesos.

Ho explico perquè tots som conscients de la vital importància que el turisme de tresc i d'aventura té en l'entorn on més han afectat els terratrèmols. Molta gent que viu al peu de l'Himàlaia en viu molt directament. El primer terratrèmol va ser especialment devastador a totes les valls de l'Himàlaia, d'oest a est, des del Manaslu fins al Khumbu, la vall de l'Everest. I

FERRAN LATORRE

taleria i restauració, i efectivament, una suma important que va a parar al govern, amb el pagament dels permisos de tresc o d'escalada.

Tota aquesta gent viu exclusivament del turisme d'aventura. I depenen de les dues temporades més fortes, la primavera i l'estiu. Uns en viuen prou bé, la gent de les agències i els xerpes d'alçada; però fins i tot per a l'escalafó més baix, el dels portadors que viuen a les mateixes valls, el sobresou de les dues temporades és un complement molt important a la seva font principal de supervivència, que és l'agricultura.

Podríem dir que la primera onada d'ajuts ha estat prou important i extensiva. I que s'ha mobilitzat molta gent. També la del país. La nostra fundació, **Muntanyencs per l'Himàlaia** (www.mount4him.org) ha recaptat prop de 100.000 €, que en part ja han viatjat al Nepal i que s'han gastat directament a les valls afectades –concretament a l'àrea del Manaslu– en menjar, tendes i altres elements de primera necessitat. La resta dels diners s'invertiran en potenciar encara més els projectes educatius que ja teníem en marxa o per començar-ne de nous.

Aquets dies també hem col·laborat amb l'associació **Amics del Nepal**, en diversos actes

La població més afectada ha estat la gent que viu a les valls de l'Himàlaia, encara que molts viuen a Kàtmandu, la capital.

en els quals hem aconseguit una notable recaptació de diners. Però jo voldria remarcar un fet positiu de tot plegat: la resposta del propi poble nepalès. La gent de la capital s'ha bolcat a ajudar les zones més afectades, organitzant combois d'ajuda, comprant menjar, rebaixant el preus d'alguns articles, etc. I voldria pensar que el govern i els representants públics, que es van veure sobrepassats i que han rebut moltes crítiques de la gent del carrer, acabaran tenint un paper de dignitat envers els seus conciutadans.

Potser serveixi l'ocasió perquè el poble nepalès agafi consciència d'unitat i de voler fer un pas endavant en la seva evolució cap a un estat modern. L'emergència i la voluntat de reconstrucció potser serveixin perquè tots, governs, institucions i ciutadania entenguin que cal constituir-se en un estat eficient, modern i cohesionat si volen tirar endavant. I encara que el meu supòsit potser sigui més un desig que una possibilitat real, hi confio plenament.

Algunes nocions sobre cooperació després dels terratrèmols del Nepal

Text: **Albert Arnau i Trias**

El món va poder veure la primavera passada imatges i notícies molt tristes provinents d'aquest indret de l'Himàlaia tan especial per als qui estimem les muntanyes. Tot seguit, molts de nosaltres hem tingut aquest sentiment tan humà de voler ajudar.

El servei d'intervenció es fa amb la col·laboració de personal especialitzat d'altres països.

ISTOCK

i Però realment coneixem quins tipus d'actors i d'intervencions es fan? Potser si els coneguéssim una mica, podríem decidir com pensem que és més útil canalitzar la nostra ajuda. Per això paga la pena explicar quatre nocions sobre cooperació en un context com aquest i en un país tan particular com el Nepal.

INTERVENCIÓ ESPECIALITZADA

Una gran emergència com és el cas dels dos terratrèmols ocorreguts en un país amb recursos escassos com el Nepal i amb una dispersió geogràfica de la població afectada, molts en indrets de difícil accés, genera en primer terme un tipus d'intervenció molt especialitzada que cal que sigui executada per personal altament qualificat.

Com que el Nepal té dèficit d'aquest tipus de personal, normalment aquest servei d'intervenció es fa amb la col·laboració de personal d'altres països, que cal que es coordini amb el personal local i l'exèrcit del país. Normalment és l'exèrcit qui compta amb una logística d'intervenció i coneixement del terreny difícilment igualable per altres organitzacions. Estic parlant de mitjans tant aeris com terrestres, i sobretot d'una jerarquia molt ben definida que, en una situació de crisi, acostuma a funcionar força bé. Aquesta jerarquia fa que les ordres i la informació circulin relativament bé de dalt a baix, cosa que és molt útil en aquests moments en què cal rapidesa. I és que tots aquests equips, més o menys coordinats, amb l'ajuda d'uns voluntaris espontanis i valuosos són els encarregats de salvar el màxim de vides durant els primers dies després de la catàstrofe.

DETECTAR LES NECESSITATS DE LA POBLACIÓ

Transcorreguts aquests primers moments, un allau de noves necessitats són requerides i tant organitzacions locals com internacionals poden jugar papers importantíssims. El primer que cal és detectar necessitats tant a les grans ciutats afectades, en aquest cas Kàtmandu i les seves ciutats satèl·lit, com les de les poblacions més disperses i aïllades. I això, que sembla una cosa senzilla de fer, de vegades no ho és

tant. Vaig llegir en algun mitjà de comunicació que havia arribat un carregament d'ajuda provinent d'algun país estranger que contenia força unitats de pots de maionesa. Sens dubte, ajuda mal canalitzada que va utilitzar un espai aeri escàs i costós, i que a la pràctica no va servir de gaire. No tot és voluntat en aquesta vida, cal aplicar també sentit comú.

Hi ha organitzacions veritablement especialistes en fer una intervenció d'aquest tipus. Amb poques dades sobre el terreny, però amb molta experiència acumulada, saben imaginar-se els problemes que hauran d'afrontar i tenen equips preparats que es poden mobilitzar en molt poques hores a gairebé qualsevol part del món.

En el cas d'aquesta catàstrofe del Nepal es produeixen diverses circumstàncies especials. Primerament hi ha una gran ciutat afectada, Kàtmandu, que concentra molta població, molta de la qual d'un dia per l'altre s'ha trobat sense sostre. Molts dormen al carrer en una època de l'any en què els monsons es van acostant. Per tant, es necessita subministrar refugis temporals, equips de cuina i material d'higiene, entre d'altres coses, fins que aquesta gent pugui refer una mica les seves vides.

En primer lloc, cal atendre les necessitats de la població més vulnerable.

HOSPITALS, CLÍNQUES MÒBILS I SANEJAMENT

D'altra banda, cal mirar de donar cobertura als hospitals locals col·lapsats de pacients, i reforçar-los amb equipament, personal i material. Cal crear temporalment clíniques mòbils de reforç d'aquests hospitals i que donin cobertura a altres zones on aquests no arribin.

També hi ha normalment un important problema d'accés a l'aigua potable, ja que les infraestructures segurament han quedat temporalment malmeses. Com a conseqüència d'això, acostuma a haver-hi unes necessitats grans de sanejament, que es troben agreujades pel fet que encara hi ha cadàvers en descomposició sota de les runes. Si a més pensem que pot ploure i que de fet, l'època les monsons arriba, hi ha molt risc d'expansió de malalties diarreiques per la contaminació de les aigües. També és probable que amb tanta població dormint al ras, les infeccions respiratòries siguin altes. Tampoc cal menystenir el risc d'expansió del tètanus i del xarampió, entre altres malalties.

COM PODEM AJUDAR LA POBLACIÓ DE LES ZONES REMOTES

Altament hi ha població aïllada en zones remotes, de molt difícil accés per via terrestre, que és el transport més econòmic i que permet l'arribada d'ajuda en forma de personal i de

material més fluidament. Zones comunicades per pistes i corriols que travessen rius, que es poden haver vist afectades per esllavissades, allaus, destrucció de ponts, etc. Per arribar a aquestes zones, doncs, és vital el transport aeri en helicòpter. I per això l'aeroport de Kàtmandu s'ha convertit en una infraestructura essencial en el repartiment de l'ajuda. Des d'aquí arriba l'ajuda de fora i es distribueix arreu de les zones afectades. A aquesta població aïllada, a més de les necessitats dels punts anteriors i fins que no es restableixin les vies terrestres de pas per on arribaven molts aliments bàsics i altres subministraments que venien de fora, cal fer-los arribar ajuda nutricional, ja sigui amb l'aterratge d'helicòpters o fent llançaments amb paracaigudes d'aquest material. Lògicament, també necessiten ajuda per anar restablint la seva xarxa de comunicacions.

En aquesta fase, té molta importància coordinar-se bé entre les organitzacions que actuen sobre el terreny per fer més eficaç el repartiment de l'ajuda. Organitzacions de tot tipus: exèrcit, organitzacions civils locals i estrangeres i personal voluntari. I aquest és, normalment, el taló d'Aquilles de tota mobilització, perquè encara que les intencions siguin bones per part de la majoria, si aquest punt no funciona mínimament bé, el caos pot ser terrible i el malbaratament de recursos de tot tipus molt gran. Tots som fills dels nostres pares i cal saber canalitzar tanta sensibilitat diferent.

LES ORGANITZACIONS I LA GENT LOCAL

Les organitzacions i la gent local hi juguen un rol molt important. Normalment són bons per detectar necessitats, i moltes vegades estan presents allà on no arriba ningú. A més són molt útils per ajudar a distribuir l'ajuda d'acord amb els costums locals. Per exemple, en la intervenció per la crisi del virus de l'Ebola es va detectar que molts pacients es contagiaven pel costum de venerar els morts tenint contacte amb el cos físic del difunt. Així doncs, aquest tipus de coses no es detecten si la gent local no s'implica en l'ajuda o si ni tan sols són escoltats.

Les organitzacions internacionals, els exèrcits i les grans organitzacions civils locals (hos-

GETTY

Les condicions difícils de l'accés per terra en moltes zones del país dificulten l'arribada d'ajuda.

pitals, bombers, etc.) són molt bones en els grans desplegaments logístics, com mobilitzacions massives d'ajuda, de transport, establiment de clíniques mòbils, de punts d'aigua sanejada, entre moltes d'altres coses.

Però subratllo que si la comunicació i la coordinació entre els diferents actors és difícil o inclús gairebé nul·la, el resultat és molt decebedor per part de qui rep l'ajuda i també per part de qui la dóna.

Després d'aquesta fase, cal ajudar a desenvolupar el país, com a mínim igual com era abans del desastre. I per això cal seguir donant suport a aquest fantàstic poble durant molt de temps. Molt més enllà del moment en què el Nepal ja no aparegui en el focus d'atenció dels mitjans de comunicació i creguem que el problema ja ha passat.

El Nepal ens necessita més que mai.
¡Nàmaste!

NEPAL: de la catàstrofe a la impermanència

Text: **Enric Soler i Raspall**

Davant les maltempsades del destí, potser convé saber quatre pinzellades de la vida dels budistes per endinsar-nos una mica més en la filosofia d'aquest conjunt de creences ancestrals, amb el complement afegit per a la interpretació dels estupes, els monuments més emblemàtics d'aquesta doctrina, prou profusa també al Nepal.

*Estàtua del
Buddha històric
fent el mudrà de
posar la terra per
testimoni.
Monestir de
Swayambhunath
(Nepal).*

ISTOCK

De les moltes imatges gràfiques que van il·lustrar els nostres mitjans de comunicació escrits, arran dels dos terratrèmols de devastadora intensitat que van escorxar el sòl del Nepal entre abril i maig d'enguany, em va cridar poderosament l'atenció un dibuix del caricaturista El Roto, publicat al diari *El País* el 30 d'abril del 2015. Sobresortint d'un munt de runa d'edificis i monuments vinguts avall, sota els quals jeien enterrats prop de 10.000 cadàvers, que van deixar tots dos terratrèmols, l'aquiescent estàtua d'un Buddha gegant, plorava. La lletra de la il·lustració, anunciava: «Buda meditando sobre la impermanència».

Dibuix d'Andrés Rábago, conegut com El Roto, dibuixant madrileny, publicat a El País el 30 d'abril del 2015.

CLARÍCIES SOBRE BUDDHA

Dos aspectes són remarcables d'aquest dibuix. En primer lloc, el fet que es tracti d'un buddha (caldría escriure-ho sempre així per fer-ho correctament, amb coherència etimològica) i no pas del Buddha, ja que de buddhes (és a dir d'éssers que han assolit la *buddhitat*, mal dita *il·luminació*, quan el verb sànscrit correcte ens

parla de 'Florir' 'Despertar' o 'Desvetllar') n'hi ha diversos. Sense anar més lluny, al Buddha històric (que és el que ens és més conegut i familiar, i el que abans d'esdevenir un buddha s'anomenava Siddharta Gautama, i era un príncep del llinatge indi dels kshatrias), l'haurà de substituir, quan s'acabi el seu regnat, en un període incert que s'escapa als nostres càlculs temporals, un altre Buddha: Maitreya (*el Buddha del Futur*, el qual, ja que hi som posats, dóna molta controvèrsia entre els adeptes occidentals i el món budista en general, per ser l'únic Buddha que seu en una mena de cadira, o tron, però que ho fa com seiem habitualment nosaltres i no pas amb les cames encreuades, com ho fa el Buddha històric. Aquest fet, tenint en compte la complicada situació política actual del Tibet, ja ha servit a Sa Santedat Tenzin Gyatso, l'actual dalai-lama, per apuntar cap a una presumible reencarnació d'aquest monarca espiritual, i fer-ho en alguna regió allunyada del mateix Tibet (ja sabem que aquests *trulkus* o lames transmigrats –però no reencarnats, una altra de les errades que cometem habitualment– ho poden fer, això de dirigir la seva línia successòria, un cop morts), la qual cosa seria un autèntic desastre per a la fèrria política de control espiritual tibetà, per part dels xinesos.

EL CONCEPTE D'IMPERMANÈNCIA

De tota manera, el següent aspecte interessant de la il·lustració d'El Roto és que parli de la impermanència. I aquest és ben bé el punt fort i cabdal que podria explicar de forma sintètica i completa la manera de creure, de viure i d'entendre el que hi pugui haver més enllà de la vida, de molts nepalesos que s'han vist trasbalsats per un dels desastres tellúrics més importants de la seva història. Especialment, d'aquells que professen el budisme, ja que una de les potes del tamboret que sustenta el seu corpus filosòfic és, precisament, el de la impermanència: ¡Res no és per sempre! (o com bé deia la meua àvia materna, transmutant aquesta bella –i vella– saviesa que va passant de generació en generació: *No hi ha res que cent anys duri.*)

D'altra banda, budistes i hinduistes (l'altra gran religió instaurada entre els nepalesos) creu fèrriament en la llei del karma. Dit a la catalana: *tal faràs, tal trobaràs*. Aquest immens desastre col·lectiu que ha deixat milers de morts i una devastació sense memòria històrica al Nepal, perquè és vist (i viscut) per a moltes persones com una conseqüència lògica del que individualment, però també de forma col·lectiva, han fet en aquesta vida (i en totes les precedents): un karma negatiu que ha fet enfurismar els déus i que cal purgar al llarg de l'existència actual, transmutant-lo en karma positiu. Aquest karma (un altre dels punts angulars del budisme), farà transmigrar la nostra essència vital cap a algun dels sis mons en què creu l'adepte budista: el dels déus, semidéus, homes, animals, esperits famèlics i éssers infernals. La roda del karma gira implacablement i, segons el que s'hagi fet bé (o malament),

les vides futures (afectades també per les pretèrites) avançaran cap al món dels semidéus i dels déus; es quedaran en el món dels éssers humans o bé tornaran enrere per esdevenir un animal, un esperit famèlic o un ésser dels inferns. Naturalment, el budisme té la seva pròpia imatgeria per il·lustrar cadascun d'aquests regnes de l'existència i és prou eloqüent.

Recordeu que parlàvem d'un tamboret de tres potes, una de les quals era la impermanència. Les altres dues són els axiomes principals sobre les quals se sustenta tot el budisme: la saviesa i la compassió. Compassió, entesa com la capacitat de fer-se amb el dolor aliè i procurar alleugerir-lo, aspecte que ateny el seu màxim exponent quan esdevé global i parlem llavors de compassió universal. Saviesa o coneixement perfecte de la naturalesa de la realitat, tal com és en si mateixa (en essència), pura i cristal·lina; per això moltes vegades la saviesa utilitza la metàfora del mirall, capaç de mostrar la realitat tal com és, sense deformat-la.

De tota manera, malgrat el dolor de les persones d'una multiplicitat d'ètnies que al Nepal han perdut els seus éssers estimats, a més de

Deïtats protectores del budisme.

Acostumen a ser quatre i flanquegen les portes d'entrada dels monestirs, pintats a les porxades de l'accés principal.

ENRIC SOLER RASPALL

les seves llars, pertinences i records, convindria apuntalar un aspecte interessant de la il·lustració d'El Roto: el fet que el Buddha plori mentre està meditant sobre la impermanència es fa certament estrany (per bé que s'entengui el missatge que el dibuixant vol donar, és clar, destinat a nosaltres i no pas a ells). En el seu empeny per trencar el concepte de dualitat (bodolent, jo-els altres, aquí-allà, tristor-alegria, etc.), concepte que arriba al seu màxim exponent quan s'afirma que el nirvana està en el samsara, de la mateixa manera que el samsara està en el nirvana (o fins i tot més enllà, quan s'afirma que tots, tot i tothom ja està –o estem– Despert(s) i el que ens falta és prendre consciència d'aquest fet), precisament recolzant-nos en la impermanència de tot i de tothom. Una de les màximes budistes, tal vegada més conegudes, afirma que si comprens, les coses són com són; però si no comprens, les coses són com són. ¡Vet aquí una veritat com un temple!

DOLOR I ACCEPTACIÓ

D'aquí que el caràcter del poble nepalès budista accepti (no sense dolor, ni sense pèrdua, ni tampoc sense abaltiment, encara que sí amb una resignació tan natural com autèntica i legítima) els trasbalsos de tot allò que les causes alienes a ells (sobretot les provocades pels desgavells naturals) els ocasioni. No hi ha revolta, ni ràbia, ni rancúnia, ni odi: hi ha dolor i acceptació. Hi ha pèrdua i gratitud (pel fet de seguir vius) i així, amb aquest tarannà tan vital com el carpe diem (si se'm permet dir-ho amb termes d'Horaci), els budistes del Nepal, que han estat escomesos per les devastacions dels dos terratrèmols fa pocs mesos, esperen pacients i sense pressa que arribi el dia del darrer viatge (el darrer per a nosaltres), ja que per a ells és un viatge més, cap al més-enllà, passats els 49 dies com a màxim del Bardo, l'estat intermedi que propiciarà una nova transmigració de l'ànima (no la reencarnació) cap allà on el karma els porti. Vist així, tot plegat es pot entendre diferent i potser ens pugui ajudar a comprendre una mica més, la manera de fer i de pensar dels adeptes budistes, a través dels seus preceptes, creences i pràctiques.

ENRIC SOLER RASPAI

Mur mani engalanat amb exvots fets amb mantres gravats a la pedra (Om Mani Padme Hum) i també imatges esculpides de deïtats (Avalokiteshvara).

Finalment, voldria fer una crida perquè nosaltres, els que ara tenim l'oportunitat de fer-ho, ens mobilitzem per donar-los un cop de mà. No és que el seu món s'hagi desmuntat i que el nostre segueixi tan tranquil, sinó que el món, que és patrimoni de tots, de tot i de tothom (amb aquesta interessant aportació holística del pensament budista, d'incorporar-ho completament tot, sense excloure res ni a ningú: éssers animats i inanimats, visibles i invisibles) necessita que li donem un cop de mà. Segurament per això el Buddha de la il·lustració d'El Roto plora, plora per fer-nos reaccionar a nosaltres, per fer-nos recapacitar sobre les nostres condicions de vida. Per fer-nos aixecar de les nostres còmodes cadires i, finalment, per ajudar a aquells que ens necessiten, ara, aquí i avui: el sofert poble nepalès. ¡Ajudem-lo!

Nota d'agraïment: voldria agrair a la revista *Muntanya* i al seu equip de redacció per aquesta iniciativa tan lloable com necessària. I a El Roto, per haver-se avingut a publicar la seva il·lustració, que m'ha servit per argumentar el meu article: ¡moltes gràcies!

L'ESTUPA: SIGNIFICAT I PARTS CONSTITUTIVES

Sens dubte el monument més emblemàtic del budisme tibetà és l'estupa (*stupa* en sànscrit i *mchod-rten* en tibetà), per bé que no sigui exclusivament un element arquitectònic del budisme tibetà, ja que des del sud-est asiàtic fins al Japó, passant per la Xina, és ben visible allà on es professa (o s'ha professat, en temps històrics) la religió budista. I encara que tampoc pertanyi exclusivament al budisme, ja que l'hinduisme també l'utilitza, en formes i conceptes un pèl diferents. La paraula sànscrita *stupa*, etimològicament vol dir 'monyo', mentre que la tibetana *mchod-rten* significa 'suport (*rten*) d'ofrenes (*mchod*)' i resulta ser un reliquiari, moltes vegades funerari, on s'hi enterren les despulles de grans adeptes, a més d'objectes rituals, escriptures religioses i estatuetes sacramentades.

Segons sembla, els primers estupes van ser erigits a causa d'una petició expressa que va fer el mateix Budhha als seus deixebles, per tal de conservar les seves relíquies, un cop mort. També és un element característic que servia per difondre el seu exemple i la seva filosofia: en tots els llocs on hi ha estupes, o bé hi ha reminiscències del budisme o bé aquest hi és ben present. Per això els estupes més antics i també els més sagrats dels que tenim constància, estan erigits en llocs on el Buddha històric hi va fer vida: Lumbini, lloc on va néixer el príncep Siddharta Gautama, que arriba-

ria a esdevenir Buddha; Bodhgaya, on va atènyer el Despertar; Sarnath, on va fer el seu primer discurs, i Kusinaga, on va assolir el Parinirvana (el nirvana complet), i el seu cos físic va morir.

Els estupes més antics estaven construïts amb terra i maons de tova, essent fàcilment disgregats pels elements meteorològics. Més endavant s'utilitzà la totxana i la pedra. El gran impulsor d'aquests monuments fou l'emperador Asoka, gran cabdill de la dinastia Mauria (segle III aC) que, segons la llegenda, en va fer edificar 84.000. A més, va ser un dels personatges històrics que més va fer per difondre la doctrina budista a l'Índia.

Al mateix temps que resulta que és l'element arquitectònic més present de la religió budista. Des del punt de vista simbòlic té una infinitat d'interpretacions que fan referència a elements que se solapen entre si (depenent de la fondària explicativa que busquem). Així doncs, en general, la cúpula representaria el nirvana, la base quadrada la disciplina i els para-sols superposats del capdamunt, un emblema reial que ens remet als orígens reials del Buddha històric. En una segona interpretació dels seus elements constitutius, l'eix central representa el mont Meru (el Kailash, l'eix

Estupa amb els ulls de Buddha i amb el Thamserku (6.623 m) al fons, Nepal.

mundi de la cosmogonia budista tibetana, i també de l'hinduisme, que creu que a dalt de tot hi viu Xiva, el déu de la destrucció. La base quadrada representa el món dels desitjos; l'hemisferi, el domini de la forma, mentre que els para-sols amuntegats simbolitzen els dominis del que no té forma. No obstant, en l'àmbit del budisme tibetà (tàntic i mahaiana) la base s'anomena *el tron del lleó* i les quatre arestes representen els quatre extrems il·limitats.

Les quatre grades construïdes a continuació ens parlen de les quatre disposicions positives de la ment (amor, compassió, goig i serenitat) mentre que els deu graons superiors simbolitzen les deu terres pures on viuen els bodhisattves (aquells que retarden el seu desvetllament espiritual per tal d'ajudar els altres éssers a trobar la senda). A continuació, la cúpula (que s'anomena *vas*) és el centre de l'estupa i correspon a la bodhicitta (l'esperit del Despertar i concepte estrella del budisme) i és on s'hi tanquen els objectes sagrats. Al seu damunt s'erigeixen els tretze para-sols, que corresponen a les diferents disciplines utilitzades per difondre el Dharma (la doctrina budista). Aquests para-sols estan coronats per un lotus de cinc pètals (les qualitats intrínseques a les Cinc Famílies dels Buddhes, corresponents als quatre punts cardinals d'un mandala més el centre). El disc solar sobre una mitja lluna que corona els estupes, ens parla de la sublimitat còsmica del Dharma.

I encara en un altre ordre de prioritats filosòfiques, les parts d'un estupa ens remetien als cinc elements (terra, aigua, aire, foc i espai) relacionats amb els cinc buddhes arquetips de la saviesa (o Dhyani Buddha) i els seus colors característics, també molt visibles en els mandala i, a vegades, en els estupes: Vairocana, el que dona forma les aparences, se situa al centre i és de color blanc lluminós; Aksobhya, l'Imperturbable, seu a l'est i és de color blau; Amitabha, el de la Llum Infinita, rau a l'oest i és de color vermell; Amoghasiddhi, el qui Fineix els Objectius, se situa al nord i és de color verd, i Ratnasambhava, Font de la Joia, seu al sud i és de color groc. Per acabar-ho de complicar, el seu nord és el nostre est, de manera que cal orientar-se d'aquesta manera, seguint les nostres pautes: oest (al N), est (al S) nord (a l'E) i sud (a l'W).

Enric Soler i Raspall

BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

CORNU, Philippe. *Diccionario Akal del Budismo*. Trad. F. López Martín. Madrid: Editorial Akal, 2004.

GOVINDA, Lama Anagarika. *Psycho-Cosmic Symbolism of the Buddhist Stupa*. California: Dharma Publishing, 1976.

SNODGRASS, Adrian. *The Symbolism of the Stupa*. New Delhi: Motilal Banarsidass Publishe, 1992.

<http://www.buddhanet.net/stupa.htm>

GLOSSARI GENERAL

cavalls de vent Lungta.

estupa (stupa, txhöten) *m*. El terme sànscrit *stupa* significa 'monyo', mentre que en tibetà [*mchod-rten*] vol dir 'suport d'ofrenes', l'estupa és un monument format per una cúpula que descansa en una base esglaonada, i és considerat símbol del cos, la paraula i la ment de Buda.

gompa Monestir budista, que significa 'lloc solitari'.

lungta Anomenats també *cavalls de vent* perquè recorden la crinera d'un cavall movent-se a galop tirat. Són banderoles de colors (blanc, blau, groc, verd i vermell) impreses amb mantres, textos sagrats i invocacions diverses, que són escampats pel vent en benefici de tots els éssers vius.

mur mani (*mani ringmo*) Indrets que en forma generalment de murs allargats s'hi han anat posant pedres gravades amb diferents mantres, primordialment l'Om Mani Padme Hum. Aquestes estructures allargades solen tenir un o dos metres d'alçada per dos o tres d'amplada, i la seva llargada varia des de diversos metres fins gairebé un quilòmetre. Els budistes han d'envoltar sempre un mur mani (un estupa, un monestir o una muntanya sagrada) per l'esquerra, seguint la direcció de les agulles del rellotge. Però si el seguidor és dels bon, faran la volta al revés.

Om Mani Padme Hum Mantra d'Avalokiteshvara, que de vegades s'ha traduït per 'Om, la joia és en el lotus', tot i que en essència no té significat, o més ben dit, el seu significat tàntic roman secret per als no iniciats.

txhöten Estupa.

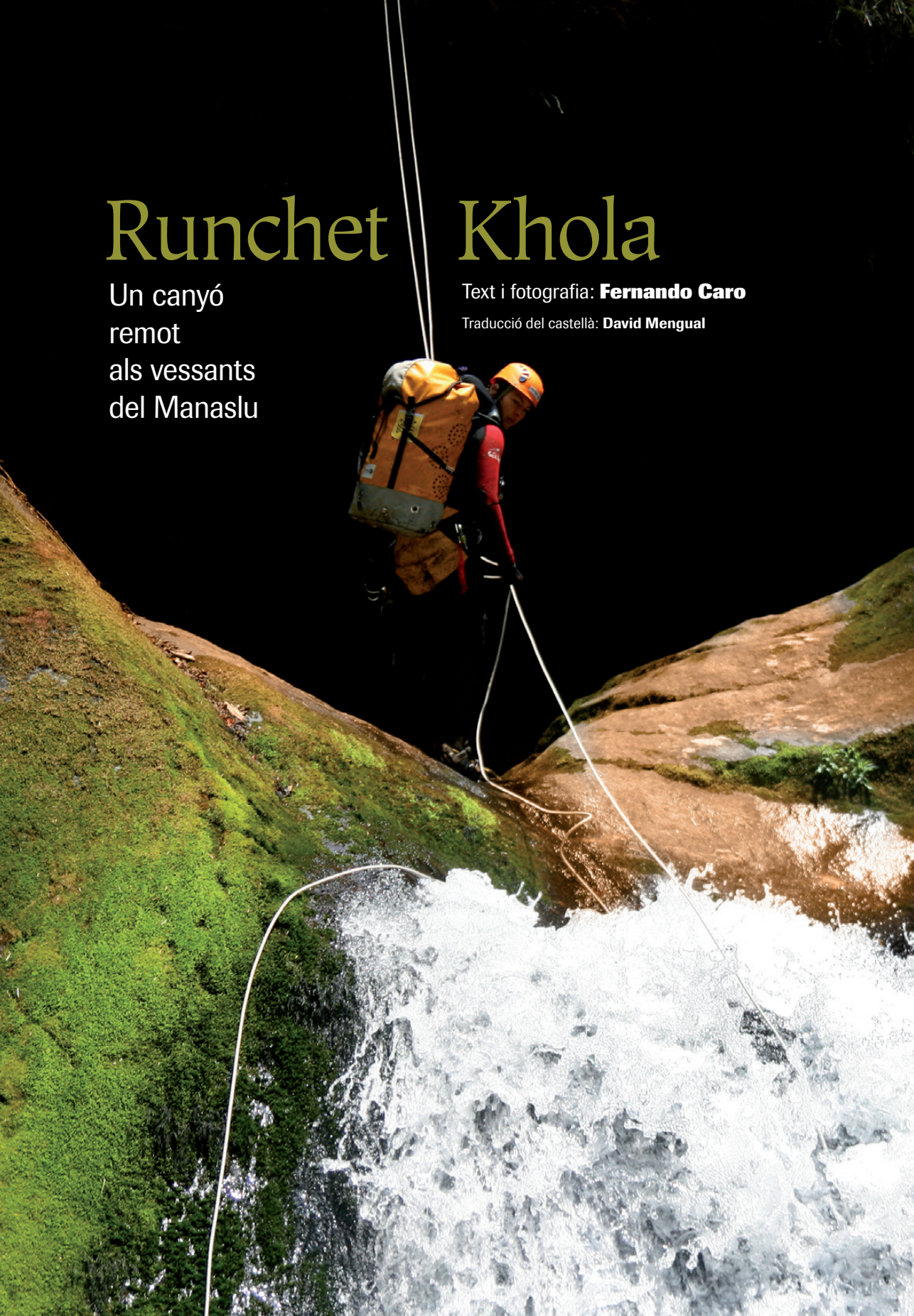
tsampa Cereal que forma part de la base alimentària de tot l'Himàlaia.

Runchet Khola

Un canyó
remot
als vessants
del Manaslu

Text i fotografia: **Fernando Caro**

Traducció del castellà: **David Mengual**

*Surt el sol
lentament en
aquest racó
perdut del
temps. La lluna
plena es
resisteix a
sumergir-se en
l'horitzó i
s'acomiada
fonent-se entre
les línies
trencades que es
perfilen en
aquesta selva
asiàtica. Ens
arriben els sons
de la muntanya
acompanyats de
la remor brava
de l'aigua que
esclata uns
metres més
avall. Estem
aquí seguint un
camí excavat
entre
muntanyes,
disposats a què
la natura
inexorable, que
ens confina en
aquest riu, ens
sorprengui un
dia més.*

*Espectacular ambient alpí en els trams
superiors del canyó Runchet Khola.*

Era l'inici del tercer dia de l'obertura del Runchet Khola. La sensació d'estar en un lloc remot, que ni tan sols l'home ha trepitjat i que encara manté intacta l'essència de fa milers d'anys, és el gran regal d'aquesta activitat esportiva.

El barranquisme entès com a eina d'exploració ens ofereix una oportunitat única d'arribar als llocs més salvatges i desconeguts del planeta. A tot això cal afegir el repte esportiu que pot representar l'obertura d'un canyó de gairebé 2.500 m de desnivell i 11 km de recorregut.

EL PROJECTE RUNCHET KHOLA

El projecte Explorar Cañones en el Himalaya (ECH) va néixer amb l'objectiu de descobrir i catalogar els canyons de la serralada. Fundat majoritàriament per espeleòlegs de diferents comunitats autònomes, aquest equip ha anat creixent i s'hi han sumat esportistes de totes les especialitats, sent el barranquisme un punt de trobada i la millor excusa per viatjar i descobrir nous racons. El salt que volíem donar era molt ambiciós. Desnivell, engorjada i cabal van ser els paràmetres que van determinar l'elecció d'aquest descens.

Farien falta deu vides per recórrer les diferents valls de l'Himàlaia i prospectar-ne els canyons per decidir amb certesa el lloc ideal. Afortunadament, les noves tecnologies unides a les xarxes globals, permeten explorar territoris inhòspits des del sofà de casa. Google Earth s'ha convertit en una valuosa eina per a arqueòlegs i investigadors de tot el món. S'han descobert piràmides, construccions prehistòriques, boscos desconeguts. Així que... ¿per què no podem explorar els canyons de l'Himàlaia?

Vam trobar un bon nombre de potencials descensos, i se'n va fer una selecció d'aproximadament una dotzena. Però factors com la inaccessibilitat, l'engorjada o l'aïllament no es podien deduir tan sols de la informació d'una ortofoto. Va ser l'experiència d'anteriors expedicions el que va permetre reduir-ho a dos llocs: el Dobhan Khola i el Runchet Khola, canyons ubicats a la conca del Buri Gandaki, un dels grans rius de Nepal, nascut al Manaslu.

Per evitar sorpreses de darrera hora i millorar la feina de l'equip, es va fer un programa

Aproximació al poblat de Rumche.

d'entrenament amb la idea de posar en pràctica sobre el terreny les idees sorgides en les diferents reunions. Es van buscar dins de la península Ibèrica escenaris homòlegs on assajar, i a partir d'aquí es van provar diferents sistemes de bivacs, menús i fórmules de progressió.

EXPEDICIÓ AL CANYÓ DE RUNCHET KHOLA

Finalment, el dia 10 d'abril del 2013 va sortir un primer grup de tres persones cap a Kàtmandu per agilitar els tràmits abans que arribés la resta de l'equip. El dia 17 ja estava tot preparat per sortir. A les 6 del matí, un autobús 4x4 ens esperava a l'hotel per treure'ns del caos de Kàtmandu i apropar-nos a les valls de l'Himàlaia.

Després d'una llarga jornada en autobús i dos dies de trespàs, per fi vam arribar al nostre destí, una població ubicada a 800 m per sobre del Buri Gandaki, anomenada Runchet i que al seu torn donava nom al nostre encara

La instal·lació del camp 2.

desconegut canyó. Dos guies, dos cuiners, cinc portadors, deu barranquistes i vint-i-una mules vam creuar els carrerons de la població sembrant el desconcert entre els habitants. El campament, després de demanar permís als líders de la població, el vam situar al costat de les escoles.

Des que vam deixar l'autobús a Arughat, el mal temps ens havia acompanyat durant tot el

DESNIVELL, ENGORJADA I CABAL VAN SER ELS PARÀMETRES QUE VAN DETERMINAR L'ELECCIÓ D'AQUEST DESCENS

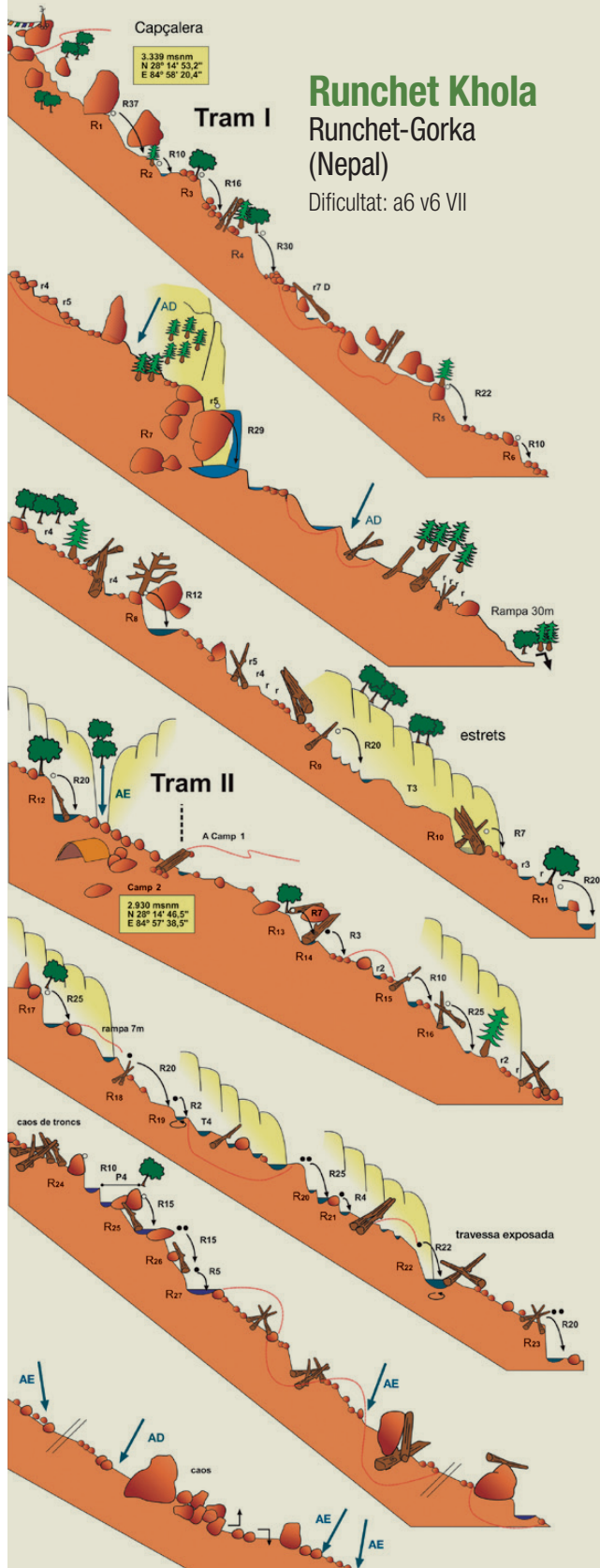
camí. Aquests primers dies els vam dedicar a inspeccionar el barranc, tant aigües amunt com aigües avall. Amb l'ajut de guies locals, vam avançar pels petits senders que hi ha als

vessants de les muntanyes, mentre descobríem gradualment com era l'interior del descens. Cap avall vam comprovar que existien zones ben complicades, amb passos que des de la distància tenien una solució difícil. També vam marcar possibles sortides i vam baixar fins a la confluència amb el Buri Gandaki. Allà vam comprovar que creuar el riu per lliure era realment arriscat. El canyó desembocava just en una de les zones més estretes. Les aigües es precipitaven enèrgicament, poc abans de creuar el Runchet Khola. Aigües amunt les impressions eren diverses, ja que el terreny accidentat i selvàtic complicava la visualització d'amplis trams del canyó i vam haver d'abandonar la inspecció a la cota 2.600 a causa d'una forta tempesta.

Durant els dies següents, vam continuar treballant a la part superior. Tot i que ja coneixíem un accés directe des del marge dret que ens deixava a la part superior de la conca, era el marge esquerre l'únic amb possibilitats de trobar sortides que permetessin dividir en sectors l'obertura i guanyar seguretat. Per això vam decidir treballar des d'un accés d'aquest marge. En canvi, la meteorologia cada cop ens preocupava més, ja que a part de dificultar enormement els treballs d'exploració, també anava afegint aigua al barranc dia rere dia.

Vam localitzar un bon lloc on situar un campament avançat a gairebé 3.000 m, al costat d'un afluent que podria servir de sortida. El dia 23 al matí vam formar dos equips. El primer, amb la missió d'inspeccionar l'afluent del C1 i comprovar la seva viabilitat com a sortida d'escapament. La resta de l'equip s'encarregaria de feines de trasllat i muntatge del campament avançat.

L'exploració de la via de sortida no ens va donar gaires esperances. Vam explorar l'afluent fins a la confluència amb el Runchet, obrint camí i muntant diversos ràpels per un terreny molt difícil i esca-

brós, cosa que va permetre veure que la via d'escapament no era operativa. En canvi, valdria com una sortida d'emergència si això fos necessari.

El dia 24 un equip va sortir amb l'objectiu d'arribar a la capçalera amb l'ajut dels guies locals. Després de creuar diversos afluents vam arribar a un tram del canyó més obert on vam muntar el C2, que serviria de punt d'aviuallament, i vam continuar obrint camí fins a arribar a la capçalera del canyó, just a l'inici de la cota de neu i després de creuar algunes congestes. Aigües amunt, el canyó seguia per un curs ben excavat, però en bona part ja estava congelat.

OBERTURA I PRIMERA EXPLORACIÓ

El dia 25 d'abril va ser un dia molt especial. Un equip lleuger, abans de l'alba es va encaminar cap a la capçalera del Runchet Khola amb la idea d'explorar-lo fins al C2. Aquest tram revelaria moltes de les incògnites que encara

***Dificultat al tram mitjà,
el canyó s'enfurisma.***

teníem pendents de resoldre. Havíem d'obrir 400 m de desnivell i no teníem ni la més remota idea de les dificultats en què ens trobaríem.

L'Índra, el nostre guia, va celebrar el ritual tradicional de fer una ofrena de flors per encomanar la nostra sort a Xiva, el déu del sacrifici en la mitologia índia. Mentre encara fumejava l'encens en aquell altar improvisat a 3.360 m,

**AMB PROP DE 30 KG, LES MOTXILLES
DESEQUILIBRAVEN LA PROGRESSIÓ, I AUGMENTAVEN
EL DESGAST FÍSIC I EL RISC DE CAIGUDA**

a la llunyania, el Manaslu ens obsequiava amb la claror d'una matinada extraordinària.

Durant el descens vam utilitzar una gran quantitat d'ancoratges naturals. Quan pensàvem que seria un tram d'escassa dificultat i de transició, al final ens obligà a intal·lar 13 ràpels

d'una continuïtat sorprenent. No va ser fins a les 3 de la tarda quan per fi vam treure el cap per damunt de la darrera cascada per poder veure els companys que ens esperaven al C2.

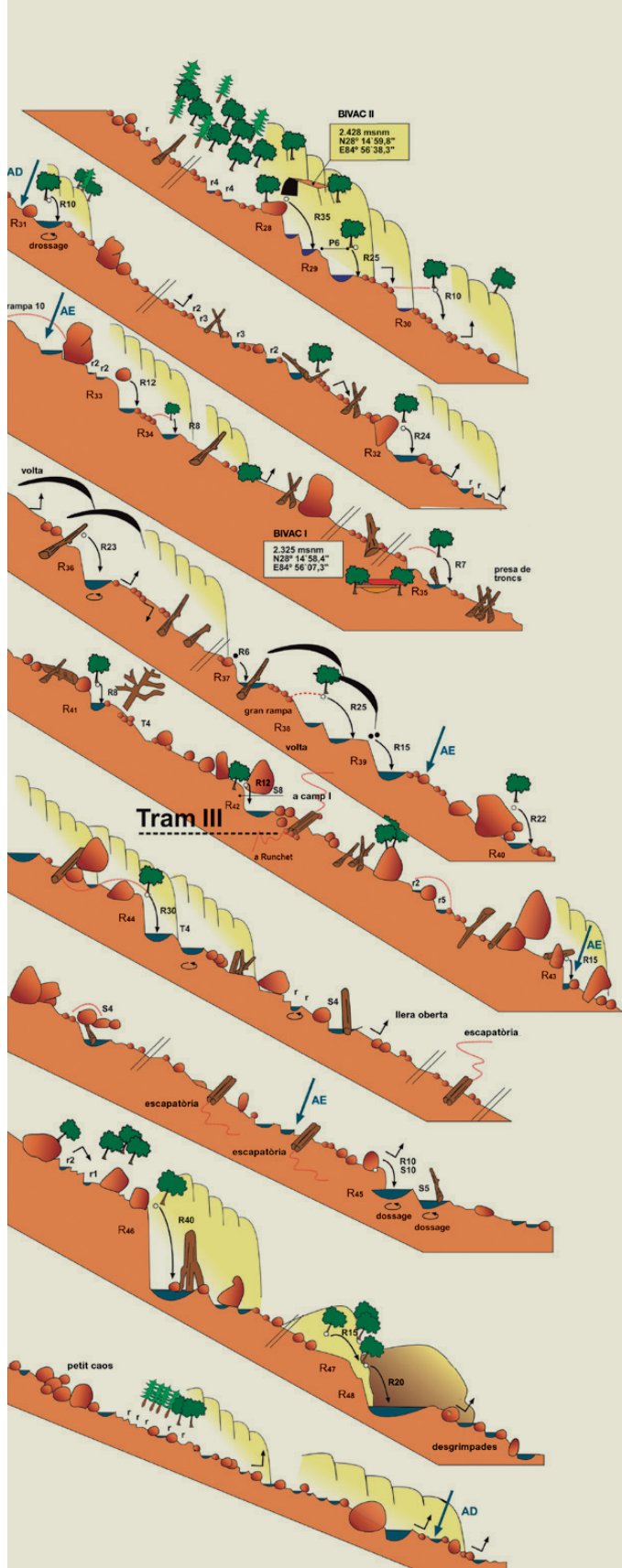
El dia següent tocava afrontar el tram més llarg del descens. Després de declarar la sortida d'escapament com a inoperant, havíem de superar 800 m de desnivell plens d'incògnites. Era el moment de posar a prova tot el que havíem assajat al llarg de l'any. Es van fer dos equips, un d'obertura i un de suport encarregat de topografiar (on anava el Sanda, el nostre metge).

Les motxilles amb tota la intenció de bivac pesaven molt. Amb prop de 30 kg desequilibraven la progressió, i augmentaven el desgast físic i el risc de caiguda. Des del principi vam adoptar un ritme pausat que ens permetés avançar amb seguretat. Al cap i a la fi portàvem menjar per a tres dies. El primer equip va passar la nit a prop del curs del riu en una zona boscosa en la que van instal·lar les hamaques per bivaquejar. El segon equip, va aprofitar un abric de la muntanya situat entre dues cascades per sopar i passar la nit.

Va ser una magnífica alba. Malgrat la pluja caiguda durant tota la nit, ens vam llevar amb energies renovades, disposats a continuar amb

l'exploració fins al punt de trobada, establert a la cota 2.200. Aquest tram de descens tampoc no va defraudar ningú. Entre la intimitat dels selvàtics boscos nepalesos, el canyó seguia brau per escenaris evocadors d'altres temps. Molses i líquens vestien roques i arbres, contrastant amb tranquil·les basses, gorges i cascades escumoses. L'aigua ens acompanyava posant la banda sonora a aquest paisatge extraordinari, on vam haver de superar més de 30 cascades.

ELS AFLUENTS
ANAVEN BEN
CARREGATS I EL
CANYÓ ES VA
CONVERTIR EN UNA
LLENGUA D'AIGUA
TURBULENTA

Prop del punt de sortida ens vam trobar la resta de l'equip amb els nostres guies i portadors. Vam celebrar junts aquest gran pas que a poc a poc ens acostava a l'assoliment del nostre objectiu. En tres dies havíem obert gairebé 1.200 m de descens. Al matí del 29 encara quedaven 1.300 m de canyó per explorar i els afluents havien sumat un cabal considerable, així que no podíem perdre gaire temps. Els trams intermedis ens aproparen a Runchet a través d'uns inicis salvatges que anaven perdent pro-

Inici del tram inferior, i un dels passos clau a negociar.

gressivament l'ambient selvàtic. Vam superar diversos salts durant el recorregut. Algunes marmites presentaven forts moviments d'aigua que obligaven a usar la corda per remolcar els membres de l'equip.

El dia que vam obrir el tram que creua Runchet, es va convertir en un espectacle per als habitants. Els escolars van gaudir d'un

LLEENDA DE LA TOPOGRAFIA			
	Passamà 4 m		Itinerari a peu
	Ancoratge natural		Ràpel
	Ancoratge artificial		Corrent perillós
	Afluent esquerra/dreta		Ràpel núm 46
	Vira a l'esquerra		Ràpel de 40 m
	Vira a la dreta		Ressalt de 2 m
	Tram de transició		

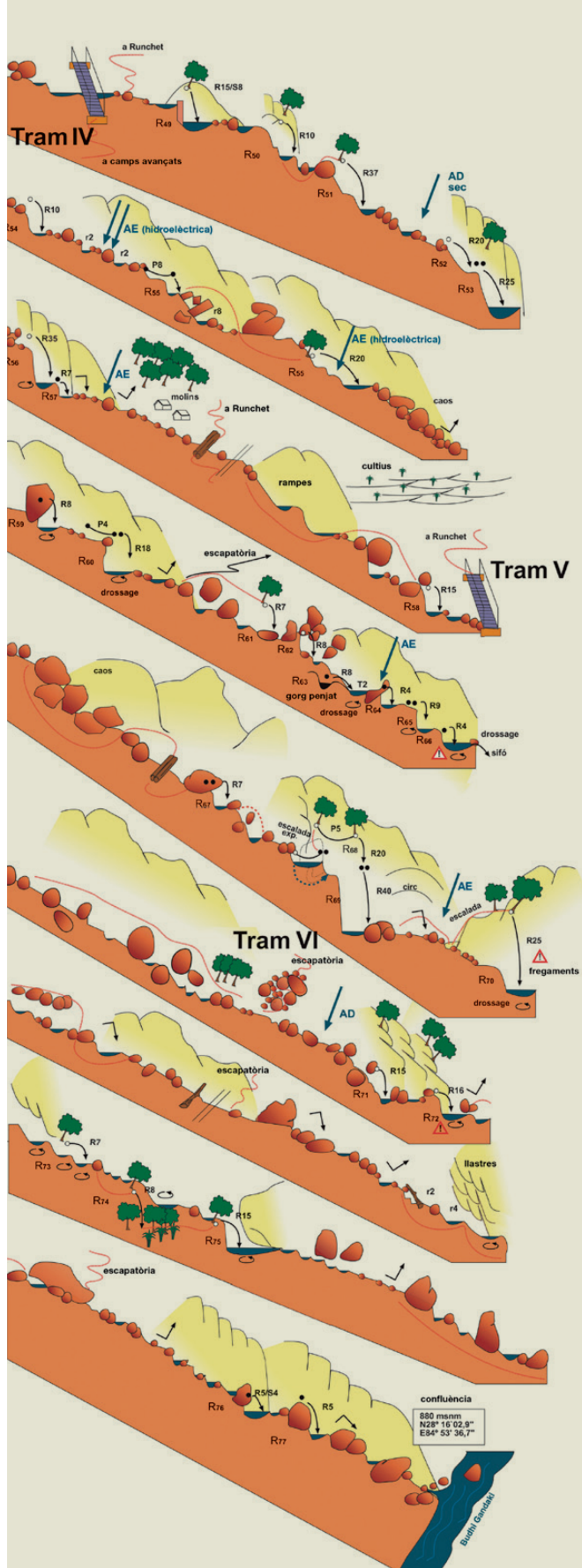
matí festiu i es van concentrar al límit de les parets i a les vores del riu. Volien veure què feien aquells estranys, que no va ser poc: vam haver de lluitar amb una de les cascades més complicades del descens, mentre tots els ulls escorcolladors ens observaven des de la llunyania. Crec que mai una exploració no ha gaudit d'un públic tan interessat.

Mentre acabavem d'obrir el tram de Runchet, el cel es va anar tapant. Ningú no es podia imaginar el que vindria a continuació. Havien passat un parell d'hores des que havíem arribat al camp base, quan es va desencadenar una tempesta descomunal i l'aigua va començar a córrer

EN ACOSTAR-NOS-HI VAM DESCOBRIR UNA CASCADA DE 60 m

entre les tendes ràpidament. Els afluents anaven ben carregats i el canyó es va convertir en una llengua d'aigua turbulenta. Això ens va posar en alerta. La resposta ràpida del barranc deixava poc marge de maniobra si patíem una tempesta a la meitat d'una jornada d'obertura. Havíem de quadrar els horaris per evitar estar en el curs del riu a la tarda.

El barranc, després de dos dies, encara no s'havia normalitzat. El cabal es mantenia per sobre del nivell dels dies anteriors, ja que les pluges havien continuat. Vam aprofitar aquells dies d'espera per explorar punts de sortida i establir punts de trobada. El tram des de Runchet fins a la confluència del Buri Gandaki, d'uns 700 m de desnivell, el faríem en dues jornades.

FITXA TÈCNICA

RUNCHET KHOLA INFERIOR

Entrada: N28° 14' 53.535 E84° 54' 55.238 A1878

Sortida: N28° 16' 2.09 E84° 53' 35.71 A880

Longitud: 3.100 m

Desnivell: 998 m (de 1.878 m a 880 m)

Horari accés: 20 min des de Runche.

Horari descens: 17 h 30 min

Horari tornada: 3 h

Dificultat: V6.A6.VII

Roca: gneis i
quarsites amb estrats
de marbres.

Equip: neoprè,
equip per a verticals i
material d'instal·lació.

Història: primer
descens realitzat per
l'ECH l'abril del 2013.

*Dificultat
al tram mitjà.
Maniobra
d'extracció.*

RUNCHET KHOLA SUPERIOR

Entrada: N28° 14' 51.927 E84° 58' 19.929 A3339

Sortida: N28° 14' 53.535 E84° 54' 55.238 A1878

Longitud: 8.300 m

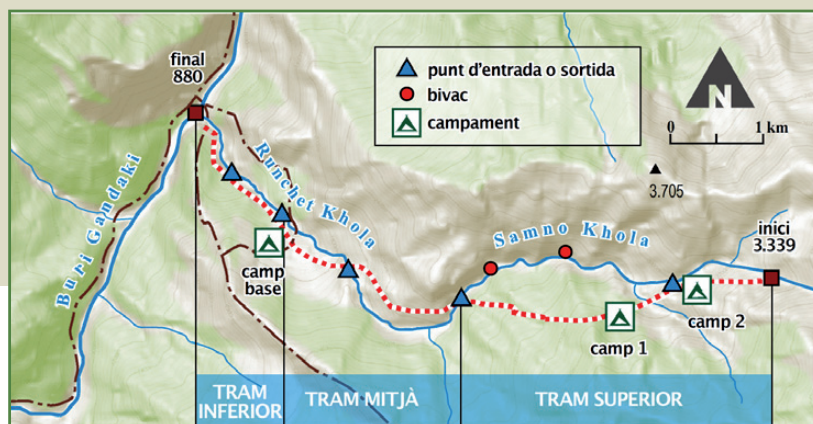
Desnivell: 1.479 m (de 3.339 m a 1.878 m)

Horari accés: 7 h des de Runchet

Horari descens: 23 h

Horari tornada: 30 min a Runchet.

Dificultat: V5.A5.VII

ALBERT MARTINEZ (BASE GOOGLE MAPS)

Gran salt obligat al tram mitjà, un dels moments lúdics de la travessa.

Els inicis d'aquest tram van ser molt esportius i estètics: tres cascades consecutives, emmarcades en un dels sectors més engorjats del descens. Vam creuar les cortines d'aigua que formaven aquestes verticals, agafant aire en més d'una per poder superar-les. Després d'un tram bonic, vam continuar per un tram de blocs grans que trencaven el curs de l'aigua, amb ressals, sifons i passos subterranis. Després de superar un passadís cabalós, vam arribar a un ressalt en què vam haver de muntar una reunió penjada sobre el marge dret. El ràpel queia directament sobre la canal de sortida d'una marmita. El corrent arrossegava amb força cap a una canal amb un sifó terminal. El primer de nosaltres va ser qui es va adonar del corrent, del qual va aconseguir escapar-se amb braçades enèrgiques.

Però no va ser aquesta l'única sorpresa que ens esperava. L'aigua va acabar per precipitar-se sobre un nou passadís, i va desaparèixer mentre es desplomava el paisatge. En acostar-nos-hi vam descobrir una cascada de 60 m. L'aigua, abans de caure, impactava en un ressalt de 7 m, i s'enfurismava just en un punt on les aigües superficials se sumaven al cabal d'un afluent subterrani. Després d'una cascada, vam arribar a uns arbres al marge esquerre on vam intallar la capçalera d'un ràpel. Uns 20 m més avall vam muntar una reunió per on vam assolir la base.

A sota, el curs del riu s'obria, però aviat es tornava a engorjar en un tram de quarsites molt dures. Vam intentar fer un forat, però la roca era impenetrable. Havíem de superar un passadís que desembocava en una cascada d'uns 15 m. Vam equipar el pas amb clavilles i un passamà de 10 m, però just en el punt clau que ens permetia baixar fins a la recepció van desaparèixer les esclotxes i qualsevol possibilitat d'instalar un ancoratge, per la qual cosa vam haver de retocedir i buscar una altra alternativa. Finalment, vam escalar pel marge esquerre fins a un gran arbre uns 15 m per sobre del cabal del riu. Des d'allà, mitjançant un ràpel de 25 m vam superar la cascada. Era l'última dificultat d'aquest tram i en el punt de trobada ja ens esperaven els portadors i la resta de l'equip.

El dia 5 de maig ens vam encaminar fins al darrer tram del Runchet Khola. En principi, un sector que no presentava grans sorpreses, encara que amb parts desconegudes que no vam poder explorar a causa de la complexitat del terreny que les envoltava. Diversos ressals, ràpels i cascades ens van deixar a la recta final del descens, fins que vam arribar a la confluència del Buri Gandaki, molt crescut per les pluges dels darrers dies.

EXPLORAR VS. BARRANQUEJAR

Aquesta expedició a l'Himàlaia ha significat un gran esforç per a tots nosaltres. Per una vegada en aquest esport, ens agradaria que no es mesurés la feina de l'equip únicament per allò que és el canyó –el descens ha durat 7 dels 35 dies– sinó pel conjunt d'una activitat exploratòria sense precedents.

Potser no us creureu que, quan finalment vam fer la darrera lectura amb el GPS, cap de nosaltres sabia que havíem batut un rècord. Però així va ser, entre altres motius perquè el nostre objectiu era un altre, més centrat en la forma i en l'estil de fer la feina.

Pensem que han estat moltes les fronteres que hem superat amb aquesta activitat. Per un costat, afrontar l'obertura d'un barranc de més de 2.000 m de desnivell en una sola expedició és una cosa de la qual no hi ha precedents. El Runchet Khola s'ha obert completament en una sola expedició i per un mateix equip de manera seqüencial.

Hem dedicat molt d'esforç i temps en explorar i prospectar, convertint en accessible l'inaccessible i en possible l'impossible. Només en l'exploració de senders i sortides hem acumulat més de 10.000 m de desnivell per persona, amb jornades on fins i tot s'han superat els 2.200 m.

L'experiència i la feina d'aquests darrers anys ha permès anar introduint millores i nous materials en l'exploració. Poques coses van quedar a l'atzar. El propers reptes de futur no sabem com seran. Per això pensem que és hora d'abandonar les xifres i submergir-nos en la intimitat més inexorable del descens, allà on no arriba ni la llum del sol ni els taquígrafs, però on ens esperen les dificultats més grans del planeta. Canyons que ja no transcendiran aquestes pàgines, però que es mantindran en la memòria dels seus oberturistes com les experiències més ariscades i emocionants que mai hagin viscut.

Etnix

Dissenyem el teu viatge a qualsevol indret del món. Trekkings i expedicions a mida: Himàlaia (Mustang, Kanchenjunga, Annapurnes, CB Everest) / Pamir / Andes / Kilimanjaro i molts més....

Mallorca, 330 / 08037 Barcelona /
Tel. 931 803 885 / info@etnix.es /
www.etnix.es

Èxode Viatges

Especialitzats en viatges d'aventura i viatges alternatius, a mida i en grup per tot el món. Viatges al Nepal: regne Drukyl, Santuari dels Himàlaies, Kukuri, Kumari...

Sant Antoni M. Claret, 111-113 /
08025 Barcelona / Tel. 934 561 885 /
exode@exode.es / www.exode.es

Ganesha Travel

Una agència especialitzada en viatges a mida i d'aventura arreu del món. Organització de diferents rutes al Nepal.

Fontanilles, 15 / 17002 / Tel. 972 426
178 / ganesha@ganesha.cat /
www.ganesha.cat

Montnatura

Organització i guiatge per a grups a petició (circuitos a la carta). Trekkings als massissos de l'Everest i Annapurna. Amb Sergi Lara, autor de la guia *Trekking en Nepal*.

info@montnatura.com
www.montnatura.com

AGÈNCIA
DE VIATGES

Muztag

Agència de viatges especialitzada en expedicions alpinístiques i en trekkings per tot el món. Trekkings i expedicions al Nepal.

Ramón y Cajal, 85 / 08024
Barcelona / Tel. 932 105 871 /
muztag@muztag.es /
www.muztag.es/ca/

Orixà Viatges

Més de 25 anys compartint viatges i experiències. Viatges al Nepal a mida, per viure l'aventura de viatjar al Nepal al teu aire.

Aragó, 227 / 08007 Barcelona /
Tel. 934 872 459 /
Gran Via, 616 / 08007 Barcelona /
Tel. 933 426 626 /
www.orixa.com

Plan Himalaya

Pensem que fer tresc no és només caminar per les muntanyes. Fer tresc és una experiència que et permetrà endur-te a casa la felicitat nepalesa.

Europa: Jordi Matas / planhimalaya.jordi@gmail.com / Tel. +376 352 452 / 685 362 219

Nepal: Chandra Bahadur / Gangabu, 3 / Toha Road, Kàtmandu / info@planhimalaya.com /
Tel. +977 9 851 105 516 / www.planhimalaya.com

TARANNÀ

VIATGES AMB SENTIT

Tarannà

Agència experta en viatges per tot el món, en dissenyar viatges exclusius per als seus clients, tant si van sols o en grup, o bé en viatges temàtics. Trescs i expedicions al Nepal i altres serralades del món.

Vallespir, 174 / 08014 Barcelona /
Tel. 934 118 373 / tarannà@tarannà.com
www.tarannà.com

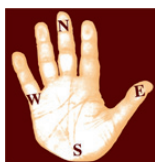
Temps d'Oci

VIATGES

Temps d'Oci

Agència de viatges a mida. Et dissenyem la teva pròpia ruta. 20 anys viatjant amb tu.

Enric Granados, 72 / 08008 Barcelona /
Tel. 933 233 423 /
tempsdoci@tempsdoci.com /
www.tempsdoci.com

viajes
trekking & aventura

Trekking & aventura

35 anys organitzant trekkings al Nepal: Trekking dels Annapurnes; Alta Ruta a l'Everest i la vall de Khumbu, etc.

Ventura Rodríguez, 15 /
28008 Madrid / Tel. 915 228 681 /
info@trekkingyaventura.com /
www.trekkingyaventura.com

Top Treks & Tours

Una agència especialitzada en viatges a mida, confeccionats exclusivament per facilitar-te els millors viatges possibles d'acord amb les teves preferències. Viatges culturals i d'aventura al Nepal.

Còrsega, 299, s/àt / 08008 Barcelona /
Tel. 934 526 363 / info@top-treks.com /
www.top-treks.com

Viatges Independents & Trekkings

Més de 30 anys proposant viatges de qualitat per conèixer la natura i la diversitat cultural. Actualment oferim 6 trekkings i 3 viatges culturals al Nepal.

Gran Via, 523 / 08011 Barcelona /
Tel. 934543703 /
bcn@viatgesindependents.cat /
www.viatgesindependents.cat

Viatges Tejedor

Programació especialitzada en viatges al Nepal: Nepal Actiu; Meravelles del Nepal; Shambala; Sherezade; Nepal, regne de l'Himàlaia, entre d'altres.

Gran Via Corts Catalanes, 645, 7è 1a /
08010 Barcelona / Tel. 902 211 012 /
933 019 050 / btc@viajestejedor.es /
www.viajestejedor.es

Nepal és molt més que muntanyes

www.planhimalaya.com

segueix-nos a

estades de ioga

esports d'aventura

activitats amb nens

treks personalitzats

el Nepal rural

rutes a mida

Plan Himalaya

guiem les teves passes

contacte: Europa (es/cat) planhimalaya.jordi@gmail.com +376 352452 / +34 685362219; Nepal (en/fr) info@planhimalaya.com +977 9851105516

Entitats registrades a l'AECID (Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo)

ALDEAS INFANTILES SOS NEPAL

www.aldeasinfantiles.es/que-hacemos/emergencias/emergencia-en-nepal

Projectes d'emergència: creació de dos campaments per a afectats del terratrèmol en dues ciutats on hi ha aldees SOS (Kavre i Jorpati), servei de primers auxilis, acolliment d'emergència d'infants separats dels seus pares/orfes, treball de reunificació familiar, distribució d'emergència d'aliments i aigua. Reconstrucció de cases i escoles.

CoHaboració: fer-se soci, donatius (<http://donacion.aldeasinfantiles.es>); envieu un SMS amb la paraula ALDEAS NEPAL al 28014 (import donat: 1,2 €); envieu un SMS amb la paraula ALDEAS NEPAL al 38014 (l'import donat: 6 €); ingrés bancari IBAN: ES79 0049 0001 5321 1003 3332), regals solidaris, voluntariat en línia.

ASOCIACIÓN NAMASTE ONG VOLUNTARIADO NEPAL

www.namasteong.org
voluntariado@namasteong.org

Projectes: programes de voluntariat al Nepal (pedagògic, cases d'acollida, sanitari, monestirs budistes).

CoHaboració: programa de voluntariat sobre el terreny.

ASOCIACIÓN AMICS DEL NEPAL

www.amicsnepal.org

Projectes d'emergència: distribució d'aliments i tendes.

CoHaboració: fer-se soci; donacions emergència terratrèmol (IBAN: ES13 2100 0908 5102 0016 0153 / ES29 0081 0200 2700 0127 0732); apadrinament i beques; cooperació (centres de salut, reforç escolar, alfabetització de dones, etc.); sensibilització (estades solidàries al Nepal, regals solidaris).

CÍRCULO DE COOPERACIÓN

www.circulodecooperacion.org

Projectes: programes educatius per a infants pobres, vulnerables o discapacitats; formació de professorat.

Projectes d'emergència: aigua i

sanejament, distribució de tendes i medicines.

CoHaboració: fer-se soci; donatius; voluntariat al Nepal; viatges solidaris.

COOPERACIÓN INTERNACIONAL PARA EL DESARROLLO ESPAÑA NEPAL (CIDEN)

<https://ciden-nepal.org>

cide@ciden-nepal.org

Projectes: apadrinament; programes de voluntariat sobre el terreny (disseny tèxtil, contractació de guies per a trescs, orfenats, estades en cases d'acollida).

Projectes d'emergència: distribució d'aigua potable, medicines i aliments.

CoHaboració: fer-se soci; donatius (IBAN: ES92 2038 6526 8630 0012 6788); apadrinament; voluntariat sobre el terreny.

FUNDACIÓN PROIDE

www.fundacioproide.org

Projectes d'emergència: donacions sobre el terreny a l'ONG Bangalore Cares for Nepal, per poder distribuir equips de supervivència, tendes, carregadors solars, equips de primers auxilis i ajuts econòmics.

CoHaboració: donatius. Per col·laborar amb el projecte P.1370 *Ayuda de emergencia a las personas damnificadas del terremoto de Nepal*, donatius a l'IBAN: ES17 0030 1426 5400 0232 4271, indicant a la referència NEPAL.

FUNDACION CHILD BRIGHT

www.childbright.org/index.html

Projectes: orfenats.

Projectes d'emergència: programa de reconstrucció dels orfenats destruïts.

CoHaboració: fer-se soci; apadrinaments; donatius; voluntariat.

FUNDACIÓN ENTRECULTURAS

www.entreculturas.org

Projectes d'emergència: ajuda d'emergència (aigua, mantes, tendals, etc.) i programa de reconstrucció de cases i escoles.

CoHaboració: donatius IBAN: ES11 0049 0001 5928 1003 4568, programes de voluntariat territori espanyol/internacional.

FUNDACION PLAN INTERNACIONAL ESPAÑA

<http://plan-espana.org>

Projectes d'emergència: distribució

de tendes, aigua potable, aliments, mantes, etc., i creació d'espais infantils/aules.

CoHaboració: fer-se soci, donatius, voluntariat Madrid.

NEPAL SONRÍE - EDUVISION SPAIN

www.nepalsonrie.org

Projectes: cases d'acollida al Nepal, programes de voluntariat.

CoHaboració: fer-se soci; donatius (IBAN: ES45 3146 8201 6125 1817 7122, concepte: *ayuda terremoto*); apadrinaments; viatges solidaris; voluntariat sobre el terreny.

SATHI SANSAR DESENVOLUPAMENT AL NEPAL

<http://www.sathisansar.org>

Projectes: programes per als nens nepalesos amb discapacitats i paràlisi cerebral (centre d'educació especial, educació inclusiva, formació professional, atenció a discapacitats al domicili, etc.).

Projectes d'emergència: col·laboració amb la Child Foundation (ajuts en educació, protecció a la infància, aliments).

CoHaboració: fer-se soci; apadrinaments; donatius (CCC: 2100 1023 69 0200092619); regals solidaris.

Organitzacions catalanes d'ajut humanitari presents al Nepal (segons l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament)

ACCIÓ CONTRA LA FAM

www.accioncontraelhambre.org

www.accioncontraelhambre.org/blog/2015/05/04/todo-sobre-nuestra-intervencion-en-nepal/

Projecte Nepal: programa de desnutrició a la zona del Terai.

Projectes d'emergència: aigua i sanejament, equips d'emergència alimentària.

CoHaboració: fer-se soci; donatius (IBAN: ES57 0049 0001 5928 1009 0000 / ES73 2038 1052 4460 0074 1510 / ES86 2100 2999 9302 0003 0018); treball sobre el terreny; voluntariat en línia; voluntariat/pràctiques territori espanyol.

ACNUR

<http://acnur.es>

Projectes d'emergència: proporcionar aigua potable, distribució de mantes, tendes i llums solars.

CoHaboració: donatius.

AJUDA EN ACCIÓ

www.ayudaenaccion.org

Projectes: emergència Nepal, programes (en l'àmbit de l'educació, alimentació, infantil i dones) per disminuir la pobresa infantil i de les famílies en diferents països del món.

CoHaboració: fer-se soci; emergència terratrèmol Nepal (IBAN: ES70 0049 0001 5321 1182 5666); apadrinaments; comerç just; voluntariat territori espanyol en línia i sobre el terreny (diferents països); programes educatius territori espanyol.

CREU ROJA

www.creuroja.org

Projectes d'emergència: programa d'aigua i sanejament, distribució de tendes i tendals.

CoHaboració: crida d'ajuda emergència terratrèmol del Nepal: ☎ 902 222 292; ingrés en diferents comptes (ES92 0182 2370 4600 1002 2227 / ES31 0081 5232 2800 0108 4716 / ES65 2038-1848-3860-0035-9544 / ES75 0128 0100 9701 0012-1395 / ES28 2100 0600 8502 0196 0066 / ES29 0075 0001 8906 0022 2267 / ES44 0049 0001 5321 1002 2225 / ES86 0198 0500 8020 2205 3421 / ES90 2013 0500 1402 2222 2252); per SMS enviant la paraula AYUDA o AJUDA al 38008 (l'import íntegre de 3 € es destina com a donació a la Creu Roja); enviant la paraula AYUDA o AJUDA al 38092 (l'import íntegre de 6 € es destina com a donació a la Creu Roja); enviant la paraula AYUDA o AJUDA al 28092 (l'import íntegre d'1,20 € es destina com a donació a la Creu Roja).

FARMAMUNDI

www.farmaceuticosmundi.org
info@farmamundi.org

Projectes: subministraments de fàrmacs i d'equips sanitaris a poblacions i països amb poc recursos o en situació d'emergència sanitària o de catàstrofe; prevenció de malalties de transmissió sexual i VIH, etc.

CoHaboració: fer-se soci; donatius; voluntariat a la seu central, a València;

treball segons necessitats de l'ONG.

METGES DEL MÓN

www.medicosdelmundo.org

Projectes d'emergència: projectes en l'àmbit sanitari, aigua/sanejament, etc.

CoHaboració: fer-se soci; donatius; voluntariat territori espanyol; treball sobre el terreny.

METGES SENSE FRONTERES

www.msf.es

Projectes d'emergència: atenció mèdica; evacuacions mèdiques des de zones aïllades; subministrament de material mèdic d'higiene i de refugi.

CoHaboració: fer-se soci; donatius al seu fons d'emergència; voluntariat en línia; creació d'iniciatives solidàries; regals solidaris; treball en territori espanyol/internacional.

OXFAM INTERMÓN

www.oxfamintermon.org

www.oxfamintermon.org/es/accion-humanitaria/emergencia/terremoto-en-nepal

Projectes d'emergència: accés a aigua potable i sanejament; equips familiars d'higiene; material per a refugis.

CoHaboració: fer-se soci; donatius; creació iniciatives solidàries; participació a la Trailwalker; regals solidaris; reciclar el teu mòbil; voluntariat en línia; voluntariat territori espanyol; treball sobre el terreny.

SAVE THE CHILDREN

www.savethechildren.es

Projectes d'emergència: clíniques sanitàries mòbils i semipermanents; equips per a parts i postparts; distribució de material per a refugis (mantes, tendals, aliments, material per cuinar); reparació d'instal·lacions d'aigua i sanejament; condicionament d'espais segurs per continuar les classes, etc.

CoHaboració: fer-se soci; donatius (IBAN: ES13 0049 0001 5224 1001 9194 / ES89 2100 1727 1202 0003 2834 / ES83 0182 5502 5800 1002 0207 / ES81 2038 1004 7168 0000 9930); treball sobre el terreny; voluntariat territori espanyol.

UNICEF

www.unicef.es

Projectes d'emergència al Nepal: atenció mèdica, tendes, aigua potable i aliments.

CoHaboració: fer-se soci; donatius

(IBAN: ES51 0030 8301 7700 0030 4271 / IBAN: ES65 0182 2370 4100 1003 3337 / ES98 1465 0100 9560 0000 0000 / ES39 2100 5731 7002 0000 5001).

WORLD VISION

www.worldvision.es

www.worldvision.es/terremoto-en-nepal

Projectes d'emergència: distribució de tendals i mantes.

CoHaboració: fer-se soci; donatius (IBAN: ES16 0049 5927 9627 9504 2708 / ES49 0182 2487 7502 0852 3708 / ES15 2038 1893 7430 0031 5792 / ES89 2100 2811 0202 0008 7958

Altres organitzacions destacades

FUNDACIÓ MUNTANYENCS PER L'HIMÀLAIA

www.mount4him.org

info@mount4him.Org

Projectes: programes educatius, beques, rehabilitació d'escoles.

CoHaboració: apadrinaments; donatius (IBAN: ES73 0182 2337 7102 9150 3511).

FUNDACIÓ PETIT MÓN

<http://petitmon.org/es/>

Projectes: casa orfenat Sano Sansar; beques d'estudis; condicionament de banys per a discapacitats de l'Hospital de Joparti; centres educatius.

Projectes d'emergència: distribució d'aliments i tendals.

CoHaboració: donatius.

NAMLO EUROPA

<http://namloeuropa.org/>

info@namloeuropa.org/

Projectes: treballen per combatre la pobresa a través de l'educació i el desenvolupament sostenible amb projectes que ajuden a millorar la situació de les comunitats més desfavorides. Consideren que l'educació és la base del desenvolupament en una societat globalitzada i avançada tecnològicament.

CoHaboració: donatius, voluntariat.

El testimoni dels sobrevivents

Aquest llibre aplega els testimonis de diversos supervivents dels terratrèmols que van arrasar una bona part del Nepal la primavera passada. Es tracta de relats on la destrucció, el desconcert, el dolor i la pèrdua desemboquen en un raig d'esperança.

És un punt de trobada de veus i mirades dispars sobre un mateix esdeveniment, experiències diferents viscudes en un mateix país en una mateixa hora fatal. Un doll de reflexions sobre el que significa sobreviure a un desastre natural i com el fet de viure una tragèdia com aquesta et marca la vida per sempre.

Cuando en Nepal tembló encara és una obra inèdita, que es publicarà aquesta tardor a cura de l'Editorial Kolima. Tots els ingressos de les vendes es destinaran a diversos projectes d'ajuda humanitària al Nepal, en benefici dels damnificats pels terratrèmols.

De totes maneres, el llibre es pot comprar anticipadament a www.editorialkolima.com.

Cuando Nepal tembló.
Relatos de supervivencia

Madrid: Kolima Books, 2015

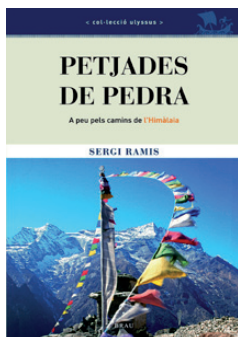

Viatge al Dolpo

Quan l'autor s'endinsa al Nepal, té l'esperança secreta de topar-se amb un felí estrany que gairebé no ha vist mai ningú: el lleopard de les neus.

El leopardo de los neus.
Peter Mathiessen

Figueres: Brau Edicions
[Col·lecció Ulyssus, 2],
febrer del 2005.

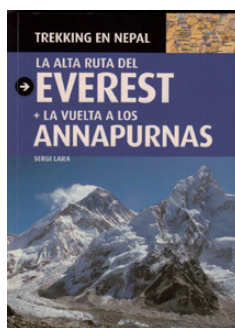

Els camins del Nepal

Els trescos per l'Annapurna, l'Everest, el Langtang i l'Humla Kailàs, en diverses estacions, la tardor, l'hivern i el monsó, ens apropa a indrets únics al planeta.

Petjades de pedra
Sergi Ramis

Figueres: Brau Edicions
[Col·lecció Ulyssus, 8],
març del 2007.

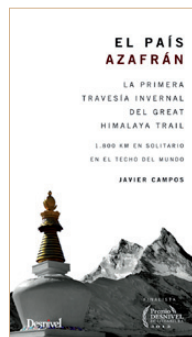

L'Everest i la volta dels Annapurnes

Un llibre que ens condueix als dos massissos més emblemàtics de l'Himàlaia del Nepal.

La alta ruta del Everest + La vuelta a los Annapurnas
Sergi Lara

Barcelona: Triangle Postals
[Guies i mapes], 2010

La primera travessa hivernal del Great Himalaya Trail

Aquesta obra descriu la ruta de les rutes al peu de l'Everest, a l'hivern i en solitari. Gairebé 2.000 km a través de senders tradicionals del Nepal.

El país azafrán.
Javier Campos

Madrid: Ediciones Desnivel,
maig 2015 (2ª ed.)

Història i ficció al Nepal

Aquesta novel·la de viatge és el tercer volum de la Col·lecció Sensus que ha escrit Núria Garcia Quera, uns llibres que permeten combinar la literatura, els viatges i el compromís social, i ho fan amb un disseny que ens recorda un quadern de viatge Moleskine. En aquest volum trobem més de 400 fotografies, que acompanyen una narració protagonitzada per una mare i una filla, amb el rerefons de l'Himàlaia.

La Muntsa, de professió pallassa, va al Nepal a veure la seva única filla. L'Ares tenia divuit anys quan va marxar de viatge, en fa un que volta per l'Àsia i la última notícia que la mare va rebre és de fa un mes. En un correu electrònic li deia que ingressaria en un monestir budista. Des de llavors, no en sap res.

Quan la mare la retroba a Kàtmandu, veu que alguna cosa ha canviat. La raó la descobrirà durant una caminada de dues setmanes al voltant dels l'Annapurnes, al llarg de la qual els silencis i les reflexions de la filla, i l'extraversió i l'actitud de la mare, posaran en relleu dues personalitats i maneres d'entendre la vida: una més espiritual, rural, serena i respectuosa, i l'altra més superficial, urbana, esverada i desconsiderada.

Les muntanyes i l'espiritualitat ancestral de la zona de l'Annapurna, però també del Manaslu i del Ladakh, tindran molt a veure en el desenllaç d'una relació amb la qual l'autora ha volgut trencar estereotips sobre les idees preconcebudes dels rols dels fills, de les mares, del cordó umbi-

lical que els uneix i, fins i tot, dels pallassos i dels *trekkers*.

Passes de tardor a l'Himàlaia és un llibre imprescindible per a totes aquelles persones que vulguin fer un tresc a l'Himàlaia, però també per als amants dels viatges, la muntanya, el senderisme, les cultures, el budisme i la llibertat.

El 5 % dels guanys de la venda del llibre es destinaran als camps de refugiats tibetans.

Passes de tardor a l'Himàlaia

Núria Garcia Quera

Barcelona:

Col·lecció Sensus,

abril 2015

www.sensus.cat

Presentació al CEC:

dijous 1 d'octubre del 2015, a les 19:30 a la sala d'actes. Vídeos de l'Himàlaia i lectures de fragments de la novel·la ambientats amb pinzellades sobre el món dels trescs i anècdotes dels viatges de l'autora per aquestes regions.

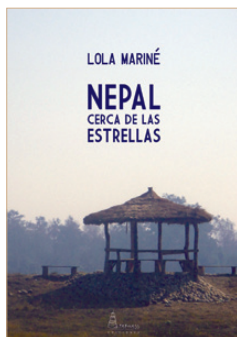
Altaïr i el Nepal

Un monogràfic del 2011, on es fa un repàs a fons del Nepal, amb articles que van de la jungla a les muntanyes, amb la descripció de llocs més remots, com el Mustang o el Dolpo.

Altaïr

Nepal. La morada de los dioses

Barcelona: Altaïr Revista, 2011

Voluntariat al Nepal

L'experiència de l'autora i el seu fill en una escola del Nepal de Tikapur, plena de contrastos culturals i vivències.

Nepal, cerca de las estrellas

Lola Mariné

Barcelona: Parnass

Ediciones, abril 2014 (en format llibre i e-book)

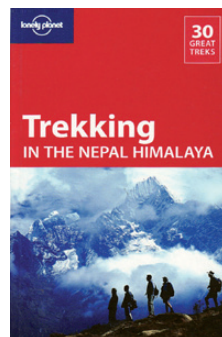
Les dues guies de Lonely Planet imprescindibles

Enclavat a les altures de l'Himàlaia i les jungles de les planures índies, el Nepal és un país de pics nevats, xerpes, iacs, ietis, monestirs i mantres.

Nepal

Barcelona: Geoplaneta

[Lonely Planet], ed. 2012

Una trentena de propostes per trescar per les muntanyes nepaleses.

Trekking in the Nepal Himalaya

Bradley Mayhew,

Joe Bindloss

Melbourne: Lonely Planet,

agost 2009

Catalans a l'Himàlaia del Nepal

L'Himàlaia nepalès només és una part del conjunt Himàlaia-Karakoram, però el seu interès alpinístic és evident. Entre infinitat de cims de 6.000 i 7.000 m, abraça vuit dels catorze cims de més de 8.000 m, inclòs l'Everest. Les primeres exploracions alpinístiques d'aquesta part de la serralada no van arribar fins que el govern del Nepal va obrir les seves fronteres el 1949. Un any després ja s'aconsegueix el primer vuit mil, l'Annapurna. El Dhaulagiri seria el darrer, el 1960. L'Everest va ser coronat l'any 1953.

ELS NOSTRES PIONERS

S'ha de dir, encara que només sigui anecdoticament, que ja l'any 1954 un català s'havia elevat pels pendents del Dhaulagiri (fins als 6.600 m). Va ser Robert Busquets, aleshores resident a Xile i integrant d'una expedició argentina. Però no és fins al 1968 que trobem constància de l'ascensió a un cim per part de catalans. C. Balaguer (un dels autors de la primera ascensió al Cavall Bernat), membre d'una expedició austríaca, ascendeix l'Urkin Kandari (5.700 m).

Dos anys després té lloc la primera expedició íntegrament catalana i amb un vuit mil com a objectiu, l'Annapurna (8.091 m). Els terrassencs, malgrat el seu estil lleuger i avançat a l'època, o potser a causa d'això, no passen dels 6.000 m en el seu intent al vessant nord de *La deessa de les collites*. Però no tornen amb les mans buides; posteriorment aconseguixen un cim proper encara verge, el

ARXIU JORDI PONS

Nilgiri SE (6.765 m), per un itinerari difícil i amb un bivac. J. Matas i M. Martín fan la cordada de cim, J. Martí i A. Poveda són els altres components del grup.

**A dalt: L'equip de l'expedició a l'Annapurna Est (1974).
A baix: L'Ama Dablam (6.856 m).**

aconsegueixen el primer vuit mil català. La resta de components van ser Marià Anglada, Enric Benavente, Eduardo Blanchard, Xavier Pérez Gil, Manel Martín i Antoni Villena.

La tercera visita destacada al Nepal ja apunta a un dels vuit mil més alts i allunyats, el Makalu (8.462 m). Es tracta d'una iniciativa de l'aleshores especialment actiu Centre Excursionista de la Comarca del Bages, l'any 1976. Les circumstàncies i el treball en equip amb una expedició txeca amb qui els manresans comparteixen la *via Japonesa* de 1970, fan que tres txecs i un català coincideixin a les tendes del camp VI (7.900 m) per a l'atac final. El 24 de maig, amb un horari retardat per les dificultats tècniques, fan cim J. Camprubí i dos dels txecs (un dels quals desapareixerà durant el descens), tots amb ajut d'oxigen. Grup liderat per J. M. Montfort i amb A. Bahí, A. Redondo, E. Bonastre, J. Frontera, Josep i Joan Lleonat, R. Majó, J. Vinyoli, A. Lla-sera, J. Salvans, F. Ludwig i el mateix Camprubí.

JAUME ALTADILL

Joan Ribas al camp I, al coll de Lho-La (6.050 m).

JAUME ALTADILL

El 1979, J. Pons, J. Colomer, J. Massons i R. Bramona s'uneixen a una expedició basca que té per objectiu el Dhaulagiri. L'expedició segueix l'aresta NE, amb cinc camps, i pateix especialment per la presència de forts vents. Cim per Pons, tres bascos i un xerpa.

Entre vuit mil i vuit mil, i per trencar el ritme, l'any 1982, trobem la primera catalana a l'emblemàtic Ama Dablam (6.812 m), per l'aresta SO (3a ascensió). Pons, Colomer, Massons i Bramona fan equip de nou, junt amb A. Alom, E. Civis i el francès J. Clémenson.

L'any 1984 cau un altre dels grans, el Cho Oyu. En un primer atac trepitgen el cim A. Llasera, C. Vallès i dos xerpes. L'endemà també ho aconsegueixen Pons i Clémenson.

La mateixa temporada assistim a un fet insòlit en aquest món tan testosterònic de l'Himàlaia: una expedició íntegrament femenina. La Catalunya de la dècada de 1980 viu un moment àlgid d'activitat, amb primeres, hivernals i ascensions destacades als Alps. Aquesta acció

sense precedents segurament n'és un reflex. Les noies aconsegueixen el Kantega (6.782 m), amb tres setmanes de feina i dos camps d'alçada. Elles són: M. Verge, M. C. Magdaleña, C. Melis i E. Capella.

L'EVEREST (8.848 m)

Sagarmatha, Chomolangma, Everest. La primera nacional al cim més alt de la Terra data de 1985, però com sempre els intents anteriors formen part de l'èxit final. El primer, el 1982 i per la difícil aresta Oest, frega la cota 8.500. Òscar Cadiach, Xavier Pérez Gil i el xerpa Nima Dorje fan un darrer i voluntariós intent, però el fred i les dificultats obliguen a girar cua. I a sobre, Nima Dorje cau durant el descens. Un any després s'intenta de nou, aquest cop pel Tibet i l'aresta Nord, però aquí també les condicions impossibiliten superar els 8.300 m.

A la tercera va la vençuda. No és l'escalada més difícil, però és la més històrica. La via, de nou per l'aresta Nord. Un equip nombrós i potent posa al cim a Òscar Cadiach, Carles Vallès, Toni Sors i tres xerpes. Atac final: primer dia, camp III; segon dia, camp IV (coll Nord); tercer dia, camp V; quart dia, muntatge d'un camp VI (8.450 m). Canals i Sánchez es retiren. El cinquè és el gran dia, Cadiach supera el segon graó (sense cordes aleshores) i fan cim a la tarda. De baixada es fa de nit al peu del segon

graó i cau un bivac que hauria pogut ser fatal. Ascensió amb utilització ocasional d'oxigen.

Altres ascensions catalanes destacades al sostre del món són les del mateix Òscar Cadiach sense oxigen el 1993, o la primera femenina catalana d'Araceli Segarra el 1996.

LA RESTA DE VUIT MILS I ALTRES ASCENSIONS

El 1985 dues colles de gent jove entren en escena. Uns, de Terrassa, es fan amb la segona i tercera absolutes al Saipal (7.030 m). Primer pugen per l'aresta Oest, amb tres camps, i fan cim M. Llonch, J. Agulló, N. Serrat, F. Sabater, S. Benet i F. Dalmases. Un parell de dies més tard T. Bros i J. Anglès travessen el cim i obren una via per la cara SO; després baixen per l'aresta Oest. Uns altres, de Barcelona, M. Solans, J. Alarcon, P. Rodés i J. Matas, obren una via al Pumori (7.161 m) per la cara SE i l'aresta NE.

El Kanchenjunga (8.586 m) es corona el 1986, per l'itinerari original britànic. L'atac final, des d'un camp V (7.800 m), el comencen J. Permanyé, R. Estiu i un xerpa. Estiu abandona a 8.400 m però els altres petgen el cim. Aprofitem per recordar que l'any 1978 uns altres catalans ja havien fet feina aquí. Una expedició de Terrassa va tornar a casa amb el convenciment honest d'haver fet la primera ascensió al cim central (8.400 m) de *La muntanya dels cinc tresors de la neu*, però sembla que la punta assolida realment va ser una torre subsidiària de 8.250 m i no el cim central.

Lloc de reunió a la tenda gran al camp base de l'Everest (5.150 m).

CONRAD BLANCH

Hem vist l'Annapurna Est i veurem el central, però la primera nacional del cim principal és obra d'una expedició tarragonina. Fan cim l'any 1978 J. M. Maixé i R. López, per la via clàssica del vessant Nord i des d'un camp V situat a 7.600 m.

El 1989 Mònica Verge (una de les noies del Kantega) i Magda Nos, acompanyades d'un xerpa, fan el Cho Oyu. És la primera ascensió catalana íntegrament femenina a un vuit mil. Una altra activitat destacada en aquesta mateixa muntanya és l'ascensió hivernal de J. Magrinyà i J. Garra, de fet la primera nacional hivernal a un vuit mil (26 de gener de 1994). El Cho Oyu dona joc, i el 1996 Cadiach i l'austríac Rucksteiner hi obren una via per la cara Oest (*Free Tibet*), en estil alpi i després de dos bivacs.

El 1990, C. Vallès i el basc M. Badiola aconsegueixen el Lhotse Shar (8.383 m), una de les puntes de la quarta muntanya de la terra. Segueixen l'aresta SE (*via Austríaca*), la mateixa on pocs anys abans i en un intent del mateix grup de Mataró té lloc la pitjor tragèdia del nostre himalaisme: una allau s'endugué F. Porras, S. Escalera, A. Quiñones i T. Sors (en Sors formava part de la cordada de cim de l'Everest 85). Però la primera nacional al cim principal (8.516 m) la farà seva Cadiach el 2001, per la *via Normal* i acompanyat també d'un basc, A. Zerain.

El 1991 un grup francocatalà porta a terme la segona ascensió al Kanjheralwa (6.450 m). Pugen per la inescalada cara NO, un vessant de gel que a la part final presenta inclinacions de fins a 70°. Ascensió en una sola jornada i bivac durant la baixada (per la cara Sud). Són Pons i els francesos Ollivier, Besson, Laurent i Couteix.

Una colla de l'Hospitalet encaadena dues activitats destacades les temporades de 1994-95. Per una banda obren una difícil via de mixt a la cara SO del Langtang Lirung (7.227 m). En aquest cas, després d'equipar la muntanya i dos camps fins la cota 5.800, continuen en estil alpi. Atac final de sis dies, tres d'ascens (un de descans) i dos de descens. Els autors són M. Miranda, E. Sánchez i C. González. L'any

següent, els dos primers, junt amb C. Miguel, obren un nou itinerari pel pilar Oest de la cara sud del Lobuche Est (6.119 m)

Abans hem parlat del Lhotse, el darrer vuit mil aconseguit per alpinistes del nostre país. Però ens hem anticipat una mica, ens deixàvem el Manaslu (8.156 m), fet el 1999 per J. Noguera i A. Montalban. El Manaslu no és una muntanya difícil, però és especialment perillosa per les allaus. El 1982 hi havien desaparegut E. Font i P. Aymerich, probablement víctimes d'una allau; el 2012, una altra allau s'endugué M. Gasull.

ALÇADA MÉS DIFICULTAT

Si a la gran alçada li afegim dificultats tècniques i escalada pura, la resultant és explosiva. La cara sud de l'Annapurna, en estil alpi, per un itinerari de dificultat i obrint via, és el gran paradigma del nostre himalaisme. Mai abans s'havia fet res semblant, a Catalunya per descomptat, però tampoc gaire a la resta del món. Bohigas i Lucas es van avançar als temps, tot un exemple de coratge, habilitat, força... ii sort! Després d'aclimatar-se i estudiar l'objectiu, una nit del setembre de 1984 surten de la tenda prèviament instal·lada sota la paret. Faran cinc bivacs, superaran pendents de gel de forta inclinació i un mur de mixt molt difícil que exigirà una jornada sencera. El sisè dia trepitgen el cim central (8.061 m) i tornen a passar una darrera nit

a l'últim bivac. L'endemà rapelen els 2.000 m de paret que tenen a sota, una prova tan incerta com la mateixa ascensió. La quadratura del cercle.

A la cara oest del Dhaulagiri, l'octubre de 1989, F. Dalmases (un dels conqueridors del Saipal) i J. Cañameras plantegen un repte semblant. Però les circumstàncies van fer que aquesta ascensió esdevingués una història èpica, una lluita extrema per a la supervivència. La cordada s'encara a la *via Txeca* de 1984, de 3.000 m de desnivell, en el més pur estil alpi. Les dificultats en roca i mixt són importants, necessiten sis dies per arribar a un coll situat a 7.600 m i que significa el final de les grans dificultats. Estan esgotats i la temperatura ha baixat a -40°C. L'endemà no són capaços de continuar. Afronten un setè bivac. Quan es fa de dia comprenen que si no fan cap moviment es moriran. Dalmases considera que la salvació passa pel cim, ja proper, i el descens per la via Normal; Cañameras no pot més i té els peus congelats, ell només es veu capaç de perdre alçada. Se separen, un enfila l'aresta i l'altre s'aboca a l'immens i desconegut vessant nord (abandonar per la via és impensable). Cadascú lluita a la seva manera per sobreviure. Jordi Cañameras ho aconsegueix, uns francesos el

Francesc Dalmases sortint cap a cim des del darrer bivac.

J. CAÑAMERAS

JOAN JOVER

Pilar del Makalu. Entre CII i CIII

recullen en un estat límit quatre dies més tard, a poques hores del camp base. Francesc Dalmases desapareix per sempre, qui sap si va aconseguir arribar al cim i va ser baixant que una esquerdada o una allau se'l van endur. Un episodi colpidor.

1991: pilar Oest del Makalu, la *Walker* de l'Himàlaia com algú l'ha definida. Aquí les dificultats tècniques deuen ser fins i tot superiors a l'Annapurna o el Dhaul, però l'estil de l'ascensió catalana, amb utilització de cordes fixes, marca una distància sensible pel que fa al compromís en relació a les esmentades ascensions. Durant un mes de feina s'equipen 3.000 m de cordes i tres camps. Finalment, C. Vallès, M. Badiola (el basc del Lhotse Shar) i J. Jover remunten les cordes i en dos dies es planten al camp III (7.300 m). Aquí romandran dos dies més, penjats en un petit replà tallat al gel mentre equipen fins els 7.500. El cinquè dia surten cap a cim, sense tenda ni sac de dormir per estalviar pes. Bivac terrible a la sortida del pilar i final de les dificultats, a cota 7.800. L'endemà Jover abandona, Vallès i Badiola mouen el bivac 200 m més amunt. Mentre, els suïssos

Loretan i Troillet, que han abandonat el seu intent a la cara Oest, demanen permís per venir al pilar. Permis concedit, però amb la condició que obrin traça fins al cim. Així ho fan, durant la nit remunten les cordes, es reuneixen amb la cordada de punta i continuen tots junts. Una gran victòria desgraciadament enterbolida per la caiguda fatal de Badiola, durant el descens.

TEMPS MODERNS

Amb el canvi de segle continuen les ascensions a vuit mils en estil clàssic, però l'aportació de les noves generacions són les obertures tècniques i en estil alpí en cims menors i amb horaris ràpids. En petit comitè, també podem veure la consolidació de la cursa pels 14, que ja va començar a finals del segle passat. No cal dir que res de tot això se centra només en el Nepal, però el paper d'aquesta part de l'Himàlaia és especialment significatiu.

L'any 1999 J. Magallón i E. Sánchez assoleixen Tilicho Peak, un set mil encara inescalat, per la llarga

aresta Oest. Dificultats sobre roca a la part baixa (fins a 6b) i en neu i gel a la mitja (fins a 80°). Munten dos camps i fixen 400 m de corda.

Fent surf al Cho Oyu, J. Tosas esdevé un dels introductors al nostre país de l'esquí a grans alçades, l'any 2000 (ja s'havien intentat els esquís, aquí i al Shisha, però amb menys èxit). Un altre rècord a la mateixa muntanya, pocs anys després, és l'ascensió llampec de X. Arias, d'una tirada des del camp base i amb només 23 h. Encara al mateix massís, el Palung Ri (7.100 m) és objecte d'una primera de Tosas per la cara Sud (900 m de desnivell, amb pendents de 55° i petits ressals de fins 90° i M4).

El 2008 esdevé una temporada especialment activa. Entre altres ascensions, J. Servosa i la basca B. Ardanaz s'enfilen al Makalu en estil alpí. Per la seva banda, a la zona del Khumbu, Tosas escala un 6.000 sense nom per una nova via que segueix la cara Nord i aresta Oest (fins a 80° i M4, 1.200 m de desnivell).

Aquests darrers anys les escalades tècniques i en estil alpí per part de catalans s'han multiplicat, podem dir que en la línia de l'himalaisme de la resta del món. Alguns exemples són la nova via a la cara Oest de l'Ama Dablam de S. Padrós i l'italià F. Fazzi, una realització major (dificultats de fins 5+, 80° i M5 i 1.500 m de recorregut). També la cara SO del Cho Polu (6.695 m), una magnífica primera feta amb simplicitat per Corominas i l'espanyola E. Parga (pendent de 1.000 m de fins a 80°, tres bivacs). I no oblidem l'escalada de Padrós i l'eslovè D. Kastelic a l'immens llençol del vessant SE del Kang Nachugo (6.735 m), amb pendents sostingudes a 75°.

Per tancar aquest breu repàs, una necessària menció a la cursa pels 14, repte encetat per l'italià Reinhold Messner, i que s'ha escampat per tot el món (ell els va completar l'any 1986). A Catalunya tenim dos candidats clars, Òscar Cadiach i Ferran Latorre. També en J. Garra era un ferm competidor, però va perdre la vida al Dhaulagiri recentment. Enguany Ferran Latorre intentava el Makalu, el seu 11è, però va abandonar després del terratrèmol que va afectar el Nepal.

FERRAN LATORRE

**Ferran Latorre amb el Makalu
al fons, durant l'expedició
d'enguany.**

Lluís Belvis, cònsol general del Nepal

«El poble no ha perdut el somriure»

Lluís Belvis (Barcelona, 1953) és un gran coneixedor del Nepal, país al qual ja porta fets 116 viatges. Des del 1985 és cònsol del Nepal a Barcelona. Però per damunt de tot és un alpinista català apassionat per les muntanyes més altes de la Terra. L'any 1982 va dirigir, amb el Centre Excursionista de Catalunya, la primera expedició catalana a l'Everest, per l'aresta Oest. Les seves paraules ens sensibilitzen sobre l'abast de la recent tragèdia esdevinguda al Nepal arran dels dos grans terratrèmols, en l'entrevista realitzada el 20 de juny passat en la Festa Solidària per al Nepal al parc d'atraccions del Tibidabo.

¿Quin impacte han tingut els dos terratrèmols del Nepal?

L'impacte d'aquests dos terratrèmols, perquè ja no comptem les rèpliques, són molt importants perquè han estat d'una magnitud 7,8 el 25 d'abril i de 7,4 el 12 de maig, segons l'escala Richter. El país ha rebut dues sotragades d'un impacte molt gran. Estem parlant gairebé de 10.000 morts i de més de 20.000 ferits, a més de 775.000 llars que s'han perdut i que caldrà reconstruir. També han quedat afectats 1.700 monuments del patrimoni històric de la cultura nepalesa, entre aquests n'hi ha que són patrimoni de la humanitat d'acord amb els criteris de la UNESCO. Això vol dir que aquests terratrèmols han afectat no només al poble del Nepal, sinó a la comunitat mundial perquè aquest patrimoni ens afecta a tots.

¿Quines són les primeres actuacions que cal fer després d'una tragèdia com aquesta?

Estem ajudant a la gent tant de les muntanyes com de Kàtmandu, estem instal·lant tendes per donar acollida a tothom que no tingui sostre i que haurà de viure d'una forma precària. Des del mes de juny ja estem amb el monso, que són tres mesos de pluges fins a finals de setembre, una època molt difícil. Per tant, les tendes i la improvisació perquè la gent pugui dormir en un aixopluc són uns esforços bàsics. Per sort, la solidaritat entre nepalesos és molt gran i podem dir que no hi ha gent que estigui passant gana a hores d'ara, però dolor sí que n'estan passant, pels morts. Però el Nepal és un poble molt lluitador, molt sofert. Els que han anat darrerament al Nepal veuen que la gent encara somriu i això és una lliçó per a tots nosaltres.

¿La reconstrucció és, per tant, quelcom de primer ordre?

En aquest moment el Govern i el poble del Nepal estan treballant per la reconstrucció del país, perquè dels 75 districtes existents, podem dir

que 41 han quedat afectats. En zones de muntanya remotes, on l'accés és difícil, les ajudes han arribat molt esporàdicament, perquè encara que tinguin vehicles, les carreteres no estan en condicions. A més a més, molts d'aquests pobles, que han estat afectats seriosament pels terratrèmols, no estaven a peu de carretera, sinó que representen cinc dies o una setmana de marxa. S'han dut ajudes amb helicòpter, però també hi ha zones on l'helicòpter no té l'accés fàcil. Llavors aquesta gent de muntanya, fins a cert punt, s'ha sentit discriminada respecte de les ajudes que han tingut de forma més immediata la gent que viu a la vall de Kàtmandu. Ara, la primera tasca és la reconstrucció de llars per la gent que s'ha quedat sense res, i després ja vindrà la recuperació del patrimoni monumental del país.

¿La vall de Kàtmandu és la més poblada del país, per tant la més afectada?

A la vall de Kàtmandu hi viuen dos milions d'habitants. L'impacte que ha tingut el terratrèmol ha estat importantíssim, perquè és una mica la relació causa-efecte: si són dos milions, també hi ha afectats de moltes zones de muntanya on hi havia pobles de 25 o 30 cases, que han quedat arrasats totalment. Cal veure fotografies preses des del satèl·lit i es pot veure la diferència abans del terratrèmol i després. Es veu l'afectació, que ha estat molt gran.

¿Com respon l'ajut humanitari internacional?

L'ajut humanitari ha respost molt bé. El món està ajudant, però les dimensions de la tragèdia són tan grans que s'ha valorat en 5.200 milions de dòlars el cost de reconstruir tot el que s'ha fet malbé. Fa poc em van donar la notícia que s'havien recollit uns 20 milions de euros d'ajudes, però encara queda molt camí a recórrer per assolir el cost estimat. Això vol dir que les coses bàsiques s'estan fent. Ara hi ha una solidaritat enorme en l'àmbit domèstic i internacional. La gent del país s'estan ajudant entre ells. Pensa que els llocs que no han estat afectats pel terratrèmol, l'endemà ja hi havia gent

JAUME ALTADILL

que havien perdut la casa i ràpidament ho van compartir tot. Són molt solidaris. O sigui, que la gent no està passant gana perquè tothom s'ajuda; però econòmicament, la gent que no té recursos, no pot ajudar. El poble és molt lluitador, i malgrat tot, no ha perdut el somriure, que això és un valor, perquè amb el que ha perdut aquesta gent, nosaltres segur que ja l'hauríem perdut, el somriure. Ells estan amb un afany de superació que és encomiable, però és evident que si no tinguessin aquest afany tampoc se'n sortirien. Per tant, jo crec i confio que la gent del Nepal, que és molt patidora, se'n sortiran amb l'ajut de tots. I jo crec que l'ajut, tant dels nepalesos que estan afectats com els que no ho estan, i amb l'ajut internacional, crec que el país de mica en mica s'anirà reconstruint.

¿Quines són les necessitats bàsiques?

Les necessitats bàsiques són moltes; en el fons les altres necessitats són de temps, perquè el patrimoni històric del país trigarà a recuperar-se en quinze o vint anys amb la col·laboració internacional. Però el país per si sol no pot tirar endavant tot això perquè no té recursos. Per tant, vol dir que els països més rics ajudaran els més pobres perquè estem parlant d'un patrimoni del Nepal i del món. La UNESCO té catalogats molts d'aquests monuments que ara han estat afectats com patrimoni de la humanitat. Això vol dir que tota la humanitat, en aquest món globalitzat sigui conseqüent i hi participi.

¿Què manca per fer i com podem ajudar?

Al Nepal està tot per fer, i ara mateix moltes de les coses que estaven per fer ara estan per refer. Hi ha una sèrie de ONG que estan treballant al Nepal ja des d'abans del terratrèmol. Per tant, podem dir que en tenim per molts anys, de feina, fins que el Nepal torni a assolir el nivell de benestar que podia tenir fins a la primavera del 2015. En alguns aspectes s'ha fet un retrocés que és com si haguéssim perdut 10 o 15 anys de vida. Ara bé, la solidaritat és gran i jo crec que estan sortint moltes iniciatives. El més important és que arribin diners, perquè amb diners s'activa l'economia i s'activen els llocs de treball de la gent del país, i això ajuda que les coses vagin més de pressa. Algunes ONG han recollit ajudes per al Nepal en forma de tendes de campanya per poder donar un aixopluc provisional, però efectiu, perquè ara estem ja en època de monzó, i per tant no es pot dormir a l'aire lliure. Pensa que les tendes del Nepal s'han exhaurit totes, les han d'importar de la Xina o de l'Índia. Hem enviat també càrregues d'ajuda humanitària a través d'una companyia aèria que no ha volgut fer-ne publicitat, però s'ha portat molt bé, que ha fet possible que a hores d'ara més de 6.000 kg d'ajuda d'ONG hagin anat cap allà sense cap cost.

¿Com són els nepalesos?

El Nepal és un país molt conegut i molt estimat. Tothom que va al Nepal té ganes de tornar-hi, perquè el país

és bonic, però també pel tracte de les persones. Jo crec que el poble nepalès és molt hospitalari i això fa que la gent hi vulgui tornar. Han conegut una zona i en volen conèixer una altra, encara de més remota. La globalització que tots estem vivint fa que el Nepal, que el percebiem lluny, ara és molt a prop, i aquesta gent que d'alguna manera té unes connexions que són invisibles en els moments d'emergència es disparen i la gent vol fer coses per ajudar els nepalesos que difícil-

ment se'n sortien si no tinguessin aquesta ajuda. El món és cada cop més solidari, malgrat que encara tenim molt camí per recórrer. Hem de dir que amb un gest tan simple com donar un euro es pot fer molta cosa.

¿Només amb un euro n'hi ha prou per ajudar els altres?

Jo me'n recordaré tota la vida quan em va trucar el Futbol Club Barcelona, el dia del Barça-Getafe i em va dir que farien un minut de silenci. Em vaig quedar sorprès i molt agraït al FCB i els vaig donar les gràcies. Però vaig pensar, i m'ho retrauré tota la vida, que no vaig tenir en aquell moment la reacció ràpida de dir «¡Molt bé! Un minut de silenci per als morts, però ¿què podem fer per als vius?»

I per als vius era molt fàcil: si cada persona hagués donat tan sols un euro en sortir de l'estadi del Barça, tindríem 90.000 €, perquè en aquell partit hi havia 90.000 aficionats. Si cada vegada que els clubs es reuneixen, la gent dóna un euro de solidaritat per a aquestes tragèdies el món seria una mica millor, una mica més solidari. Jo crec que aquesta iniciativa un dia o altre l'haurem de posar en pràctica.

Perquè la gent no s'empobrirà per un euro...

No, per un euro som igual de pobres o igual de rics. Tenim l'obligació moral de deixar un euro, així com comprem un diari o ens prenem una cervesa. Això és la solidaritat, perquè jo no puc donar el que em farà anar malament a final de mes, però un euro el tenim tots. I això és la lliçó que hem de donar. Si a Catalunya som 7,5 M de persones estem parlant de 7,5 M d'euros. ¿Saps les coses que es podrien fer al Nepal amb aquests diners?

Amb la Festa Solidària al Tibidabo que fem avui, ¿creus que podem donar aquest missatge?

Evidentment, per això estem aquí treballant tots desinteressadament, encara que sigui només aportant un granet de sorra, però una col·laboració necessària, perquè en el fons, a part de fer un apropament cultural entre el Nepal i Catalunya, també donem una lliçó de solidaritat. Mentre ens ho passem bé en un parc d'atraccions els nostres fills han de pensar que no a tot el món els nens s'ho passen bé.

Com a cònsol i representant del Nepal, però també com a coneixedor del país, ¿ens el podries descriure una mica?

Com a representant del país, he de dir que des que jo vaig visitar-lo per primera vegada fins a avui, ha fet canvis notables. Evidentment el món ha canviat i el Nepal també. Jo recordo que a l'any 1990 hi havien unes manifestacions importants al Nepal. La gent volia la democràcia, tal com l'està vivint l'Índia; però no pas com la Xina. Això ho volien així perquè deien que el món estava canviant.

JAUME ALTADILL

Des de la caiguda del mur de Berlín el món ha entrat en una altra dimensió, fet que va afectar el pensament dels nepalesos, que van dir «si no aprofitem ara que el món està canviant i pressionem perquè canviï el nostre país passarem molts anys vivint a l'edat mitjana». Volien aquesta democratzació. El rei Birendra va morir el 2001 assassinat en uns atemptats que encara no s'han esclarit del tot, i això va indicar que s'estaven fent canvis al país. Van considerar que havien de tenir una monarquia a l'estil de la monarquia anglesa o espanyola, que són monarquies parlamentàries, i la decisió la té el poble amb les votacions i els partits polítics. El Nepal a hores d'ara encara està discutint una nova constitució que no tenen, perquè els polítics no s'acaben de posar d'acord. I això és difícil d'assumir pel poble, que té una paciència immensa.

¿Així es pot dir que encara estan en un moment poc clar?

Hem passat de la monarquia a la república federal. El rei actual està vivint tranquil·lament, no es fica en temes polítics i el poble té l'esperança que viure en un país que ha apostat per una república federal té les condicions idònies per ser un país plenament democràtic, com els països de les Nacions Unides. Per tant, aquesta és la lluita del jovent del Nepal, que cada dia està més ben instruït, més preparat. Jo crec que el canvi real vindrà des del canvi cultural, és a dir, que quan el nivell cultural del país s'hagi aixecat després d'algunes generacions, després de 20 o 30 anys, el país serà més responsable i democràtic. Perquè és clar que la democràcia no s'aprèn d'un dia per l'altre, i per poder-la exercitar necessites el teu rodatge. Jo crec que ells ja han fet un rodatge i ara es troben en una altra circumstància, però encara tenen molt recorregut. Han donat al món exemples bastant importants, perquè jo sé que el país com a república federal accepta que la gent en el parlament parli en la seva llengua nadiua i ningú s'escandalitza.

¿El Nepal necessitarà més turistes que mai?

El Nepal és una destinació turística de primer ordre a l'Àsia, el que passa

és que té moltes dificultats, perquè encara no podria acollir un milió de turistes, per exemple. El Nepal no pot rebre tants turistes de cop, però sí que podria doblar la xifra actual, sense que això tingués unes conseqüències que fossin catastròfiques per al país. És un tema delicat el fet de pensar si el Nepal podria doblar el turisme actual, però que el turisme és necessari és evident, perquè el país necessita divises i el turisme aporta divises, i sense aquest turisme és com patir un terratrèmol econòmic. Ara mateix, si la gent es queda a casa perquè ha vist les imatges de la televisió i no fa el pas d'anar al Nepal, està perjudicant aquest país tant o més que el terratrèmol.

¿Actualment el Nepal està en condicions de rebre turisme?

Ara el país ja està en condicions de rebre'ns i per solidaritat hi hem d'anar. Els nepalesos també estant fent cada dia un esforç per poder rebre el turisme un altre cop. El 15 de juny es van reobrir una sèrie de monuments a la vall de Kàtmandu. Evidentment no ho trobarem com estava abans, però ja hi podem anar. Aquest és el missatge que el poble del Nepal ens han transmès.

¿Quins trescs, quins racons queden encara per descobrir al Nepal?

El Nepal és un país extraordinari i, per tant, crec que hi ha una sèrie de trescs que són tradicionals, clàssics o bàsics. La volta als Annapurnes és un clàssic, però avui dia té l'inconvenient que han començat a obrir pistes perquè volen comunicar-se amb la zona del Mustang i amb la Xina. El tresc de l'Everest és molt recomanable perquè és parc nacional i allà està tot molt ben conservat. El parc de Langtang, al nord, ara ha rebut molt pels terratrèmols, però també és molt bonic i s'anirà refent. Després hi ha llocs molt interessants, com el tresc del Manaslu o les zones del Kanchenjunga, que són més remotes i llunyanes, en què es poden visitar els dos camps base de la cara sud i de la cara nord d'aquest cim. Però sobretot hi ha dos trescs que crec que són una meravella, però no per fer en un primer viatge al Nepal. El primer és la zona del Mustang,

on viu gent de cultura tibetana, que fins i tot mantenen un rei, tan proper que et convida a casa seva a prendre te; és una persona molt simpàtica i molt culta. L'altre tresc és al Dolpo. Vaig tenir la sort de poder-hi entrar l'any 1990 i de fer la part de l'Alt Dolpo, quan encara no estava obert. Tenen la religió bon, que és anterior al budisme, molt viva allà, al Dolpo; conèixer la seva cultura, amb les caravanes de iacs, que feien comerç d'intercanvis... és extraordinari.

¿Quan vas conèixer el Nepal?

A l'any 1979 hi vaig anar amb el Jaume Altadill i des d'aleshores ja no vam parar de viatjar-hi. Primer vam fer una petita companyia de trescs on portàvem gent, i jo vaig tenir molt clar que el Nepal era un país especial per a mi, com una segona casa, un segon país. I per això vaig pensar que havia arribat el moment que els catalans haviem d'intentar l'Everest, i vaig demanar el permís i vam muntar «Catalunya al sostre del món», que el Centre Excursionista de Catalunya, de forma generosa, va obrir també a alpinistes que no eren d'aquest club perquè fos més representatiu de Catalunya. Hi vam anar 17 alpinistes, xerpes i molt material. Vam intentar l'aresta Oest, que és molt complicada, i ens vam quedar a 8.500 m, i vam haver de renunciar perquè havíem patit la mort d'un xerpa i anàvem endarrerits. Aquell dia de la renúncia, l'Òscar Cadiach i el Xavier Pérez Gil van perdre també en Nima Dorje. Total, que va ser una circumstància molt especial que ens va marcar el calendari, i vam haver de renunciar. Però el que vam aprendre en aquella expedició ens va servir per tornar moltes vegades al Nepal, per conviure amb aquest poble. Després, a mi em van nomenar cònsol l'any 1985. És un càrrec que porto amb molt d'orgull, crec que faig una tasca que és necessària. Hi ha més de 100.000 nepalesos que han vingut a viure aquí a Barcelona, una colònia que s'ha barrejat i que conviu amb nosaltres, amb una integració per part d'ells, i jo crec que així el món avança. Aquestes mirades que he vist avui aquí, a la festa, em fan ser positiu i pensar que costarà, però que el poble del Nepal anirà endavant.

ESDEVENIMENTS

Festa solidària per al poble del Nepal al Tibidabo

El passat 20 de juny es va celebrar al parc d'atraccions del Tibidabo la Festa Solidària en ajut als damnificats pels dos terratrèmols del Nepal esdevinguts la primavera passada. La iniciativa va ser impulsada pel Consolat General de Nepal a Barcelona, amb la col·laboració del Parc d'Atraccions Tibidabo-Ajuntament de Barcelona, que va fer un pas més en la seva tasca social, atenent una situació d'emergència d'abast internacional.

L'objectiu de la Festa Solidària era aconseguir una oportunitat per apropar la cultura i les tradicions del Nepal, i també a les persones i orga-

nitzacions que mantenen la flama de l'amistat entre els nostres pobles.

El Tibidabo es va dividir en diversos racons representatius de la cultura, la tradició i l'espiritualitat nepaleses, com ara la gastronomia,

música i danses, jocs, artesanía, moda, etc., però també amb la reproducció de documentals destacats del Nepal, i diversos estands: el racó dels convidats, l'Associació de Nepalesos Residents a Catalunya, el racó de la solidaritat i el racó de l'espiritualitat. En aquest darrer lloc, el monjo budista Thubten Wangchen, fundador de la Casa del Tibet, va oficiar una cerimònia budista a les cinc de la tarda en memòria dels morts d'aquesta tragèdia. També hi havia el racó del CEC, on el Centre Excursionista de Catalunya hi va participar, a través del seu mitjà de comunicació, la revista *Muntanya*.

En el decurs d'aquesta jornada van participar d'alpinistes destacats i amics del Nepal, com Josep Manuel Anglada, Jaume Altadill, Emili Civis, Edurne Pasaban, Jordi Pons o Josep Antoni Pujante. Així mateix, també va actuar el Màgic Andreu, impulsor de l'ONG Somriures Sense Fronteres. Al seu torn, hi havien fins a 12 ONG que treballen amb el Nepal.

Tots els assistents a la festa van poder col·laborar amb l'ajuda humanitària a través d'un donatiu solidari, i a canvi van rebre una khata, un element tradicional de la cultura del país que simbolitza puresa i compassió, i que va vincular els assistents encara més amb l'esperit de la festa.

El monjo Thubten Wangchen, fundador de la Casa del Tibet, en plena cerimònia budista al Tibidabo.

JAUME ALTADILL

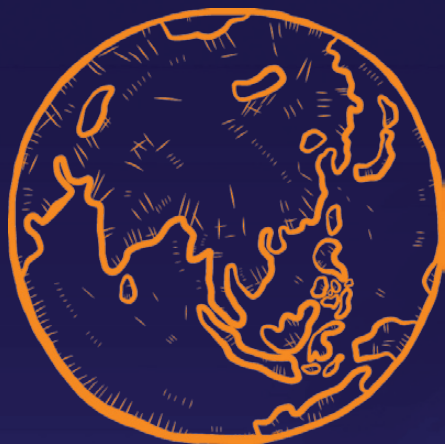
**El poble del Nepal ens necessita.
No els decebem**

JAUME ALTADILL

Etnix

"Dissenyem el teu viatge"

Viatge solidari al Nepal

Entre la jungla i l'Himàlaia

Del 27 de desembre al 5 de gener

Col·laboració amb ONG local

Preu final: **1.850 €**

La millor manera d'ajudar Nepal és tornar a viatjar-hi

Altres viatges disponibles:

Volta als Annapurnes 23 dies, des de 2.060 €

Tibet i Nepal 18 dies, des de 3.250 €

Campament base de l'Everest i Kala Patthar 18 dies, des de 2.090 €

Trekking Mustang 19 dies, des de 2.590 €

Dissenyem el teu viatge a qualsevol indret del món.
Realitzem trekkings i expedicions a mida, en privat i en grups reduïts.

NEPAL
UN POBLE QUE
NO PERD MAI
 EL SOMRIURE

BOOKBOOKDESIGN 2015 / FOTO: THINKSTOCK

ES66 -2100-0920-3002 -0031-8805
COMpte d'AJUT ALS DAMNIFICATS DELS TERRATRÈMOLS